

Projekt

z dnia 18 marca 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W GRODZISKU WIELKOPOLSKIM**

z dnia 27 marca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465), w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Rada Miejska w Grodzisku Wielkopolskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Grodziska Wielkopolskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARZEC 2025

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

📍 Urząd Miejski
w Grodzisku Wielkopolskim
ul. Stary Rynek 1
62-065 Grodzisk Wielkopolski

☎ +61 44 53 000

🌐 www.grodzisk.wlkp.pl

Id: 5E20A7B9-56F2-42D8-99C5-8706542F9736. Projekt

FOT. URZĄD MIEJSKI W GRODZISKU WLKP.

OPRACOWANIE POWSTAŁO
WE WSPÓŁPRACY Z FUNDACJĄ
"PARTNERZY DLA SAMORZĄDU"

Strona 1

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
2. WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI.....	6
3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ ANALIZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	8
3.1. Synteza metody wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR).....	8
3.2. Cele szczegółowej diagnozy i metody jej przeprowadzenia.....	18
3.2. Wyniki szczegółowej diagnozy	20
3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji	42
3.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	43
4. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE GMINNYM I REGIONALNYM	47
4.1. Strategia Rozwoju Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2016-2023.....	47
4.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Wielkopolski	47
4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2022-2027	47
4.4. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA wielkopolskiego do 2030 roku.....	49
4.5. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	51
5. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	57
6. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK ZIDENTYFIKOWANYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	58
7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, W SZCZEGÓLNOŚCI O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM ORAZ GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYM LUB TECHNICZNYM	61
8. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	78
9. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W PKT 7., ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	89
9.1. Komplementarność przestrzenna	89
9.2. Komplementarność problemowa.....	90
9.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna	91
9.4. Komplementarność międzyokresowa	91
9.5. Komplementarność źródeł finansowania.....	93
10. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z SZACUNKOWYM WSKAZANIEM ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZE ŹRÓDEŁ PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH	94

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI, WSKAZANIE KOSZTÓW TEGO ZARZĄDZANIA WRAZ Z RAMOWYM HARMONOGRAMEM REALIZACJI PROGRAMU	98
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	102
13. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY I ZASAD WYNAJMOVANIA LOKALI W TYM ZASOBIE	106
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE W SPRAWIE ZASAD WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI	106
15. WSKAZANIE, CZY NA OBSZARZE REWITALIZACJI MA ZOSTAĆ USTANOWIONA SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI WRAZ ZE WSKAZANIEM OKRESU JEJ OBOWIĄZYWANIA	106
16. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	106
16.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	106
16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	107
16.3. W przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu	107
17. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)	107
18. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI	108
18.1. Diagnozowanie	108
18.2. Programowanie	112
18.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji	116
19. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY PRZEDSTAWIAJĄCY PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI SPORZĄDZONY NA MAPIE W SKALI CO NAJMNIEJ 1:5000 OPRACOWANEJ Z WYKORZYSTANIEM TREŚCI MAPY ZASADNICZEJ, A W PRZYPADKU JEJ BRAKU – Z WYKORZYSTANIEM TREŚCI MAPY EWIDENCYJNEJ W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 17 MAJA 1989 R. – PRAWO GEODEZYJNE I KARTOGRAFICZNE	122
19.1. Załącznik 1. - Podział na arkusze	122
19.2. Załącznik 2. – Arkusz nr 1	122
19.3. Załącznik 3 – Arkusz nr 2	122
19.4. Załącznik 4 - Arkusz nr 3	122

1. WPROWADZENIE

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich gmin. Jest ona zagadnieniem, które przez długie lata nie było uregulowane prawnie, co stanowiło jedną z głównych przeszkód prowadzenia działań w zakresie odnowy społeczno-gospodarczej obszarów zdegradowanych. Obecnie kwestie merytoryczne związane z rewitalizacją reguluje ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Rewitalizacja to „polityka osiedlowa”, czyli prowadzona na odpowiednio wyznaczonym obszarze gminy - **obszarze rewitalizacji (OR)**, a program rewitalizacji jest zasadniczym dokumentem służącym planowaniu i realizacji procesu rewitalizacji. Ma on charakter strategii rewitalizacji, w którym dokonuje się pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania służące osiągnięciu wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych z dokumentami strategicznymi uchwalonymi przez gminę.

Gmina Grodzisk Wielkopolski opracowała i uchwaliła Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2017-2023. Dokument sporządzony został zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, przyjętych przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Podstawę prawną uchwalenia programu stanowiła ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. **W obecnej perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027**, aby prowadzić proces rewitalizacji na terenie gminy, **wymagane jest sporządzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji (GPR)** w oparciu o **ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji**. Ponadto gmina, która prowadzi działania rewitalizacyjne na podstawie programu rewitalizacji innego niż GPR, mogła je kontynuować jedynie **do 31 grudnia 2023 roku**. Biorąc powyższe pod uwagę, Gmina Grodzisk Wielkopolski podjęła uchwałę nr LXII/480/2023 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 26 października 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 kompleksowo i w sposób zaplanowany przedstawia sposób rozwiązywania problemów występujących na obszarze rewitalizacji, wyznaczonym na terenie gminy. Podstawę prawną uchwalenia programu stanowi ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Ponadto, program spełnia kryteria zakwalifikowania go do grupy tzw. **Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT)**, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej oraz ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

2. WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, biorąc pod uwagę także szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, wyznacza się obszar rewitalizacji (OR). OR nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego. Dla OR sporządza się Gminny Program Rewitalizacji.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy delimitacyjnej¹ oraz kierując się powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski^{2,3}, który obejmuje następujące jednostki analityczne (JA): JA10-ZOM, JA11-ZOM. Wyznaczony obszar, o łącznej powierzchni 4,44 km², stanowi 3,29% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 2.121 osób, co stanowi 10,8% ogółu mieszkańców gminy. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych, wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji, przedstawia Tabela 1.

1 Diagnoza gminy, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) Gminy Grodzisk Wielkopolski, kwiecień 2023 roku

2 Uchwała nr LX/468/2023 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski

³ Na terenach objętych Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 zlokalizowane są zarówno zewidencjonowane stanowiska archeologiczne stanowiące pozostałość po osadnictwie pradziejowym, średniowiecznym i nowożytnym, ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków jak i nawarstwienia kulturowe historycznego układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków (art. 6, ust. 1, pkt. 3, lit. a, art. 7 pkt. 1, art. art. 22, ust. 4 (tj. Dz. U. 2024 poz. 1292). Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego w granicach „stref ochrony stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków” podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem bądź zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy prowadzić badania archeologiczne. Wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 6 ust. 1 pkt. 3 lit. a, art. 36, ust. 1, pkt. 5 ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. tj. Dz. U. z 2024 poz. 1292).

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 30.06.2022 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA10-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 108	5,64	3,98	2,95
2.	JA11-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 013	5,16	0,46	0,34
				2 121	10,80%	4,44	3,29%

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka jednostek analitycznych stanowiących OR gminy:

JA10-ZOM - jednostka obejmuje swoim zasięgiem część miasta Grodzisk Wlkp., w skład której wchodzi następujące ulice: 27 Stycznia, Bernarda, Boczna, część Europejskiej, Gołębia, Kasztanowa, Kraszewskiego, Kościańska, Kościelna, Krzywa, Księdza Tuszyńskiego, Mickiewicza, Ogrodowa, Poznańska, Przykop, Rakoniewicka, Ratuszowa, Sadowa, Stary Rynek oraz Staszica. **Jest to obszar grodziskiej starówki**, z centralnie położonym Starym Rynkiem, ze **zwartą zabudową, w większości kamienicami**, wymagającymi renowacji. Do obszaru bezpośrednio przylega dawny park krajobrazowy z połowy XIX wieku, obecnie funkcjonujący jako park miejski, a także stadion piłkarski z zapleczem hotelowo-medycznym wraz z zabytkową trybuną.

JA11-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część miasta Grodzisk Wlkp., w skład której wchodzi następujące ulice: 3 Maja, Garbary, Kolejowa, Kręta, Krótka, Mossego, Parkowa, Plac Powstańców Wielkopolskich, Plac Świętej Anny, Polna, Półwiejska, Przemysłowa, Szeroka, Wawrzyniaka, Więzienna, Zielona, Żwirki i Wigury, Żwirowa oraz Żydowska. Jest to kolejny **obszar starego miasta ze zwartą zabudową**, składającą się **w większości z kamienic i budynków wielorodzinnych**. Część z nich wymaga renowacji; większość znajduje się pod opieką wojewódzkiego konserwatora zabytków. Jest to obszar, na którym znajduje się szereg instytucji państwowych i samorządowych (Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe, szkoła podstawowa i ponadpodstawowe), kościoły i placówki handlowe. Znajduje się tutaj także obszar ok. 2.800 m² z budynkami po browarze grodziskim. Budynki te stanowią własność prywatną.

3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ ANALIZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

3.1. Synteza metody wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)⁴

Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) stanowi istotę diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Poniżej zaprezentowano kolejne etapy wyznaczania OZ i OR.

Punktem wyjścia do wyznaczenia jednostek analitycznych (JA) była analiza: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grodzisk Wielkopolski, w tym obrębów geodezyjnych, w ramach których znajdują się poszczególne jednostki osadnicze, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granic okręgów wyborczych oraz map ewidencyjnych Gminy. **Po szczegółowej analizie ww. dokumentów, na potrzeby diagnozy wyznaczone zostały jednostki analityczne**, które obejmują obszary zamieszkane, wewnątrznie spójne ze względu na funkcję terenu, fizjonomię terenu (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania. Stanowią one niepodzielne obszary, zamieszkane przez nie mniej niż 1% i nie więcej niż 10% ogółu mieszkańców Gminy. Wyjątek stanowi jednostka analityczna JA1–ZOM, którą zamieszkuje nieco ponad 10% ogółu mieszkańców Gminy. Ponadto osobną jednostkę analityczną wyznaczono dla Grodziskiej Strefy Przemysłowej, gdzie w jedynym budynku mieszkalnym mieszka 25 osób. Ostatecznie na potrzeby diagnozy Gmina podzielona została na **16 jednostek analitycznych (JA)** o wyodrębnionych funkcjach: **zamieszkane obszary miejskie – ZOM** (11 jednostek), **zamieszkane obszary wiejskie – ZOW** (4 jednostki) oraz **obszar przemysłowy – P** (1 jednostka). Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA) przedstawia Tabela 2.

⁴ W punkcie 3.1. przedstawiono syntezę metody wyznaczenia OZ i OR. Szczegółowe dane ilościowe i jakościowe, opisy i informacje znajdują się w dokumencie: Diagnoza gminy, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) Gminy Grodzisk Wielkopolski, kwiecień 2023 roku

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 2. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

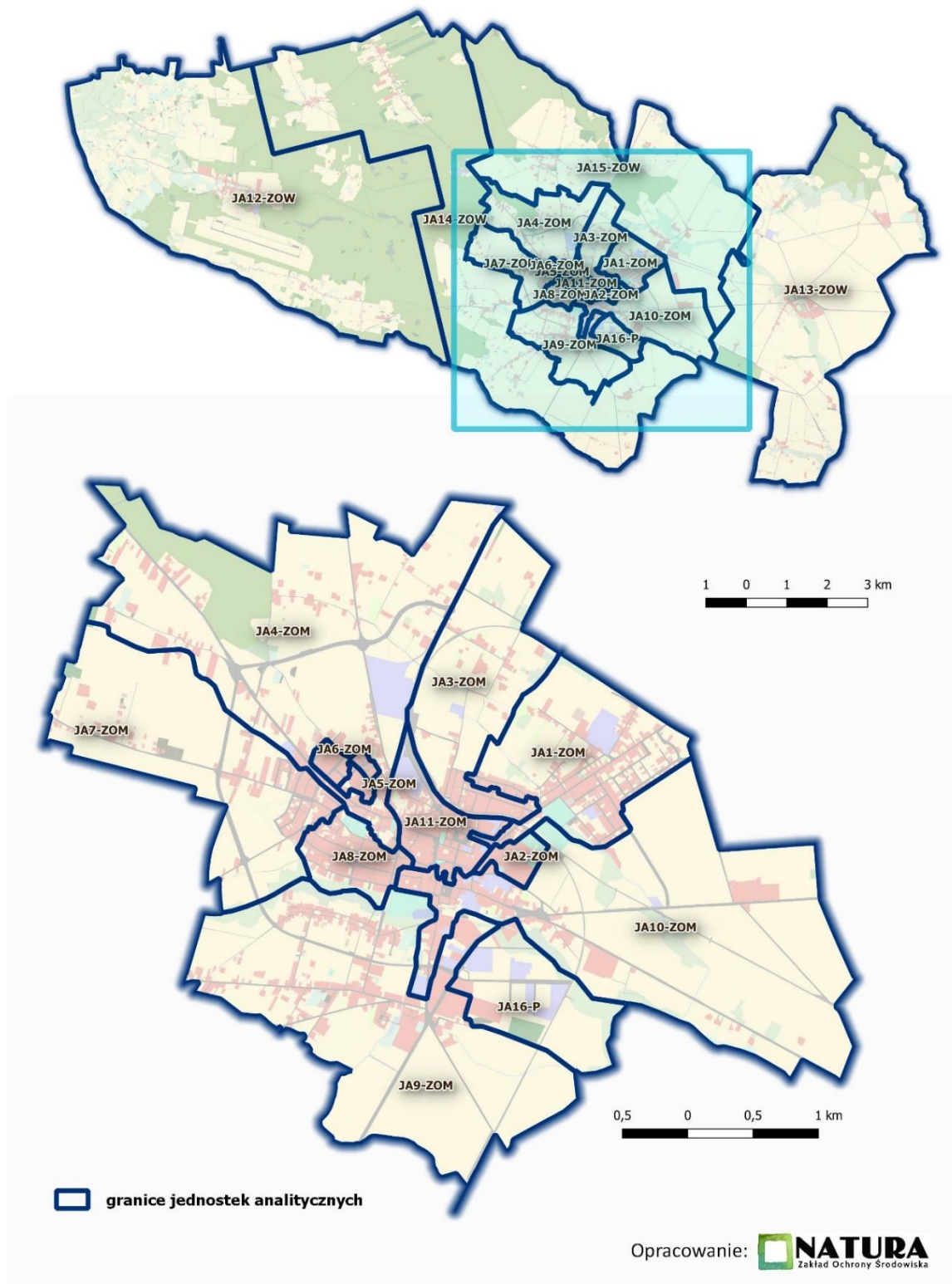
JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 30.06.2022 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	2 058	10,48	1,40	1,04
2.	JA2-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	499	2,54	0,12	0,09
3.	JA3-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 096	5,58	1,44	1,07
4.	JA4-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 640	8,35	3,86	2,87
5.	JA5-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 054	5,37	0,04	0,03
6.	JA6-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 309	6,66	0,09	0,07
7.	JA7-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 935	9,85	2,10	1,56
8.	JA8-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 170	5,96	0,38	0,28
9.	JA9-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 535	7,81	3,51	2,61
10.	JA10-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 108	5,64	3,98	2,95
11.	JA11-ZOM	ZAMIESZKANE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	1 013	5,16	0,46	0,34
12.	JA12-ZOW	ZAMIESZKANE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 043	5,31	38,49	28,58
13.	JA13-ZOW	ZAMIESZKANE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 227	6,25	26,98	20,04
14.	JA14-ZOW	ZAMIESZKANE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 505	7,66	30,97	23,00
15.	JA15-ZOW	ZAMIESZKANE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	1 426	7,26	20,02	14,86
16.	JA16-P	GRODZISKA STREFA PRZEMYSŁOWA	PRZEMYSŁOWA	25	0,13	0,82	0,61
				19 643	100,0	134,67	100,0

Źródło: Diagnoza gminy, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) Gminy Grodzisk Wielkopolski, kwiecień 2023 roku

Podział gminy na jednostki analityczne (JA) przedstawia poniższy rysunek.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Rysunek 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map gminy Grodzisk Wielkopolski

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Aby określić występowanie oraz intensywność poszczególnych negatywnych zjawisk w wyznaczonych wcześniej jednostkach analitycznych (JA), należy zastosować odpowiedni dobór wskaźników do analizy. Na potrzeby opracowania niniejszej diagnozy skorzystano ze wskaźników niezbędnych do przeprowadzenia kompleksowej diagnozy gminy, rekomendowanych w wytycznych w minionym okresie programowania UE, a także utworzona została lista jednostek i instytucji, do których zwrócono się z prośbą o zebranie i przekazanie danych, z uwzględnieniem podziału na wyznaczone wcześniej jednostki analityczne. Zestaw wskaźników dobrany został przez przedstawicieli Urzędu Miejskiego i podległych jednostek gminnych w sposób najlepiej oddający sytuację w 5 ocenianych sferach oraz uwzględniający dostępność danych w przekroju wyodrębnionych jednostek analitycznych.

Szczegółowe dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła pozyskanych danych przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych

SFERA SPOŁECZNA			
L.p.	Zjawisko	Wskaźnik do analizy	Źródło danych
1.	Ubóstwo	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp.
2.		Liczba osób pobierających zasiłek ostonowy	
3.		Liczba osób pobierających zasiłek rodzinny	
4.	Przestępczość	Liczba stwierdzonych przestępstw	Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wlkp.
5.	Przemoc w rodzinie	Liczba „Niebieskich Kart”	Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp.
6.	Niska aktywność społeczna	Frekwencja w wyborach samorządowych	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
7.		Liczba czytelników bibliotek	Grodziska Biblioteka Publiczna
8.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
9.	Depopulacja	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w latach 2017-2021	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

10.	Starzenie się społeczeństwa	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
SFERA GOSPODARCZA			
11.	Niski poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze CEiDG na 100 mieszkańców	Rejestr CEiDG
SFERA ŚRODOWISKOWA			
12.	Zagrożenie dla środowiska	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych	GPK sp. z o.o. w Grodzisku Wlkp.
13.		Liczba gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA			
14.	Niewystarczająca infrastruktura społeczna	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
15.		Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
16.		Dostępność obiektów kultury lub innych miejsc integracji społecznej (dom kultury lub biblioteka lub kino lub świetlice) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
17.	Niski poziom dostępności komunikacyjnej	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.
SFERA TECHNICZNA			
18.	Zdegradowane technicznie obiekty budowlane	Liczba obiektów budowlanych (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym) w złym stanie technicznym	Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp.

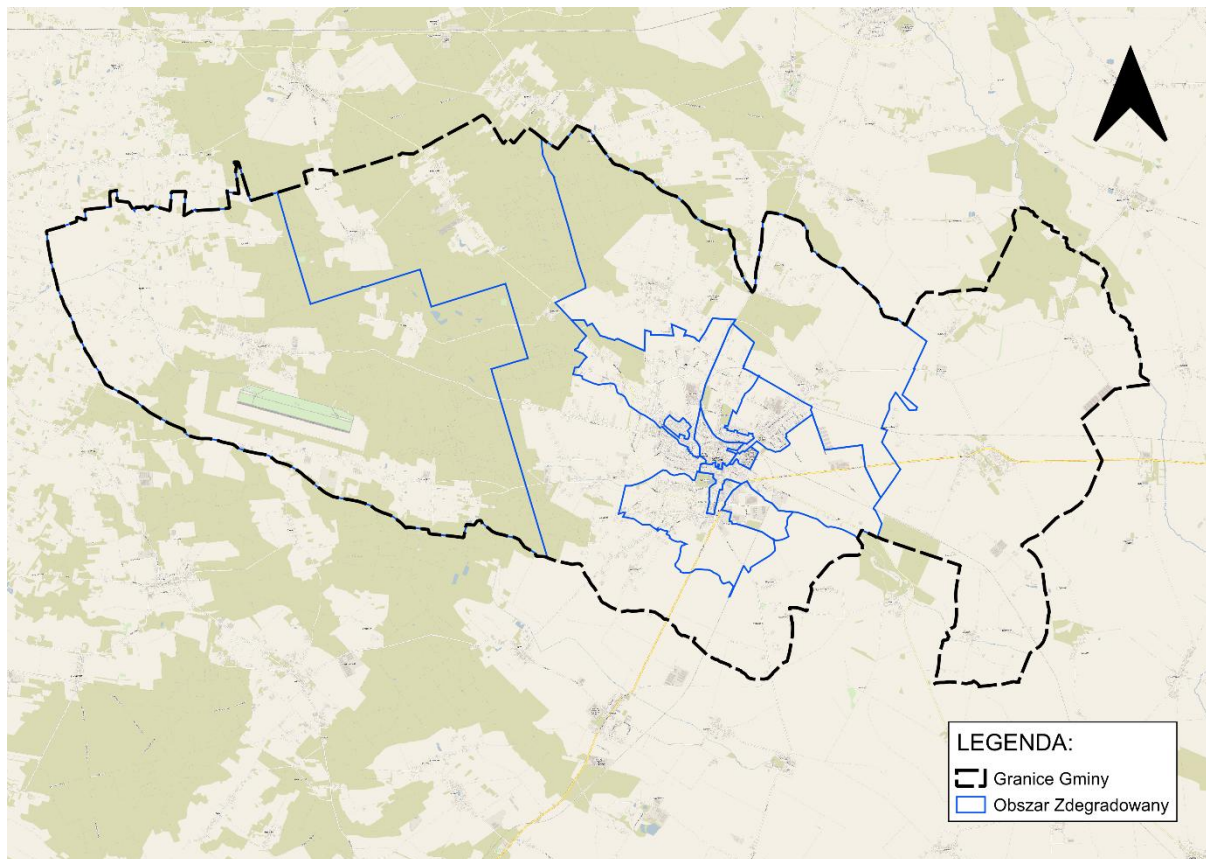
Źródło: Diagnoza gminy, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) Gminy Grodzisk Wielkopolski, kwiecień 2023 roku

Skalę negatywnych zjawisk określają wybrane do analizy wskaźniki, opisujące powyższe sfery, które wskazują **na niski poziom rozwoju** wybranego do analizy obszaru lub oznaczają **silną dynamikę spadku poziomu rozwoju obszaru w odniesieniu do wartości odpowiednich wskaźników dla poziomu całej Gminy (wartości referencyjne)**. W oparciu o powyższą zasadę dokonana została analiza pozyskanych danych na potrzeby wyznaczenia OZ i OR.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

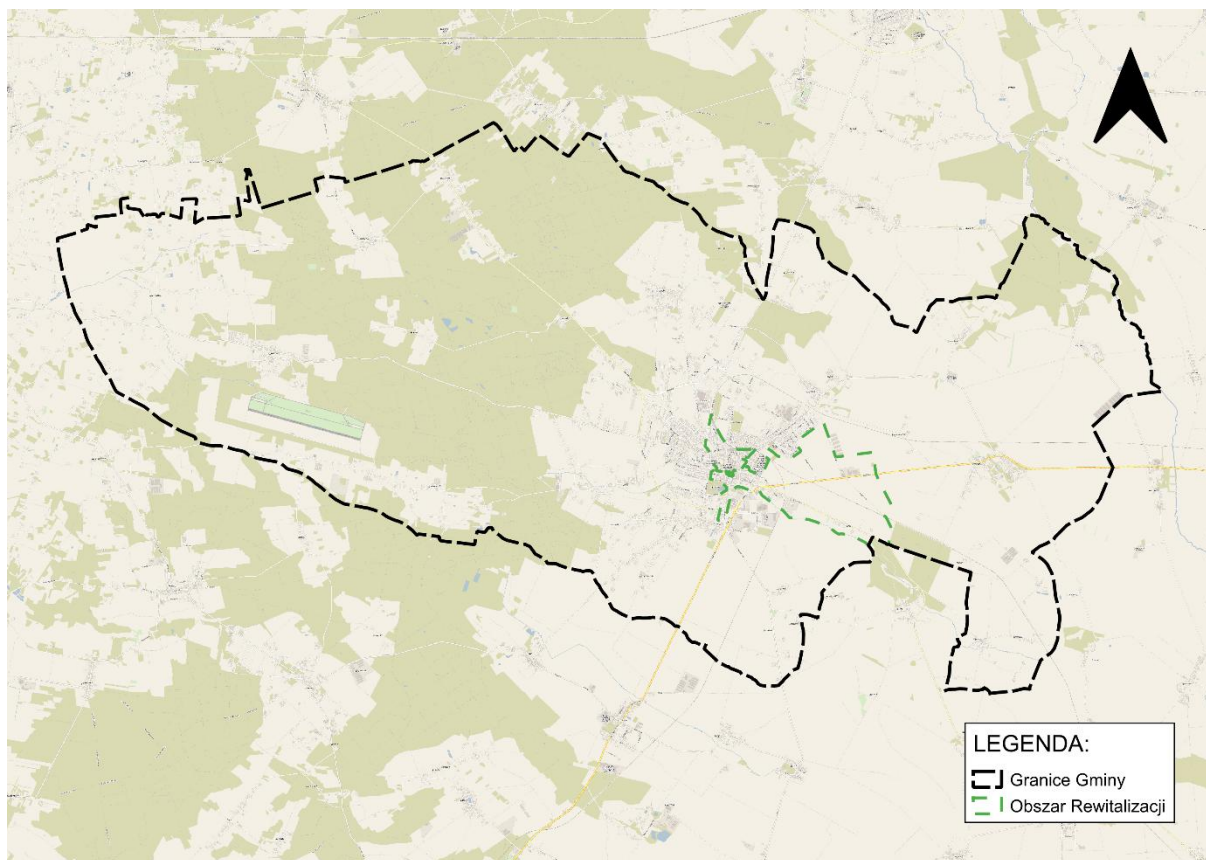
Wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przedstawiają poniższe mapy poglądowe.

Rysunek 2. Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map gminy Grodzisk Wielkopolski

Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map gminy Grodzisk Wielkopolski

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis przeprowadzonej analizy w poszczególnych sferach.

Sfera społeczna

Wartości wskaźników przedstawiających: liczbę osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej, liczbę osób pobierających zasiłki ostonowe, liczbę osób pobierających zasiłek rodzinny, liczbę przestępstw stwierdzonych, przemoc w rodzinie w liczbie wydanych „Niebieskich Kart”, liczbę czytelników bibliotek, liczbę osób w wieku poprodukcyjnym oraz liczbę uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, dotyczą stanu **na dzień 30 czerwca 2022 roku**. Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców dotyczy okresu 2017-2021, natomiast frekwencja na wyborach samorządowych dotyczy roku 2018. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej Gminy (wartość wskaźnika dla Gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała lub była niższa (tylko w przypadku frekwencji wyborczej oraz liczby czytelników bibliotek) od wartości referencyjnej uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. W przypadku zmiany liczby

mieszkańców w analizowanym okresie, za wartość kryzysową uznawano spadek liczby osób zamieszkujących daną JA, a w przypadku liczby uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, wartość kryzysową stanowił brak promocji lub nieukończenie szkoły w analizowanej JA. Ostatecznie, **ze względu na szczególne i wyjątkowe znaczenie kwestii społecznych w procesie rewitalizacji, za obszary kryzysowe w sferze społecznej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się przynajmniej pięcioma wskaźnikami o „wartościach kryzysowych” spośród dziesięciu** wybranych do analizy. **Wskazuje to na swoistą i uzasadnioną „wrażliwość”, jaką kierowano się podczas diagnozowania zjawisk kryzysowych w tej sferze.**

Sfera gospodarcza

Dla określenia skali negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej wybrano wskaźnik, obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych, przypadających na 100 mieszkańców. Źródłem pozyskania danych była Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Dane **pochodzą z IV kwartału 2022 roku**. Na podstawie pozyskanych wartości w pierwszej kolejności obliczono liczbę podmiotów gospodarczych, przypadających na 100 mieszkańców w Gminie, stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **7,70**. W dalszej kolejności określono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy poziom ten w danej jednostce analitycznej był niższy od wartości referencyjnej uznawano ją za **obszar kryzysowy w sferze gospodarczej**.

Sfera środowiskowa

Do określenia zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej użyto 2 wskaźników. Pozyskane dane dotyczą stanu **na dzień 30 czerwca 2022 roku**. Pierwszy wskaźnik przedstawia liczbę gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych (brak podłączenia do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej lub brak przydomowej oczyszczalni ścieków lub brak ekologicznego bezodpływowego zbiornika ścieków). Na podstawie pozyskanych danych ilościowych obliczono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania zjawiska kryzysowego dla obszaru całej Gminy (wartość wskaźnika dla Gminy), stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **0,67%**. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Drugi wskaźnik przedstawia liczbę gospodarstw domowych, wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji. W przypadku tego wskaźnika wartość referencyjna wynosi **51%**. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej była wyższa od wartości referencyjnej to w tym przypadku uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze**

środowiskowej uznane zostały te jednostki analityczne, które charakteryzowały się przynajmniej jednym wskaźnikiem o „wartości kryzysowej”, spośród dwóch wybranych do analizy.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczą m.in. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich: dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów kultury lub innych miejsc integracji społecznej (dom kultury, biblioteka, kino lub świetlica, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania oraz dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania. W oparciu o powyższe wskaźniki dokonano oceny dostępności infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jeżeli przedszkola, miejsca integracji społecznej, obiekty sportowe lub przystanki komunikacji publicznej nie były dostępne w granicach badanej jednostki, a znajdowały się w sąsiedniej jednostce analitycznej i odległość do nich nie przekraczała odpowiednio 0,5 km i 1 km to uznawano, że dostępność została zachowana. Pozyskane dane dotyczą stanu **na dzień 30 czerwca 2022 roku**. Ostatecznie za **obszary kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej** uznane zostały te jednostki analityczne, w których **dostępność nie została zachowana w przynajmniej dwóch dziedzinach spośród czterech wybranych do analizy**.

Sfera techniczna

Sfera techniczna dotyczy w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Dla zobrazowania powyższego zjawiska wybrany został wskaźnik: liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym. Pozyskane dane dotyczą stanu **na dzień 30 czerwca 2022 roku**. Na podstawie pozyskanych danych w pierwszej kolejności obliczono odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, w złym stanie technicznym, w odniesieniu do łącznej liczby obiektów budowlanych w gminie, stanowiący wartość referencyjną, która wynosi **2,08%**. W dalszej kolejności określono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy skala zjawiska w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano ją za obszar **kryzysowy w sferze technicznej**.

Z przeprowadzonej wyżej analizy wynika, że w ramach wszystkich ocenianych sfer – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej było

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

możliwe wyodrębnienie tych obszarów na terenie Gminy, które cechują się zdecydowanie gorszymi wskaźnikami, obrazującymi występowanie negatywnych zjawisk. Świadczy to o **prawidłowym doborze zestawu obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz metod badawczych**, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Do przygotowania diagnozy wykorzystano także **najbardziej aktualne dane**, którymi Gmina dysponowała, i które pozyskała. Otrzymane wyniki posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ).

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) określa ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zgodnie z Ustawą, delimitacja obszaru zdegradowanego jest ściśle powiązana z pojęciem stanu kryzysowego. Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy. Obszar będący w stanie kryzysowym charakteryzuje się natomiast koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Identyfikacja stanu kryzysowego pozwala określić obszar zdegradowany (OZ). Na podstawie przeprowadzonej analizy pozyskanych danych, **wyznaczono obszar zdegradowany (OZ) w gminie Grodzisk Wielkopolski**. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach przedstawia Tabela 4.

Tabela 4. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA16-P
		Obszary kryzysowe															
1.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ																
2.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ																
3.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ																
4.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNEJ																
5.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ																
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako obszar zdegradowany (OZ)			✓	✓	✓					✓	✓	✓	✓			✓	✓

Źródło: Diagnoza gminy, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR) Gminy Grodzisk Wielkopolski, kwiecień 2023 roku

Przyjęte kryteria wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) spełniło 9 jednostek analitycznych:

- ▶ jednostki analityczne nr 2, 3, 4, 9, 10 i 11, znajdujące się na terenie miasta
- ▶ jednostki analityczne nr 12 i 15, znajdujące się na terenach wiejskich.
- ▶ jednostka analityczna nr 16 - znajduje się na terenie przemysłowym.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, biorąc pod uwagę także szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, wyznacza się obszar rewitalizacji (OR). Obszar rewitalizacji (OR) nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego. Dla obszaru rewitalizacji (OR) sporządza się Gminny Program Rewitalizacji.

Kierując się powyższymi zapisami oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy **wyznaczono obszar rewitalizacji w gminie Grodzisk Wielkopolski⁵**, w tym jego zasięg przestrzenny.

3.2. Cele szczegółowej diagnozy i metody jej przeprowadzenia

W wyniku dotychczasowych prac został wyznaczony na terenie Gminy obszar rewitalizacji, dla którego zostanie sporządzony Gminny program rewitalizacji z zaplanowanymi zadaniami, których realizacja powinna doprowadzić do poprawy sytuacji (w pierwszej kolejności społecznej) na tym obszarze. Aby sformułować adekwatną listę zadań, **należy najpierw zidentyfikować przyczyny sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji oraz miejscowe potencjały**, których wykorzystanie powinno pomóc w poprawie tej sytuacji. Kluczową kwestią jest także **analiza wzajemnych powiązań analizowanych sfer, tj.: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej oraz technicznej**. Służy temu szczegółowa, pogłębiona diagnoza, obowiązek przeprowadzenia której wynika bezpośrednio z zapisów Ustawy o rewitalizacji⁶.

Zgodnie z zaleceniami, przedstawionymi w ministerialnym poradniku pn. „Gminny program rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych”⁷, **celem szczegółowej**

5 Uchwała nr LX/468/2023 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski

6 Art. 15.1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.

7 *Gminny program rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, praca zbiorowa pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepioło. Pracowanie zrealizowane przez Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa na zlecenie Departamentu Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa. Warszawa, marzec 2018 r.

diagnozy jest pogłębienie wiedzy o obszarze rewitalizacji poprzez **zbadanie przyczyn negatywnych zjawisk** występujących na tym obszarze, ich lokalizacji i istniejących między nimi powiązań – głównie w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej).

Ponadto należy **zidentyfikować i przeanalizować lokalne potencjały**, które występują na obszarze rewitalizacji, pod kątem możliwości ich wykorzystania w celu zminimalizowania lub zlikwidowania negatywnych zjawisk, zidentyfikowanych na obszarze.

Dodatkowo zalecane jest **wskazanie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych**, bowiem dobrze opracowana pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji jest podstawą do opracowania części strategicznej programu – właściwie określonej wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć.

Prawidłowe wykonanie pogłębionej analizy nie jest możliwe przy wykorzystaniu jedynie zebranych danych statystycznych i badań ilościowych. Obowiązek **bezpośredniego uczestnictwa przedstawicieli lokalnej społeczności i biznesu** nakłada wprost Ustawa o rewitalizacji (art. 5 ust. 1.) w następującym zapisie: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy”.

W przypadku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy OR w gminie Grodzisk Wielkopolski **wykorzystano takie formy partycypacji, jak:**

- ▶ Wywiady standaryzowane z interesariuszami – osobno każda grupa - pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim (kierownictwo i pracownicy socjalni, działający na OR), przedstawiciele Policji (w tym dzielnicowi), dyrektorzy placówek oświatowych, przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy, przedstawiciele organizacji pozarządowych (w tym senioralnych), spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, przedstawiciele instytucji kultury, pracownicy Urzędu Miejskiego (zajmujący się sprawami gospodarki przestrzennej, ochrony środowiska, gospodarki komunalnej i rozwoju lokalnego), pracownicy Grodziskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego
- ▶ Badanie ankietowe lokalnych przedsiębiorców
- ▶ Badanie ankietowe organizacji pozarządowych, działających na OR
- ▶ Spacer studyjny po wyznaczonym OR (podczas spaceru odwiedzono kilkanaście punktów handlowych, gastronomicznych, usługowych i rzemieślniczych, przeprowadzając rozmowy z ich właścicielami lub pracownikami).

Ponadto na użytek diagnozy uzyskano i przeanalizowano dodatkowe dane z Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Urzędu Miejskiego.

Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przedstawiono w punkcie 3.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR).

3.2. Wyniki szczegółowej diagnozy

Poniżej zostały zaprezentowane wyniki przeprowadzonej, pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji z podziałem na sfery:

- ▶ społeczną
- ▶ gospodarczą
- ▶ środowiskową
- ▶ techniczną
- ▶ przestrzenno-funkcjonalną.

W przypadku każdej sfery najpierw dokonano jej krótkiej oceny, przeprowadzonej na podstawie uzyskanych danych ilościowych (pierwotnych i wtórnych), zebranych zarówno w trakcie diagnozy delimitacyjnej, jak i specjalnie na użytek niniejszej analizy, a następnie przedstawiono wyniki identyfikacji przyczyn sytuacji kryzysowej z wykorzystaniem metody drzewa problemów⁸.

3.2.1. Sfera społeczna

Rezultaty analizy delimitacyjnej wykazały, że spośród wybranych do porównania mierników i ich wskaźników o charakterze społecznym, na obszarze rewitalizacji wartości kryzysowe uzyskały następujące:

W JA10-ZOM:

- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłki osłonowy - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłki rodzinny - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoka liczba stwierdzonych przestępstw – wskaźnik przestępczości
- ▶ Wysoki odsetek „Niebieskich Kart” – wskaźnik przemocy w rodzinie
- ▶ Niska frekwencja w wyborach – wskaźnik niskiej aktywności społecznej

⁸ Metoda drzewa problemów jest pomocna przy analizie i rozwiązywaniu problemów, gdy chcemy zidentyfikować ich przyczyny. Można ją nazwać metodą „od ogółu do szczegółu”, bowiem mając zidentyfikowany główny problem, szukamy jego bezpośrednich, głównych przyczyn, a następnie dla tych głównych przyczyn szukamy ich przyczyn „niższego rzędu”. W ten sposób w kolejnych krokach jesteśmy w stanie zidentyfikować pierwotne przyczyny poszczególnych problemów.

- ▶ Wysoka liczba uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły – wskaźnik niskiego poziomu edukacji
- ▶ Spadek liczby mieszkańców – wskaźnik depopulacji
- ▶ Wysoka liczba osób w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik starzenia się społeczeństwa

W JA11-ZOM:

- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłek osłonowy - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoki odsetek osób pobierających zasiłek rodzinny - wskaźnik ubóstwa
- ▶ Wysoka liczba stwierdzonych przestępstw – wskaźnik przestępczości
- ▶ Wysoki odsetek „Niebieskich Kart” – wskaźnik przemocy w rodzinie
- ▶ Wysoka liczba uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły – wskaźnik niskiego poziomu edukacji
- ▶ Spadek liczby mieszkańców – wskaźnik depopulacji
- ▶ Wysoka liczba osób w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik starzenia się społeczeństwa

W innym ujęciu można stwierdzić, że:

- ▶ Problem ubóstwa występuje na terenie obydwu jednostek
- ▶ Problem przestępczości występuje na terenie obydwu jednostek
- ▶ Problem przemocy w rodzinie występuje na terenie obydwu jednostek
- ▶ Problem niskiej aktywności społecznej występuje tylko na terenie JA-10
- ▶ Problem wyników w nauczaniu występuje na terenie obydwu jednostek
- ▶ Problem depopulacji występuje na terenie obydwu jednostek
- ▶ Problem starzenia się mieszkańców występuje na terenie obydwu jednostek.

Poniżej bliżej scharakteryzowano i przeanalizowano poszczególne problemy.

a) Depopulacja i starzenie się mieszkańców obszaru rewitalizacji

Spadek liczby ludności w OR

W poniższej tabeli przedstawiono skalę depopulacji obszaru rewitalizacji w podziale na dwie jednostki analityczne z diagnozy delimitacyjnej, mierzone zmianą liczby ludności w latach 2018-2021, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 5. Zmiana liczby ludności na obszarze rewitalizacji w latach 2018-2021

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	ZMIANA W LICZBIE LUDNOŚCI W LATACH 2018 - 2021	ZMIANA W %
1.	JA10-ZOM	-104 ⁹	-9,39
2.	JA11-ZOM	-62	-6,12
OBSZAR REWITALIZACJI		-166	-7,83
GMINA		-115	-0,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli, skala depopulacji na obszarze rewitalizacji jest znacząco wyższa (spadek liczby ludności o 7,83%) w stosunku do sytuacji obserwowanej w całej Gminie (spadek liczby ludności o 0,59%), przy czym wyższą wartość spadku zanotowano w przypadku JA10-ZOM. **Skala spadku liczby ludności na obszarze rewitalizacji jest ponad 12-krotnie wyższa niż w gminie!**

Starzenie się mieszkańców OR

Poniżej przedstawiono informację na temat odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, zamieszkujących obszar rewitalizacji w podziale na dwie jednostki analityczne wchodzące w jego skład, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie, obrazujące problem starzenia się społeczeństwa.

Tabela 6. Odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku poprodukcyjnym w 2022 r.

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W WIEKU POPRODUKCYJNYM W ŁĄCZNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW
1.	JA10-ZOM	18,86%
2.	JA11-ZOM	20,63%
OBSZAR REWITALIZACJI		19,71%
GMINA		15,89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

W skali całej Gminy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców wyniósł 15,89% i jest znacznie niższy od średniej krajowej, wynoszącej około 22%. Z danych w powyższej tabeli wynika, że **sytuacja na obszarze rewitalizacji pod tym względem jest gorsza od średniej gminnej** i odsetek osób starszych w obu przypadkach zbliża się do średniej dla kraju, gdyż **zanotowano wartość 19,71%**. Fakt ten świadczy o tym, iż sytuacja

9 Czerwoną czcionką wskazano wartości gorsze od średniej dla Gminy.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

w analizowanej kwestii jest lepsza niż średnia dla kraju, jednak obszar rewitalizacji jest ewidentnie obszarem kryzysowym w skali gminy, stąd konieczne są do podjęcia działania naprawcze w tej kwestii.

Przyczyny problemów demograficznych obszaru rewitalizacji zaprezentowano na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

Tabela 7. Drzewo problemów dla problemu „Depopulacja i starzenie się mieszkańców obszaru rewitalizacji”

Skutki/ Przewidywane skutki	Zmniejszenie atrakcyjności obszaru			
Skutki/ Przewidywane skutki	Likwidacja punktów handlowych, gastronomicznych i usługowych Zmniejszenie oferty o charakterze kulturalnym i sportowym			
Skutki/ Przewidywane skutki	Zmniejszenie popytu na produkty i drobne usługi Zmniejszenie popytu na usługi o charakterze kulturalnym i sportowym			
Problem główny/ ZJAWISKO	DEPOPULACJA Spadek liczby mieszkańców w latach 2018-2021 STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym			
Przyczyny	Wyjazdy młodych ludzi do większych miast	Wyprowadzanie się poza obszar rewitalizacji	Wymieranie starszych pokoleń	Niski przyrost naturalny
Przyczyny	Ograniczona oferta pracy na terenie gminy, podjęcie studiów, aspiracje zawodowe i społeczne, lepsza oferta spędzania wolnego czasu	Niski standard mieszkań na OR, wysokie koszty utrzymania, potrzeby remontów, koncentracja nowego budownictwa (inwestycje deweloperskie) na peryferiach miasta		Starzenie się mieszkańców, wysokie koszty utrzymania, trudności z pogodzeniem obowiązków rodzicielskich i zawodowych, świadomy wybór życia „wolnego od dzieci” celem koncentracji na innych - własnych potrzebach, problemy z płodnością

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Spadek liczby ludności dotyczy całego obszaru rewitalizacji. Większość jego mieszkańców żyje w wiekowych kamienicach, wymagających przeprowadzania częstych remontów, co wpływa znacząco na wzrost kosztów utrzymania.

Wyprowadzają się stąd młodzi mieszkańcy, szukający bardziej atrakcyjnych, spokojnych i zdrowszych miejsc do zamieszkania. Nie bez znaczenia jest fakt, że nowe mieszkania są bardziej komfortowe w eksploatacji, nie wymagają bieżących kosztownych remontów i posiadają dogodne, systemowe ogrzewanie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Sporo mieszkań powstaje na obrzeżach miasta jako inwestycje deweloperskie (bloki, bliźniaki i szeregowce). Na miejscu, w centrum pozostają starsi mieszkańcy (emeryci i renciści, osoby samotne, wdowy), wśród których śmiertelność jest wyższa.

Oficjalne statystyki, uwzględniające tylko stałe zameldowania, nie odzwierciedlają jednak rzeczywistego obrazu omawianego obszaru. Z powodu tego, że mieszkania są tu tańsze, są one często wynajmowane (w tym przez Ukraińców), przez co faktyczna liczba mieszkańców aż tak bardzo się nie zmniejsza.

Przyczyną starzenia się populacji jest także (powszechny w cały kraju) niski przyrost naturalny. Jest on spowodowany wieloma czynnikami, takimi jak wysokie koszty utrzymania, trudności z pogodzeniem obowiązków rodzicielskich i zawodowych, czy wreszcie wygodnictwo. Należy także podkreślić, że obecnie w Polsce około 20% par w wieku reprodukcyjnym ma problemy z płodnością.

b) Ubóstwo

W poniższej tabeli przedstawiono skalę ubóstwa mieszkańców obszaru rewitalizacji, mierzoną skalą korzystania z różnych form zasiłków, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

Tabela 8. Skala ubóstwa na obszarze rewitalizacji

LP.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	ODSETEK MIESZKAŃCÓW GMINY POBIERAJĄCYCH ZASIŁKI (POMOC FINANSOWA I RZECZOWA) W 2022 R.	ODSETEK MIESZKAŃCÓW GMINY POBIERAJĄCYCH ZASIŁEK OSŁONOWY W 2022 R.	ODSETEK MIESZKAŃCÓW GMINY POBIERAJĄCYCH ZASIŁEK RODZINNY W 2022 R.
1.	JA10-ZOM	3,25%	14,35%	4,69%
2.	JA11-ZOM	2,67%	14,91%	4,74%
OBSZAR REWITALIZACJI		2,97%	14,62%	4,71%
GMINA		1,40%	10,30%	3,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Teren obu jednostek analitycznych z analizy delimitacyjnej cechuje się wyższymi wartościami od średniej dla gminy wszystkich analizowanych wskaźników, tj. odsetkiem mieszkańców pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa), zasiłki ostonowe i zasiłki rodzinne, wybranymi do zobrazowania skali korzystania w pomocy społecznej. Przeprowadzona analiza pozwala także stwierdzić, iż **wartości wszystkich wskaźników dla obszaru rewitalizacji przekraczają średnią wartość notowaną dla gminy**. W przypadku wskaźnika, dotyczącego mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa), wartość zanotowana dla obszaru rewitalizacji jest **ponad 2-krotnie wyższa od średniej dla gminy**. W

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

odniesieniu do pozostałych wskaźników, wartości notowane dla obszaru rewitalizacji także znacząco przewyższają średnią gminną, co **potwierdza istotność problemów w tej materii**.

Przyczyny problemu ubóstwa na obszarze rewitalizacji przedstawiono na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

Tabela 9. Drzewo problemów dla problemu „Ubóstwo”

Skutki/ Przewidywane skutki	Konieczność zwiększenia nakładów na pomoc społeczną			
Skutki/ Przewidywane skutki	Choroby, ograniczone perspektywy życiowe, gorszy dostęp do edukacji (wykluczenie edukacyjne z przyczyn ekonomicznych)			
Problem główny/ ZJAWISKO	UBÓSTWO Wysoki odsetek osób i rodzin korzystających z różnych form wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej			
Przyczyny	Starość	Brak przedsiębiorczości	Bezrobocie	Wielodzietność
Przyczyny	Niskie dochody, wysokie koszty utrzymania (opłaty za mieszkanie, zakup leków)	Brak wykształcenia, kompetencji zawodowych, brak odwagi w podejmowaniu wyzwań zawodowych	Niechęć podjęcia pracy, deficyty zdrowotne, brak wykształcenia, roszczeniowość socjalna	Wpływ alkoholu, wzorzec rodziny wyniesiony z domu rodzinnego, braki w wiedzy związanej z planowaniem rodziny
Przyczyny	Zamieszkiwanie w starych niemodernizowanych budynkach (przestarzałe systemy instalacji grzewczych, mostki termiczne)			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Oficjalne statystyki nie oddają problemu ubóstwa mieszkańców, ponieważ wiele osób nie może lub nie chce korzystać ze wsparcia systemu opieki społecznej. Przede wszystkim wysokość kryterium dochodowego jest bardzo niska i nie zmienia się od lat - aktualnie od 1 stycznia 2022 r. wynosi 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 600 zł dla osoby w rodzinie.

Młode osoby otrzymują świadczenie 800+, posiadają zdolność kredytową, mogą sobie pozwolić na pokrycie wyższych kosztów utrzymania. Zupełnie inaczej wygląda sytuacja seniorów (w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród organizacji samorządowych działających na obszarze OR seniorzy to grupa najbardziej zagrożona ubóstwem – 63,64% wskazań).

Na terenie rewitalizacji mieszka wiele osób starszych, schorowanych, którzy z jednej strony mają niskie dochody, a z drugiej muszą ponosić wysokie koszty utrzymania w starych

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

mieszkańcach. Niekiedy wystarcza im pieniędzy tylko na podstawowe rzeczy. W tej sytuacji cenna dla nich jest nie tylko pomoc finansowa i rzeczowa ze strony Gminy i organizacji społecznych, ale nawet oferta spotkań, gdyż często jest na nich oferowany poczęstunek. Odpowiedzią na wyobcowanie, mały kontakt z ludźmi, jest dla takich osób możliwość spędzania czasu w Klubie Seniora „Promessa”, czy Gminnym Centrum Pomocy Środowiskowej, prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W o wiele gorszej sytuacji są osoby, które są mniej sprawne i nie mogą opuszczać swoich mieszkań. Z jednej strony dostępne są usługi opiekuńcze, ale popyt na nie jest ograniczony z powodu zbyt wysokich stawek. Co do wolontariatu, to jeszcze kilka lat temu był rozbudowany, co niestety uległo załamaniu na skutek pandemii.

Klientami pomocy społecznej są także samotne matki i rodziny wielodzietne. Kobietom, posiadających małe dzieci trudno jest znaleźć pracę. Ta dostępna jest zmianowa, a przedszkola są otwierane zbyt późno.

W ostatnich latach coraz większym problemem jest nieporadność i problemy psychiczne coraz większej liczby mieszkańców. Wsparcie w postaci zasiłków spełnia coraz mniejszą rolę. Z tego powodu bardzo ważne stały się inne formy pomocy – specjalistów z dziedziny psychologii i psychiatrii, w formie spotkań i terapii dla różnych grup (dzieci, młodzieży, rodziców). Główną barierą jest tutaj zbyt mała liczba specjalistów.

c) Przepięczność

W poniższej tabeli przedstawiono skalę przepięczności na obszarze rewitalizacji, mierzoną odsetkiem przepięczstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

Tabela 10. Skala przepięczności na obszarze rewitalizacji

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	ODSETEK LICZBY PRZEPięCZSTW STWIERDZONYCH W ODNIESIENIU DO LICZBY MIESZKAŃCÓW W 2022 R.
1.	JA10-ZOM	2,71%
2.	JA11-ZOM	1,38%
OBSZAR REWITALIZACJI		2,07%
GMINA		0,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Pod względem liczby przepięczstw teren obu jednostek analitycznych z analizy delimitacyjnej cechuje się gorszą sytuacją niż średnia dla całej gminy, gdyż wartość wskaźnika jest o połowę wyższa (JA11-ZOM) oraz niemal trzykrotnie wyższa (JA10-ZOM). **Sytuacja na całym obszarze rewitalizacji jest ponad 2-krotnie gorsza od tej notowanej w gminie, z wartością wskaźnika**

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

na poziomie **2,07%**. Jest to znacząca różnica, gdyż średnia w gminie oscylowała wokół wartości 0,9%.

Przyczyny problemu przestępczości na obszarze rewitalizacji przedstawiono na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

Tabela 11. Drzewo problemów dla problemu „Przestępczość”

Skutki/ Przewidywane skutki	Negatywne postrzeganie obszaru rewitalizacji				
Skutki/ Przewidywane skutki	Zwiększone prawdopodobieństwo występowania przestępstw		Destrukcyjny wpływ narkotyków na zdrowie i życie ludzi Znaczące problemy z prawem dilerów narkotyków	Fizyczna i psychiczna przemoc w rodzinie skutkująca poważnymi problemami lub rozpadem rodziny	Znacząca liczba zgłoszeń: • kradzieży sklepowych • włamań do lokali mieszkalnych • kradzieży paliwowych i sklepowych
Problem główny/ ZJAWISKO	PRZESTĘPCZOŚĆ Wysoka liczba stwierdzonych przestępstw				
Przyczyna	Uwarunkowania przestrzenne – większe skupiska ludności	Przebieg części ul. Europejskiej (obwodnicy miasta) na obszarze rewitalizacji mający wpływ na liczbę przestępstw drogowych	Dogodna lokalizacja dla dealerów narkotyków	Występująca przemoc w rodzinie	Stosunkowa łatwość dokonywania kradzieży: • sklepowych (gł. używki - alkohol) • włamań do mieszkań i domów • bliskość stacji paliw i sklepu dyskontowego
Przyczyna	OR stanowi centrum miasta. Na obszarze rewitalizacji znajdują się: dworzec PKP, park miejski oraz rynek.	Zwiększona liczba wypadków samochodowych stanowiących przestępstwa, Zwiększona liczba kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu	Na obszarze rewitalizacji znajdują się: dworzec PKP, park miejski oraz rynek, OR stanowi centrum miasta, Lokalizacja imprez ogólnomiejskich	Nieporozumienia pomiędzy małżonkami/partnerami, Problem niewierności w związkach	Trudna sytuacja materialna sprawców Problem alkoholowy Łatwość: • zbycia skradzionego towaru, • dokonania włamania do lokalu mieszkalnego • dokonania kradzieży na stacji paliw/w dyskoncie przez sprawców przyjezdnych (obiekty zlokalizowane na trasie przelotowej)

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Przyczyna				Brak lub niewystarczające zabezpieczenia domów/mieszkań Do niedawna użycie nieprawdziwych tablic rejestracyjnych było tylko wykroczeniem (obecnie jest to przestępstwo)
-----------	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Na podstawie przeprowadzonego wywiadu standaryzowanego z funkcjonariuszami Policji (głównie z rewirów pokrywających się z obszarem rewitalizacji) przygotowano analizę przyczyn i skutków przestępczości w postaci drzewa problemów. Z analizy tej wynikają negatywne skutki tego zjawiska występujące na obszarze rewitalizacji w postaci:

- ▶ zwiększonego prawdopodobieństwa występowania przestępstw
- ▶ pojawiających się przestępstw w ruchu drogowym
- ▶ występujących problemów handlu narkotykami i innymi środkami odurzającymi
- ▶ negatywnego wpływu narkotyków na zdrowie i życie ludzi
- ▶ fizycznej i psychicznej przemocy w rodzinie skutkującej poważnymi problemami lub rozpadem rodziny
- ▶ znaczącej liczby zgłoszeń kradzieży sklepowych
- ▶ zgłoszeń włamań do domów i mieszkań
- ▶ zgłoszeń kradzieży paliwa i kradzieży sklepowych głównie przez osoby z zewnątrz.

Ponadto, podczas wywiadu, zidentyfikowano następujące rodzaje przestępstw na obszarze rewitalizacji:

- ▶ kradzieże sklepowe
- ▶ przestępstwa „okołonarkotykowe” - sprzedaż narkotyków oraz innych środków odurzających
- ▶ włamania do domów i mieszkań
- ▶ wypadki drogowe oraz kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu
- ▶ kradzieże paliwa na stacji benzynowej.

Skala zjawiska przestępczości na obszarze rewitalizacji nie jest znacząca. Przestępstwa odnotowywane są głównie w okolicach dworca PKP, Rynku oraz parku miejskiego (tutaj gromadzi się wiele osób i najczęściej dochodzi do zatrzymań przez Policję). Większość przestępstw popełniają bezrobotni mężczyźni.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

d) Przemoc w rodzinie

W poniższej tabeli przedstawiono skalę przemocy w rodzinie na podstawie liczby wystawionych „Niebieskich Kart” na obszarze rewitalizacji w podziale na dwie jednostki analityczne wchodzące w jego skład, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

Tabela 12. Skala przemocy w rodzinie na obszarze rewitalizacji

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	ODSETEK „NIEBIESKICH KART” W ODNIESIENIU DO LICZBY MIESZKAŃCÓW W 2022 R.
1.	JA10-ZOM	0,27%
2.	JA11-ZOM	0,69%
OBSZAR REWITALIZACJI		0,47%
GMINA		0,20%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Na koniec 2022 roku w gminie wystawionych było 40 „Niebieskich Kart”, co w stosunku do łącznej liczby mieszkańców dawało odsetek równy 0,2%. Gorsza sytuacja od średniej w gminie wystąpiła w obu jednostkach analitycznych z analizy delimitacyjnej, przy czym znacznie gorzej prezentuje się sytuacja w JA11-ZOM, gdzie wartość wskaźnika na poziomie 0,69% znacznie przewyższa średnią dla gminy. **Na całym obszarze rewitalizacji wystawionych było 10 Niebieskich Kart, a więc 25% wszystkich wystawionych w gminie.** Wartość analizowanego wskaźnika obliczana jako odsetek wydanych „Niebieskich Kart” w odniesieniu do liczby mieszkańców wyniosła dla obszaru rewitalizacji 0,47%, co jest wartością ponad 2-krotnie wyższą niż średnia dla gminy.

Przyczyny problemu przemocy w rodzinie na obszarze rewitalizacji przedstawiono na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 13. Drzewo problemów dla problemu „Przemoc w rodzinie”

Skutki/ Przewidywane skutki	Konieczność zwiększenia wydatków pomocy społecznej – pomoc psychologiczna, socjalna				
Skutki/ Przewidywane skutki	Rozpad związków, problemy psychiczne, podejmowanie terapii				
Problem główny/ ZJAWISKO	PRZEMOC W RODZINIE Wysoki odsetek „Niebieskich Kart”				
Przyczyny	Alkohol	Coraz większa świadomość i odwaga ofiar przemocy – zgłaszanie większej liczby przypadków	Wzrost liczby rozwodów – wykorzystywanie „Niebieskich Kart” jako podstaw do orzeczenia o rozwodzie	Nieporozumienia pomiędzy partnerami, niedobranie w związku/toksyczne relacje	Przemoc fizyczna i psychiczna stosowana przez mężczyzn
Przyczyny	Wzorce zachowań /skłonność do uzależnień wyniesione „z domu”				Alkohol i inne używki, Czerpanie z wzorców patriarchalnego modelu rodziny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Zakładanie „Niebieskich Kart” w największej liczbie przypadków jest spowodowane przemocą wobec dzieci, a jej „autorami” są mężczyźni (w różnym wieku). W zdecydowanej większości tych rodzin istnieje problem z uzależnieniami, przede wszystkim od alkoholu. Coraz częstsze są nieporozumienia pomiędzy partnerami, agresja, zdrady, kłótnie, przemoc fizyczna i psychiczna. Coraz więcej jest rozwodów, walki o dzieci, coraz bardziej włączane są w to szkoły i dzieci. Problem dotyczy zarówno biedniejszych rodzin, jak i dobrze sytuowanych.

Wzrost liczby „Niebieskich Kart” wynika także z coraz większej świadomości osób, odwagi w zgłaszaniu, chęci szukania pomocy.

Jeżeli chodzi o problemy na linii rodzice – dzieci, to są one coraz powszechniejsze. Dzieci trudno jest upilnować - kiedy rodzice pracują, mają one większą swobodę. Obecnie rodzice często uważają, że to szkoła, a nie oni, powinna zajmować się wychowaniem dzieci. Coraz więcej jest uzależnień narkotykowych albo mieszanych, czego głównym powodem jest moda, część zaimponowania rówieśnikom.

e) Niska aktywność społeczna

Aktywność społeczna jest miernikiem bardzo trudnym do zdefiniowania i kwantyfikacji, bowiem teoretycznie najprostszy wskaźnik, jak skala uczestnictwa w imprezach masowych, najczęściej nie jest mierzony. W tym celu, aby dokonać badania zjawiska aktywności społecznej, analizie poddano udział mieszkańców w wyborach samorządowych oraz liczbę czytelników bibliotek na obszarze rewitalizacji w podziale na dwie jednostki analityczne z diagnozy delimitacyjnej, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

Tabela 14. Skala aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji

LP.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH	ODSETEK LICZBY CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK W 2022 R.
1.	JA10-ZOM	47,00%	42,35%
2.	JA11-ZOM	53,00%	56,56%
OBSZAR REWITALIZACJI		50,00%	49,12%
GMINA		49,06%	37,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

W przypadku gminy Grodzisk Wielkopolski frekwencja w tych wyborach wyniosła 49,06%. Od średniej gminnej nieznacznie gorsza frekwencja została odnotowana tylko na obszarze JA10-ZOM. W przypadku drugiej jednostki (JA11-ZOM), zanotowano wartość wyższą od średniej dla gminy. W związku z powyższym wartość analizowanego wskaźnika dla całego obszaru rewitalizacji jest na poziomie wyższym niż średnia dla gminy. W przypadku odsetka liczby czytelników bibliotek, wartość analizowanego wskaźnika dla całego obszaru rewitalizacji jest również na poziomie wyższym niż średnia dla gminy. Ponadto, na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych oraz badań ankietowych, wnioskować można także, że aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji jest na zadowalającym poziomie. Wynika to głównie z faktu, iż obszar ten zamieszkiwany przez ludzi starszych, a oni są bardziej aktywni niż ludzie młodzi, oraz z dobrej dostępności i bliskości instytucji kultury.

f) Niski poziom edukacji

W poniższej tabeli przedstawiono skalę niskich efektów nauczania, mierzonych brakiem promocji do klasy wyższej uczniów szkół podstawowych na obszarze rewitalizacji w podziale na dwie jednostki analityczne, w porównaniu do sytuacji w gminie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 15. Skala niskich efektów nauczania na obszarze rewitalizacji

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	LICZBA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH BEZ PROMOCJI DO KLASY WYŻSZEJ, W TYM NIEUKOŃCZENIE SZKOŁY W 2022R.
1.	JA10-ZOM	4
2.	JA11-ZOM	1
OBSZAR REWITALIZACJI		5
GMINA		23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

W 2022 roku w gminie promocji do kolejnej klasy nie uzyskało 23 uczniów. W przypadku uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, za wartość kryzysową miernika w analizowanej jednostki analitycznej uznawano brak promocji lub nieukończenie szkoły. W związku z tym w obu jednostkach analitycznych zanotowano stany kryzysowe. Na całym **obszarze rewitalizacji w 2022 roku zanotowano brak promocji do klasy wyższej wśród 5 uczniów, co stanowi ponad 20% wszystkich takich przypadków w gminie.** Dla porównania na obszarze rewitalizacji mieszka 4,44% mieszkańców Gminy. Przyczyny słabych wyników nauczania na obszarze rewitalizacji przedstawiono na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 16. Drzewo problemów dla problemu „Niski poziom edukacji”

Skutki/ Przewidywane skutki	Wykluczenie społeczne				
Skutki/ Przewidywane skutki	Niższe szanse na dobre wykształcenie i satysfakcjonującą pracę				
Problem główny/ ZIAWISKO	NISKI POZIOM EDUKACJI Uczniowie szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły				
Przyczyny	Niechęć do nauki	Zbyt małe zainteresowanie ze strony rodziców	Skrajnie wysokie zainteresowanie ze strony rodziców: • Nadopiekuńczość (tzw. parasol ochronny nad dzieckiem) ograniczająca możliwości rozwoju dziecka • Wygórowane oczekiwania wobec dziecka (nadmierne ambicje)	Problemy uczniów ukraińskich	Problemy w sferze emocjonalnej uczniów: • Wyobcowanie z grupy rówieśniczej • Uzależnienie od gier i Internetu
Przyczyny	Brak dobrych wzorców w domu i otoczeniu Brak postrzegania wiedzy jako świadomego wyboru przyszłości	Przepracowanie rodziców Konflikty małżeńskie Uzależnienia	Braki w wiedzy z zakresu kompetencji rodzicielskich - niezrozumienie mechanizmów rozwoju i funkcjonowania dziecka	Niewystarczająca znajomość j. polskiego, realizacja ukraińskiej nauki on-line, świadomość tymczasowości pobytu w Polsce	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Problemy w nauce najczęściej mają ci uczniowie, którzy z różnych powodów nie chcą się uczyć. Paradoksalnie może to być spowodowane dobrą sytuacją materialną rodzin (i przez to niską motywacją do nauki) lub wręcz odwrotnie – niskim poziomem wykształcenia i trudną sytuacją w domu, przez co brak jest pozytywnych wzorców.

Nastawienie rodziców, często skrajne, ma negatywny wpływ na zaangażowanie dzieci w naukę. Jedni rodzice nie interesują się dziećmi, gdyż sami są przepracowani, są uwikłani w swoje problemy osobiste lub nałogi, inni są nadopiekuńczy, pragnąc przy tym, aby dzieci zaspokajały ich niespełnione ambicje. Coraz więcej jest rozbitych rodzin i opieki naprzemiennej, czego skutkiem jest poddawanie dzieci dwóm systemom zasad.

Jest też spora grupa uczniów, dbających o siebie i środowisko, ale krytycznie nastawionych do dorosłych, co jest źródłem problemów.

Coraz więcej młodych osób ma problemy psychiczne, żyje w wirtualnym świecie, nie jest pewna siebie, jest wyobcowana, nie potrafi nawiązywać kontaktów z innymi ludźmi. Coraz częściej dochodzi do samookaleczeń, myśli i prób samobójczych. Powszechnym zjawiskiem stało się uzależnienie od Internetu. Wszechobecny jest hejt, mimo wielu form edukacji w tej sferze.

Problemy z narkotykami nie występują na większą skalę w przeciwieństwie do spożywania napojów energetycznych i używania e-papierosów (jednorazowych).

Pewne problemy mają lub stwarzają uczniowie-obcokrajowcy, pochodzący z trochę innej kultury, niekiedy rozwiązujący siłowo problemy między sobą. Niektórzy z nich uczą się online w swojej macierzystej szkole, a w gminie stacjonarnie, niektórzy tylko online, niektórzy tylko stacjonarnie. Często zdarza się, że ich rodzice mało się nimi interesują.

Gmina wyróżnia się obecnością (na stałe) imigrantów z Kolumbii; mówią oni tylko po hiszpańsku, co stwarza problemy w ich edukacji.

Jeżeli chodzi o same placówki szkolne, to zidentyfikowane problemy są następujące:

- ▶ Zbyt liczebne klasy
- ▶ Za mało pedagogów i psychologów (powodem są niskie zarobki)
- ▶ Za mało godzin zajęć wspomagających
- ▶ Za dużo godzin lekcyjnych.

Z tego powodu nauczyciele nie mają czasu, żeby „wyłapać” wszystkie problemy.

3.2.2. Sfera gospodarcza

Kolejną, po społecznej, analizowaną sferą jest gospodarka. Miernikiem, wybranym do oceny tego aspektu, jest poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarczych w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej. Wyniki analizy wykazały, że na obszarze rewitalizacji poziom ten nie jest niższy od wartości referencyjnej, czyli **obszar ten nie jest kryzysowy w sferze gospodarczej**.

Nie oznacza to oczywiście, że na obszarze rewitalizacji nie występują żadne problemy w omawianej sferze. Problemy te zostały zidentyfikowane w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych (wstępnych na etapie diagnozy oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na etapie szczegółowej diagnozy), wywiadów podczas spaceru studyjnego, a przede wszystkim wielu wywiadów pogłębionych z interesariuszami obszaru rewitalizacji. Uzyskane wyniki zaprezentowano poniżej.

Lokalny rynek pracy cechuje się bardzo niską stopą bezrobocia, co nie oznacza, że sytuacja jest bardzo dobra w sytuacji, gdy każda osoba, która chce pracować, znajdzie pracę.

Problemem są niskie wynagrodzenia i związany z tym brak motywacji do podjęcia pracy oraz oferowane profile zatrudnienia. Teoretycznie pracy jest dużo, ale raczej fizycznej i zmianowej, co jest barierą zwłaszcza dla kobiet. Nie bez znaczenia są także problemy z dojazdem do pracy komunikacją publiczną, w szczególności przy pracy zmianowej.

Osoby, które nie są w stanie znaleźć odpowiedniej do swoich kwalifikacji i aspiracji pracy, wyjeżdżają do większych ośrodków, przede wszystkim do Poznania. Sporo osób codziennie dojeżdża do stolicy Wielkopolski lub jej okolic, co jest ułatwione dzięki kursowaniu szynobusu.

Z powodu ekspansji marketów i otwarcia galerii handlowej pozamykało się sporo małych sklepów. Problemem są też wysokie koszty wynajmu lokali. W centrum miasta pozostało trochę rzemiosła, choć na dużo mniejszą skalę niż kiedyś. Dużym problemem jest także brak sukcesorów obecnie prowadzonych małych firm.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród grodziskich przedsiębiorców wskazują na obciążenia w opłatach lokalnych i podatkach jako najważniejsze utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji (64,1% wskazań). Według 76,5% respondentów prowadzących działalność gospodarczą na tym obszarze, to zbyt wysoki czynsz stanowi wiodące obciążenie przy jednoczesnym braku odczuwalnego wsparcia/promocji lokalnej przedsiębiorczości ze strony gminy (Pytanie: *Czy działania podejmowane przez gminę wspierają rozwój lokalnej przedsiębiorczości*; odpowiedzi NIE - 82,35% wskazań, Pytanie: *Czy Gmina pomaga w promocji firm*, odpowiedzi NIE - 94,12% wskazań).

Piękny grodziski Rynek niestety pustoszeje. W centrum Grodziska funkcjonuje zbyt mało miejsc gastronomicznych; praktycznie brak jest letnich ogródków kawiarnianych (jedną z przyczyn są zbyt wąskie chodniki).

3.2.3. Sfera środowiskowa

Do określenia zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej użyto dwóch mierników – odsetka gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych oraz odsetka gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji. Poniżej przedstawiono informację na ten temat odnosząc się do obszaru rewitalizacji, w podziale na dwie jednostki analityczne wchodzące w jego skład, w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 17. Analiza sfery środowiskowej

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	ODSETEK GOSPODARSTW DOMOWYCH Z NIEROZWIĄZANYM DOCELOWO PROBLEMEM ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW BYTOWYCH	ODSETEK GOSPODARSTW DOMOWYCH WYKORZYSTUJĄCYCH JAKO ŹRÓDŁO CIEPŁA TRADYCYJNE PIECE NA PALIWA STAŁE, BĘDĄCE ŹRÓDŁEM TZW. NISKIEJ EMISJI
1.	JA10-ZOM	0,30%	51,49%
2.	JA11-ZOM	0,00%	56,01%
OBSZAR REWITALIZACJI		0,15%	53,68%
GMINA		0,67%	50,58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Pierwszy wskaźnik obrazuje skalę zagrożenia dla środowiska w **postaci nierozwiązanego docelowo problemu odprowadzania ścieków bytowych** (brak podłączenia do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej lub braku przydomowej oczyszczalni ścieków lub braku ekologicznego bezodpływowego zbiornika ścieków). Przeprowadzona analiza wykazała, że w 2022 roku na obszarze rewitalizacji wskaźnik odsetka gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych nie był gorszy od średniej dla całej gminy. **W związku z tym również na obszarze rewitalizacji nie zanotowano negatywnej sytuacji w tym aspekcie.**

Drugi miernik odnosi się do skali problemu zanieczyszczenia powietrza poprzez wykorzystywanie jako **źródła ciepła tradycyjnych pieców na paliwa stałe, będących źródłem tzw. niskiej emisji**. W przypadku tego wskaźnika wartość referencyjna (średnia dla gminy) w 2022 roku wyniosła 50,58%. Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacja wyniosła natomiast 53,68%, co jest wartością wyższą niż średnia dla gminy. W obu jednostkach analitycznych z diagnozy delimitacyjnej zanotowano wartości wskaźnika wyższe niż średnia dla gminy.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 18. Drzewo problemów dla problemu „Zagrożenie dla środowiska obszaru rewitalizacji”

Skutki/ Przewidywane skutki	Wzrost zachorowań (i zwiększone ryzyko śmiertelności) mieszkańców na choroby, m.in. krążenia, dróg oddechowych, nowotworowe Zwiększone ryzyko poronień, mniejsza masa urodzeniowa noworodków, ryzyko spadku dzietności mieszkańców				
Skutki/ Przewidywane skutki	Zanieczyszczenie powietrza				
Problem główny/ ZJAWISKO	ZAGROŻENIE DLA ŚRODOWISKA Wysoka liczba gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji				
Przyczyny	Brak środków własnych mieszkańców na wymianę źródła ciepła	Ograniczone środki zewnętrzne na wsparcie mieszkańców	Niska świadomość ekologiczna	Brak centralnej kotłowni	Brak miejsca w zabudowie starego miasta na montaż OZE
Przyczyny	Wysokie koszty utrzymania w starych budynkach		Słaba lub zbyt mała widoczność/przystępność/czytelność kampanii rządowych, samorządowych, dotyczących walki z niską emisją		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Zdecydowanie największym problemem jest zanieczyszczenie powietrza w okresie jesienno-zimowym. Problem niskiej emisji dotyczy praktycznie całego obszaru rewitalizacji. Na minus wyróżniają się tutaj ulice Poznańska, Rakoniewicka, Stary Rynek, Mickiewicza, Wawrzyniaka, Półwiejska, Kościelna i ks. Tuszyńskiego. Wiele jest tu budynków z XIX i I połowy XX wieku, z piecami kaflowymi, brak jest sieci ciepłowniczej. Wysoki koszt gazu powoduje, że często nawet ci mieszkańcy, którzy zamontowali piece gazowe pozostawiając stare piece, teraz wrócili do spalania węgla i co gorsza, śmieci.

Istnieją różne programy wymiany źródeł ciepła. W przypadku wspólnot zarządzanych przez gminę, właściciele mogą wystąpić o dotację na wymianę pieców węglowych (kaflowych i tzw. kóz), natomiast na pomoc gminy nie mogą liczyć najemcy (ok. 10% mieszkańców wszystkich wspólnot). Wśród właścicieli jest zainteresowanie wymianą pieców, ale jest to proces powolny. W przypadku budynków jednorodzinnych można skorzystać z gminnego programu wymiany pieców oraz krajowego programu „Czyste powietrze”.

Od 1 stycznia 2024 roku mieszkańcy Wielkopolski nie mogą użytkować kotłów niespełniających wymogów emisyjnych i sprawności żadnej z klas normy PN-EN 303-5:2012 (od tej daty można eksploatować tylko kotły 3, 4, 5 klasy i ekoprojektu). Problemem jest jednak przestrzeganie i egzekwowanie tych przepisów. W Urzędzie Miejskim powołano

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Grodziski Alert Smogowy. Kontrolerzy sprawdzają piece, edukują, namawiają do zmiany sposobu opalania.

Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa, pomimo prowadzenia wielu kampanii edukacyjnych, nadal jest niezadowalający, czego przykład stanowi m.in. problem z prawidłową segregacją śmieci.

Do zagrożeń dla środowiska występujących na obszarze rewitalizacji należy zaliczyć również te związane z przemysłem – zarówno z zanieczyszczeniem powietrza (odczuwalny odór i pył), jak i hałasem wynikające z 24-godzinnego trybu pracy, generowanym przez dwa duże zakłady.

Podobnie negatywne, dwutorowe (zanieczyszczenie powietrza i hałas) oddziaływanie odnotowuje się w zakresie ruchu samochodowego. Niechlubny prym wiodą tu: ul. Poznańska w kierunku rondo na Kościan, Poznań i Zieloną Górę, ul. Kościańska w kierunku Kościana, ul. Rakoniewicka – ruchliwa ulica od Starego Rynku do ulicy Europejskiej, Plac Świętej Anny, Polna, Półwiejska, Przemysłowa, Szeroka, Wawrzyniaka, Więzienna, Zielona, Żwirki I Wigury, Żwirowa oraz Żydowska.

Inne zgłoszone problemy to zbyt mała liczba koszy na śmieci oraz zamykanie toalety miejskiej już o godz. 20, nawet w okresie letnim.

3.2.4. Sfera techniczna

W przypadku analizy problemów sfery technicznej posłużono się miernikiem **liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym**. Poniżej przedstawiono informację na ten temat na obszarze rewitalizacji w porównaniu do sytuacji w całej Gminie.

Tabela 19. Analiza sfery technicznej

L.P.	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	LICZBA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, W TYM O PRZEZNACZENIU MIESZKANIOWYM W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM	ŁĄCZNA LICZBA OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, W TYM O PRZEZNACZENIU MIESZKANIOWYM	ODSETEK OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, W TYM O PRZEZNACZENIU MIESZKANIOWYM W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM
1.	JA10-ZOM	9	244	3,69%
2.	JA11-ZOM	7	145	4,83%
OBSZAR REWITALIZACJI		16	389	4,11%
GMINA		63	3.024	2,08%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Przeprowadzona analiza wskaźnika pozwala stwierdzić, iż w przypadku obu jednostek analitycznych zanotowana sytuacja w tej sferze jest gorsza od średniej dla gminy. **Odsetek obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w całym obszarze rewitalizacji jest niemal 2-krotnie wyższy niż w średnia w gminie.**

Przyczyny powyższego problemu w tej jednostce przedstawiono na poniższym diagramie w formie drzewa problemów.

Tabela 20. Drzewo problemów dla problemu „Zdegradowane technicznie budowle”

Skutki/ Przewidywane skutki	Obniżenie atrakcyjności turystycznej Obniżenie atrakcyjności lokacyjnej dla potencjalnych inwestorów		
Skutki/ Przewidywane skutki	Obniżenie bezpieczeństwa poruszania się w przestrzeni publicznej Obniżenie walorów estetycznych miasta		
Problem główny/ ZJAWISKO	ZDEGRADOWANE TECHNICZNIE BUDOWLE Liczba obiektów budowlanych (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym) w złym stanie technicznym		
Przyczyny	Stare objekty budowlane, w tym kamienice	Wieloletnie niedoinwestowanie budynków z mieszkaniami komunalnymi	Ochrona konserwatorska narzuca wysokonakładowe rozwiązania związane z remontem i modernizacją budynków
Przyczyny	Brak środków: <ul style="list-style-type: none"> • Własnych (niskie dochody, emerytura etc.) na prace remontowe/renowacyjne/modernizacje • Dotacji zewnętrznych 		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z przeprowadzonych wywiadów standaryzowanych, badań ankietowych oraz wywiadów podczas spaceru studyjnego

Na obszarze rewitalizacji znajdują się starsze budynki, w tym kamienice. Ich właściciele nie są w stanie utrzymywać tych obiektów w dobrym stanie technicznym. Zamieszkują je z reguły osoby starsze, na emeryturze, z niskimi dochodami. Tylko kilkanaście budynków, będących własnością gminną, jest w przyzwoitym stanie technicznym. Pomimo faktu, że po sprzedaży mieszkań komunalnych ich nowi właściciele zaczynają o nie dbać i planować remonty, często nie ma zgody konserwatora zabytków na niektóre rozwiązania, np. ocieplanie ścian styropianem, czy stosowanie blachodachówki, co często uniemożliwia modernizację lub generuje wysokie koszty. Na minus wyróżniają się tutaj następujące ulice: Poznańska, Rakoniewicka, Stary Rynek, Mickiewicza, Wawrzyniaka, Półwiejska, Kościelna oraz Ks. Tuszyńskiego.

W złym stanie technicznym są również zabytkowe budynki po byłym Browarze, zlokalizowane przy ulicy Przemysłowej i świętego Bernarda. Osuwające się fragmenty ścian stanowią zagrożenie dla przechodniów, jednak objekty znajdują się w rękach prywatnych, a

stanowisko konserwatora zabytków jasno określa możliwe działania w zakresie przywrócenia funkcji browaru.

3.2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczą m.in. **niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej**. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich:

- dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania
- dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania
- dostępność obiektów kultury lub innych miejsc integracji społecznej (dom kultury, biblioteka, kino lub świetlica, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania
- dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania.

Poniżej przedstawiono informację na ten temat w dwóch jednostkach analitycznych, wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.

Tabela 21. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

LP	SYMBOL JEDNOSTKI Z ANALIZY DELIMITACYJNEJ	DOSTĘPNOŚĆ PRZEDSZKOLA DO 0,5 KM OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA	DOSTĘPNOŚĆ OBIEKTÓW SPORTOWYCH (HAL LUB BOISK LUB BASENÓW ITP.) DO 1 KM OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA	DOSTĘPNOŚĆ PRZYSTANKU KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ (PKP LUB PKS LUB KOMUNIKACJA MIEJSKA) DO 1 KM OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA	"DOSTĘPNOŚĆ OBIEKTÓW KULTURY LUB INNYCH MIEJSC INTEGRACJI SPOŁECZNEJ (DOM KULTURY LUB BIBLIOTEKA LUB KINO LUB ŚWIETLICE) DO
1.	JA10-ZOM	NIE	TAK	TAK	TAK
2.	JA11-ZOM	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z diagnozy delimitacyjnej

Przeprowadzona analiza wskaźnika pozwala stwierdzić, że tylko w przypadku dostępności do obiektów sportowych w obu jednostkach analitycznych istnieje sytuacja kryzysowa.

Ponadto w przypadku JA10-ZOM wykazano, iż dostępność do przedszkola od miejsca zamieszkania przekracza 500 metrów. W rzeczywistości „przekroczenie” to wynosi około 40 m, więc w praktyce nie można w tym przypadku mówić o sytuacji kryzysowej.

W pozostałych obszarach analizy nie wykazano negatywnych sytuacji. Nie oznacza to oczywiście, że na obszarze rewitalizacji nie występują żadne inne problemy w omawianej sferze. Problemy te zostały zidentyfikowane w wyniku przeprowadzonych badań

ankietowych (wstępnych – gospodarstw domowych na etapie diagnozy oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na etapie szczegółowej diagnozy), wywiadów podczas spaceru studyjnego, a przede wszystkim wielu wywiadów pogłębionych z interesariuszami obszaru rewitalizacji. Uzyskane wyniki zaprezentowano poniżej.

Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-sportowa i wypoczynkowa

- ▶ Jedynym miejscem wypoczynku w centrum jest park miejski, który nie jest wystarczająco zagospodarowany. Staw w parku zarasta, potrzebna jest jego rekultywacja. Osobny problem stanowią akty wandalizmu na terenie parku.
- ▶ Uczniowie zgłaszają problemy związane ze znalezieniem plenerowego miejsca do spędzania czasu wolnego: posiedzenia, pogrania w gry planszowe, etc. W sezonie jesień- zima jedyną alternatywę dla młodzieży stanowi popularny bar sieciowy typu fast food.
- ▶ Basen miejski przy ul. Zbąszyńskiej jest nieczynny; wymaga modernizacji.
- ▶ Brakuje minimum 1 boiska treningowego co generuje problemy z prowadzeniem treningów.

Niewystarczająca infrastruktura kultury, integracji (domy kultury, biblioteki, kluby, świetlice):

- ▶ Grodzisk – centrum miasta powoli zamiera, marazm na płaszczyźnie społeczno-kulturalnej
- ▶ Brak miejsc dogodnych do spędzania wolnego czasu, dedykowanych młodzieży
- ▶ W mieście nie ma obiektu kinowego (zlikwidowany w latach 90-tych), sporadycznie dostępne kino objazdowe
- ▶ Centrum Ekonomii Społecznej na terenie byłego dworca PKP jest czynne do godz. 16.00.

Bariery przestrzenne

- ▶ Bariery architektoniczne – brak podjazdu przy urzędzie pocztowym oraz Urzędzie Miejskim

Problemy komunikacyjne

- ▶ Brak utwardzenia dwóch dróg na OR (ul. Sadowa i Kasztanowa)
- ▶ Wykończenie części ulic „kocimi łbami”
- ▶ Wyłączone oświetlenie ścieżek rowerowych

Zdegradowane obiekty i tereny:

- ▶ Budynek Grodzisz – jest wystawiony na sprzedaż, nie jest własnością gminy
- ▶ XIX-wieczny zespół budynków browarnianych między ul. Przemysłowej a Placem Powstańców Wlkp.

- ▶ Budynek gminny przy ul. Stary Rynek 4
- ▶ Teren na Starym Rynku za ratuszem
- ▶ Kamienice na całym obszarze rewitalizacji.

3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji

Jak przedstawiono we wstępie do niniejszego rozdziału, jednym z wymogów szczegółowej analizy jest **zidentyfikowanie i przeanalizowanie lokalnych potencjałów**, które występują na obszarze rewitalizacji, pod kątem możliwości ich wykorzystania w celu zminimalizowania lub zlikwidowania negatywnych zjawisk, zidentyfikowanych na obszarze.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjałów obszaru rewitalizacji.

Potencjały w sferze społecznej

- ▶ Bardzo aktywni emeryci – koło wędkarskie (400 osób), Promesa, PZERiS, Amazonki, etc.
- ▶ Duża aktywność sportowa, np. klub Dyskobolia
- ▶ Ławy dostęp do usług społecznych

Potencjały w sferze gospodarczej

- ▶ Największa w gminie liczba podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców

Potencjały w sferze środowiskowej i technicznej

- ▶ Pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną

Potencjały w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

- ▶ Położenie obszaru rewitalizacji w centrum miasta z dwoma rynkami i parkiem
- ▶ „Wszędzie jest blisko”
- ▶ Duża dostępność obiektów i usług administracyjnych, społecznych
- ▶ Ładny, zadbane teren (uporządkowana zabudowa, poza pozostałościami po byłym browarze)
- ▶ Ciekawe zakątki architektoniczne, gdzie można organizować imprezy kulturalne
- ▶ Atrakcyjne miejsce na klimatyczne kawiarenki, restauracje
- ▶ Duża oferta kultury, sportu i rekreacji
- ▶ Dobra dostępność komunikacyjna

3.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Oprócz przeprowadzenia szczegółowej diagnozy problemów na obszarze rewitalizacji, a następnie identyfikacji potencjałów tego obszaru, dodatkowo zalecane jest **wskazanie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych**, bowiem dobrze opracowana diagnoza obszaru rewitalizacji pozwala właściwie zaprojektować zadania służące wyprowadzeniu tego terenu ze stanu kryzysowego. Jest ona podstawą do opracowania części strategicznej programu – właściwie określonej wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć.

Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych określone zostały na podstawie sporządzonej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Poniżej zaprezentowano charakter potrzeb rewitalizacyjnych w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji.

3.4.1. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)

- ▶ Ograniczenie ubóstwa
 - Przyczyny problemu¹⁰: niski poziom dochodów, brak pracy, długotrwała choroba, niepełnosprawność, alkoholizm, nieporadność życiowa, problemy psychiczne, niskie ustawowe kryterium dochodowe korzystania z pomocy społecznej, wysokie koszty utrzymania mieszkania
 - Skutki: wysoki odsetek osób pobierających zasiłki
- ▶ Ograniczenie skali wykluczenia społecznego osób starszych
 - Przyczyny problemu: niski poziom dochodów, wysokie koszty utrzymania mieszkania, bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania, stan zdrowia nie pozwalający korzystać z oferty dla osób starszych
 - Skutki: znaczna skala wyobcowania osób starszych
- ▶ Zwiększenie skali aktywności i integracji społecznej
 - Przyczyny problemu: brak czasu u młodszych ludzi, lenistwo, mała integracja lokalnej społeczności
 - Skutki: niska frekwencja w wyborach prezydenckich
- ▶ Zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego młodzieży
 - Przyczyny problemu: brak miejsc spotkań i integracji młodzieży, uzależnienie od Internetu i mediów społecznościowych, zbyt mała troska ze strony rodziców
 - Skutek: problemy psychiczne, problemy wychowawcze, uzależnienia, rozboje

¹⁰ Źródłem zestawienia przyczyn i skutków poszczególnych problemów, przedstawionego w poniższym podrozdziale, są informacje, zamieszczone w diagramach drzewa problemów oraz komentarzach do tych diagramów.

- ▶ Zmniejszenie skali uzależnień (alkoholizm, narkotyki)
 - Przyczyny problemu: problemy finansowe, nieporadność, negatywne wzorce w domu i otoczeniu
 - Skutki: ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie, przestępczość
- ▶ Zmniejszenie skali przemocy w rodzinie
 - Przyczyny problemu: uzależnienia, problemy finansowe, problemy w relacjach z dziećmi, brak woli i umiejętności porozumienia
 - Skutek: wysoki odsetek „Niebieskich Kart”
- ▶ Zmniejszenie liczby drobnych przestępstw oraz aktów wandalizmu
 - Przyczyny problemu: spożywanie alkoholu, zażywanie środków odurzających, bezrobocie, brak pieniędzy, przemoc w rodzinie, stosunkowa łatwość w dokonywaniu kradzieży
 - Skutki: wysoki odsetek przestępstw stwierdzonych, akty wandalizmu
- ▶ Poprawa poziomu edukacji
 - Przyczyny problemu: niechęć do nauki, brak świadomości oraz odpowiedniej opieki rodziców nad dziećmi, problemy uczniów ukraińskich, problemy w sferze emocjonalnej uczniów
 - Skutek: najwyższy odsetek uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym niekończących szkoły

3.4.2. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

- ▶ Zwiększenie skłonności mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej
 - Przyczyny problemów: ekspansja marketów, wysokie czynsze dla przedsiębiorców, wysokie opłaty i podatki (w tym lokalne), niechęć do podejmowania ryzyka, zbyt małe wsparcie ze strony samorządu
 - Skutek: zbyt mała liczba nowotworzonych podmiotów gospodarczych, podejmowanie pracy poza gminą

3.4.3. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

- ▶ Poprawa jakości powietrza
 - Przyczyny problemu: zanieczyszczenie powietrza na skutek niskiej emisji, spowodowanej głównie słabą jakością pieców i spalane go węgla, niska świadomość społeczna, brak funduszy u mieszkańców, brak centralnej kotłowni, brak miejsca w zabudowie starego miasta na fotowoltaikę, czy pompy ciepła
 - Skutek: zanieczyszczenie powietrza

3.4.5. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

► Poprawa stanu obiektów budowlanych na OR

- Przyczyny problemu: stare obiekty budowlane (w tym kamienice), narzucanie¹¹ przez ochronę konserwatorską wysokonakładowych rozwiązań, związanych z remontem i modernizacją budynków, zbyt małe środki do dyspozycji właścicieli i samorządu
- Skutek: niepełne wykorzystanie możliwości obiektów, ich niszczenie, obniżenie bezpieczeństwa poruszania się w przestrzeni publicznej, obniżenie walorów estetycznych miasta, obniżenie atrakcyjności turystycznej, obniżenie atrakcyjności lokacyjnej dla potencjalnych inwestorów

Potrzeby poprawy stanu technicznego dotyczą:

- XIX-wiecznego zespołu budynków browarnianych między ul. Przemysłową a Placem Powstańców Wlkp.
- Budynków mieszkalnych, w tym kamienic
- Budynku Grodzisz (jest wystawiony na sprzedaż, nie jest własnością gminy)
- Gminnego budynku przy ul. Stary Rynek nr 4.

Z przeprowadzonej na użytek pogłębionej diagnozy analizy stanu dróg i infrastruktury okołodrogowej wynika, że **największe potrzeby remontowe dotyczą:**

- Utwardzenia dwóch dróg na OR (ul. Sadowa i Kasztanowa)
- Likwidacji niedogodności, polegających na wykończeniu części ulic „kocimi łbami”¹².

¹¹ W przypadku układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków ochronie konserwatorskiej podlega zarówno koncepcja urbanistyczna w ogólności, a także poszczególne nieruchomości, które go tworzą. Oznacza to w szczególności zachowanie rozplanowania placów i ulic, linii zabudowy i wysokości budynków oraz użytych do budowy budynków materiałów, jak również utrzymanie właściwych proporcji i relacji przestrzennych. Ponadto ze względu na specyfikę historycznych rozwiązań budowlanych nie wszystkie współczesne metody i materiały są możliwe do zastosowania bez szkody dla budynków. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie narzuca właścicielom zabytkowych obiektów wysokonakładowych rozwiązań jednak stara się, aby prace budowlane i remontowe poprawiały stan techniczny oraz estetykę zabytkowych budowli m.in. dzięki wykorzystaniu właściwych technik i środków.

¹² Ulice pokryte kostką kamienną oraz utwardzeniem z kamieni polnych stanowią istotny element staromiejskiej przestrzeni. Zabytkowa kamienna kostka jest spójna z historyczną zabudową staromiejską i nadaje przestrzeni niepowtarzalny klimat i charakter. Priorytetem w zabytkowej przestrzeni jest pozostawienie historycznych kamiennych nawierzchni ponieważ są to ważne składowe historycznego dziedzictwa miasta, jego tożsamości oraz charakterystyczne elementy krajobrazu kulturowego. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie kwestionuje konieczności remontu nawierzchni, jednak wskazane byłoby częściowe zachowanie oryginalnego kamiennego materiału np. na fragmentach ulic lub wkomponowanie go w nową nawierzchnię. Należy także zwrócić uwagę podczas prac związanych z modernizacją na zachowanie zadrzewienia.

3.4.6. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

▶ Rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej

- Przyczyny problemu: ograniczone środki w dyspozycji samorządu
- Skutek: niedostatek lub niezadowalający stan tego rodzaju infrastruktury

Potrzeby w omawianym zakresie dotyczą:

- Poprawy zagospodarowania parku miejskiego
- Modernizacji kompleksu basenu miejskiego
- Budowy 1-2 boisk treningowych.

▶ Rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców

- Przyczyny problemu: ograniczone środki w dyspozycji samorządu
- Skutek: niedostatek lub niezadowalający stan tego rodzaju infrastruktury

Potrzeby w omawianym zakresie dotyczą:

- Organizacji miejsca spotkań młodzieży
- Organizacji kina
- Zwiększenia oferty Centrum Ekonomii Społecznej i wydłużenia godzin jego pracy
- Modernizacji pomieszczeń strychu i piwnicy Urzędu Miejskiego
- Modernizacji zabytkowego pałacu w celu udostępnienia organizacjom pozarządowym.

▶ Rozwiązanie problemów komunikacyjnych

- Przyczyny problemu: ograniczone środki w dyspozycji samorządu, odpowiedzialność innych podmiotów za niektóre elementy infrastruktury
- Skutki: niebezpieczeństwo w ruchu drogowym, zatłoczenie ulic, hałas i zanieczyszczenie powietrza

Potrzeby w omawianym zakresie dotyczą:

- Likwidacji barier architektonicznych – budowa podjazdu przy urzędzie pocztowym oraz Urzędzie Miejskim

▶ Zagospodarowanie zdegradowanych terenów

- Przyczyny problemu: ograniczone środki w dyspozycji samorządu, problemy własnościowe
- Skutek: niska estetyka, zaśmiecenie terenów, niebezpieczne miejsca

Potrzeby w omawianym zakresie dotyczą:

- Zagospodarowania terenu na Starym Rynku za ratuszem

4. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE GMINNYM I REGIONALNYM

4.1. Strategia Rozwoju Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2016-2023

Gmina nie posiada aktualnej strategii rozwoju. Dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju Gminy Grodzisk Wielkopolski była Strategia Rozwoju Gminy Grodzisk Wielkopolski do roku 2023, przyjęta Uchwałą nr XVI/94/2016 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 28 stycznia 2016 roku.

Rada Miejska Uchwałą nr V/36/2024 z dnia 28 sierpnia 2024 r. określiła szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2025-2034, rozpoczynając tym samym proces przygotowania nowego dokumentu strategicznego. Zakończenie prac jest planowane na czerwiec 2025 roku.

4.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Wielkopolski

Gmina Grodzisk Wielkopolski posiada aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grodzisk Wielkopolski, przyjęte Uchwałą nr XLII/268/2002 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 19 września 2002 r. ze zm. Studium jest jednym z podstawowych, obligatoryjnym dla jednostki, dokumentów planowania strategicznego, określającym politykę przestrzenną gminy, a także jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które nie mogą naruszać jego ustaleń. W dokumencie nie wskazano, obszarów dysfunkcyjnych, w szczególności zdegradowanych oraz wymagających rewitalizacji.

4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2022-2027

W 2022 roku została przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2022-2027 (uchwała nr XXXIX/327/2022 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 27 stycznia 2022 r.). Strategia ma nakreślać kierunki polityki społecznej, jej priorytety oraz ogólne działania mające na celu połączenie programów instytucji, organizacji i administracji wokół problemów społecznych występujących lub mogących wystąpić w przyszłości na terenie gminy. Jest ona dokumentem otwartym, podlegającym ewaluacji i monitoringowi. Autorzy Strategii sformułowali misję, którą jest: „podniesienie jakości życia mieszkańców, wzmacnianie rodzin oraz skuteczne aktywizowanie i integrowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym”. W Strategii wskazano ponadto następujące cele strategiczne:

1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
2. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.
5. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych.

Niniejszy dokument Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski jest zbieżny ze Strategią zarówno w odniesieniu do misji, jak i do wyodrębnionych celów strategicznych i poszczególnych kierunków działań. Realizuje zamierzenia Celu strategicznego 1. „Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym” m.in. dla kierunków: Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług; Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki; Celu strategicznego 2. „Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia” m.in. dla kierunków: Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.; Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami; Celu strategicznego 3. „Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju” m.in. dla kierunków: Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.; Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku; Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; Celu strategicznego 4. „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie” m. in. dla kierunków Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego; Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, instalowanie progów zwalniających oraz Celu strategicznego 5. „Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych” m.in. dla kierunków Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej; Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 22. Zgodność kierunków działań z celami strategicznymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Grodzisk Wilkp. na lata 2022-2027

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
CEL STRATEGICZNY 1. TWORZENIE WARUNKÓW DO ZWIĘKSZENIA ZATRUDNIENIA ORAZ WSPIERANIE I INTEGROWANIE OSÓB ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
CEL STRATEGICZNY 2. POPRAWA SKUTECZNOŚCI WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Poprawa jakości powietrza ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE RODZIN ORAZ ZAPEWNIENIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY WARUNKÓW DO ROZWOJU	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
CEL STRATEGICZNY 4. PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W GMINIE.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.2. Modernizacja ulic i infrastruktury okołodrogowej
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWIJANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ORAZ WZMACNIANIE LOKALNYCH SŁUŻB SPOŁECZNYCH.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców

4.4. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA wielkopolskiego do 2030 roku

W roku 2020 została przyjęta Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku (27 stycznia 2020 r., mocą Uchwały nr XVI/287/20 Radnych sejmiku Województwa Wielkopolskiego). W Strategii wskazuje się na nowy model rozwoju regionalnego, zwany modelem funkcjonalnym, mający przyczynić się do zrównoważonego rozwoju województwa i odpowiadać na zidentyfikowane wyzwania, które stoją przed Wielkopolską w najbliższym czasie. Został on tak zaprojektowany, aby zapewnić rozwój województwa jako społecznie, gospodarczo i terytorialnie zrównoważony oraz, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich obszarów województwa. Wizja Strategii brzmi „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa”. W strategii wyróżniono cztery cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem,

których zbieżność z przedsięwzięciami Programu rewitalizacji przedstawia się następująco:

Tabela 23. Zgodność kierunków działań z celami strategicznymi Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Poprawa jakości powietrza ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.2. Modernizacja ulic i infrastruktury okołodrogowej

Ponadto, w celu strategicznym 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem zaprojektowano interwencję wprost odnoszącą się do procesów rewitalizacyjnych. Dodatkowo w ramach przedmiotowego celu, wypracowany został pakiet działań pn. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032, jako dokument umożliwiający prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym OR, wpisuje się zatem w przedmiotowy cel strategiczny. Poza tym, cele rewitalizacji programu, ściśle powiązane z wnioskami wynikającymi z części diagnostycznej oraz będące efektem wizji stanu obszaru

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji, zbieżne są z pakietem działań pn. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych zaproponowanych w SRWW 2030.

4.5. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr V/70/19 z 25 marca 2019 roku w sprawie: uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Dla realizacji modelu rozwoju przestrzennego województwa wielkopolskiego określono osiem celów polityki przestrzennej. Należą do nich:

1. Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej
2. Ochrona walorów przyrodniczych
3. Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego
4. Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji
5. Zrównoważony rozwój rolnictwa
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa
7. Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej
8. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom,

których zbieżność z kierunkami działań programu rewitalizacji przedstawia się następująco:

Tabela 24. Zgodność kierunków działań z celami polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1. KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEJ PRZESTRZENI OSADNICZEJ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.2. Modernizacja ulic i infrastruktury okołodrogowej
2. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Poprawa jakości powietrza
3. KSZTAŁTOWANIE I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Poprawa jakości powietrza
4. OCHRONA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ KONKURENCYJNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
6. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.2. Modernizacja ulic

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA	i infrastruktury okołodrogowej
8. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców ▶ KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.2. Modernizacja ulic i infrastruktury okołodrogowej

Miasto i gmina Grodzisk Wielkopolski, w zakresie obszarów interwencji wyznaczonych w ramach terytorializacji polityki rozwoju, zaliczona została do następujących obszarów:

1. Poznański Obszar Metropolitalny (POM)

Poznański Obszar Metropolitalny stanowi 45 jednostek gminnych o różnym statusie administracyjnym: 6 gmin miejskich, 21 gmin miejsko-wiejskich oraz 18 gmin wiejskich, w tym Miasto i Gmina Grodzisk Wielkopolski. POM charakteryzuje się regularną i zrównoważoną strukturą ilościową i wielkością miast. W obszarze metropolitalnym dominuje duży ośrodek centralny – metropolia o randze krajowej, który wraz z graniczącymi gminami tworzy rdzeń obszaru. Rdzeń otoczony jest pierścieniem miast powiatowych, stanowiących strefę zewnętrzną. Funkcje metropolitalne kształtują rangę i konkurencyjność metropolii, a także są jej impulsem rozwojowym. Ich specjalizacja, zasięg działalności i powiązania z innymi jednostkami osadniczymi wpływają na charakter obszaru metropolitalnego. Na terenie POM występują funkcje takie, jak: decyzyjna, wiedzy, kultury, sportu i turystyki, biznesu oraz transportowa.

Struktura hierarchiczna jednostek osadniczych POM obejmuje pięć kategorii będących pochodną ich pozycji w sieci osadniczej, rangi administracyjnej i innych pełnionych funkcji. Grodzisk Wielkopolski jako ośrodek lokalny, stanowi pierścień miast „zamykających” strukturę osadniczą obszaru metropolitalnego. Pełni istotną rolę w systemie funkcjonalnym POM jako ośrodek dystrybucji innowacji oraz miejsca dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego.

2. Wiejski obszar funkcjonalny

Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące. W obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazły się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu

publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. W granicach wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazło się 137 gmin, w tym: **Miasto i Gmina Grodzisk Wielkopolski**.

3. Ośrodki lokalne

W krajowej sieci jednostek osadniczych źródłami czynników wzrostu, oprócz miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, są ośrodki lokalne. Pełnią one rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich przede wszystkim, jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych, aktywizujących te tereny oraz stanowią dla nich główny rynek pracy.

4. Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych kraju biorą udział w postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi. Za najważniejsze ośrodki miejskie w województwie wielkopolskim uznano stolicę województwa, a zarazem miasto metropolitalne – Poznań, miasta o znaczeniu regionalnym Kalisz i Ostrów Wielkopolski oraz miasta subregionalne Leszno, Piła, Konin oraz Gniezno. Ponieważ impulsy rozwojowe generowane przez bieguny wzrostu w województwie absorbowane są w pierwszej kolejności przez obszary znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie tych miast, do obszarów wiejskich uczestniczących w powyższych procesach włączono wszystkie gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie położone w granicach miejskich obszarów funkcjonalnych. Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych mają szczególne znaczenie dla rozwoju całej Wielkopolski oraz najważniejszych miast w sieci osadniczej województwa. Obszary te biorą udział w najbardziej dynamicznych procesach rozwojowych. Bezpośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu powoduje, że gminy te znajdują się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Przewagę konkurencyjną zyskują również dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastem wojewódzkim czy miastami regionalnymi i subregionalnymi.

Wysoki poziom rozwoju jednostek wiejskich niesie za sobą także negatywne konsekwencje. W gminach tych zauważalne jest silne zjawisko suburbanizacji, w tym również suburbanizacji funkcjonalnej. W gminach wiejskich oraz na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich zauważalne jest również zjawisko zatracania pierwotnych funkcji wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Ponadto wyraźny jest również napływ ludności miejskiej na tereny wiejskie, co powoduje liczne konflikty społeczne i kulturowe. Codzienne

dojazdy do pracy pomiędzy ośrodkiem miejskim a obszarami wiejskimi powodują nasilanie się zjawiska kongestii.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gmin zakwalifikowanych do obszaru funkcjonalnego ma niezwykle istotne znaczenie dla rozwoju ośrodka miejskiego ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze i komunikacyjne. Gminy te pełnią również rolę przekaźnika dyfuzji procesów rozwojowych na obszary wiejskie wymagające wsparcia. Dlatego też tak istotne znaczenie dla rozwoju województwa wielkopolskiego będą miały działania na rzecz wspierania tych obszarów.

5. Obszary ochrony gleb dla celów polityki rolnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz prowadzona na gruntach rolnych intensywne produkcja rolnicza to jeden z elementów wyróżniających Wielkopolskę. Województwo należy pod tym względem do liderów nie tylko w kraju, ale także w Europie. Wysoka wydajność oraz kultura rolnicza wynikająca z tradycji dobrego gospodarowania pozwalają na osiąganie wysokich plonów produkcji roślinnej pomimo średniej w skali kraju jakości gleb w województwie. Przestrzeń rolnicza to także element charakterystyczny dla krajobrazu regionu i jeden z najbardziej rozpoznawalnych typów zagospodarowania przestrzeni. Znaczenie rolnictwa w gospodarce Wielkopolski wymaga zdecydowanych działań zmierzających do ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie tylko do celów gospodarczych, ale również, jako element ochrony krajobrazu.

Głównymi przesłankami do wydzielenia obszaru ochrony gleb dla produkcji rolnej jest zapewnienie i zachowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa, będącego głównym źródłem utrzymania i miejscem pracy dla znacznej grupy mieszkańców Wielkopolski. Jednocześnie istotne jest przeciwdziałanie presji inwestycyjnej na tereny użytkowane rolniczo, w tym ograniczenie negatywnych skutków urbanizacji. Otwarte tereny rolnicze niezbędne są również dla właściwego funkcjonowania środowiska, szczególnie systemu przyrodniczego. Zachowanie w użytkowaniu rolniczym, np. ekosystemów łąkowych, jest niezbędne dla utrzymania stabilności systemu przyrodniczego, a także wartości przyrodniczych form ochrony przyrody. Wspieranie działań służących ochronie gleb będzie sprzyjać racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią, ale także będzie narzędziem ochrony innych walorów, np. krajobrazowych, rekreacyjnych, istotnych dla Wielkopolski. Należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego regionu, co ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo rynku żywności w kraju, jest obok zagadnienia bezpieczeństwa i stabilności systemu energetycznego zadaniem priorytetowym i długofalowym.

Gminy należące do obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, zajmują około 75% powierzchni regionu. Potwierdza to duże znaczenie rolnictwa w Wielkopolsce, ale również wskazuje na to, że produkcja rolnicza i związane z nią funkcje wymagają zintegrowanych działań wynikających ze złożonego zakresu obszaru. Działania służące ochronie gleb nie tylko pozwolą na prowadzenie produkcji rolniczej, ale również będą elementem zrównoważonej

polityki przestrzennej, ukierunkowanej na ochronę środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu.

6. Obszary ochrony krajobrazów kulturowych

Dziedzictwo kulturowe stanowi ważny element struktury przestrzennej krajobrazu Wielkopolski. Jest świadectwem historii, wpływającym na jakość życia lokalnych społeczności. Zintegrowana ochrona środowiska kulturowego oraz kompleksowe gospodarowanie całym krajobrazem umożliwia harmonijny i zrównoważony rozwój, wpływa na wzrost rozpoznawalności i atrakcyjności miast, miasteczek i obszarów wiejskich. Zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wpływają na kształtowanie tożsamości narodowej i regionalnej. Wykorzystanie historii, zabytków i tradycji podkreśla odrębność kulturową i istnienie regionalnej różnorodności. Ochrona wartości dziedzictwa kulturowego oraz oparte na niej działania na rzecz pielęgnowania i kształtowania tożsamości wymaga wskazania obszarów ochrony krajobrazu kulturowego. W granicach obszaru znalazły się gminy, na terenie których znajdują obiekty i obszary cenne kulturowo. Ze względu na specyfikę przedmiotów ochrony wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy, w granicach których znalazły się m. in.: gminy, w granicach których znajdują się historyczne układy przestrzenne miast i wsi, w tym: układy przestrzenne objęte ochroną jako Pomnik Historii oraz proponowane do objęcia tą formą ochrony, układy przestrzenne ujęte w rejestrze zabytków, obszary cenne kulturowo związane z kształtowaniem się przestrzeni miast, które proponuje się do objęcia ochroną w formie parków kulturowych.

7. Obszary cenne przyrodniczo

Obszary o najwyższych poznanych walorach przyrodniczych wraz z łącznikami ekologicznymi tworzą spójny system przyrodniczy województwa, którego kształtowanie, z poziomu regionalnego, ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej. System ma charakter hierarchiczny. Dla poziomu województwa wyróżniono obszary węzłowe i korytarze ekologiczne o randze: międzynarodowej i krajowej, regionalnej oraz ponadlokalnej. Ponadto, na niższych szczeblach planowania, powinny zostać wyznaczone obszary węzłowe oraz korytarze dolin rzecznych o randze lokalnej, zgodnie z metodologią wyznaczania i opisem systemu przyrodniczego przedstawionymi w poprzednich rozdziałach. Ze względu na fakt, że poza systemem przyrodniczym występują również inne cenne przyrodniczo obszary pełniące funkcje ekologiczno-ochronne czy wspomagające i uzupełniające stabilność sieci ekologicznej, do obszarów cennych przyrodniczo zostały zakwalifikowane wszystkie gminy województwa. Tak kompleksowe wskazanie obszaru całego województwa może zapewnić prawidłowe funkcjonowanie obszarów pełniących funkcje środowiskotwórcze, ważne dla zachowania i ochrony ekosystemów oraz gatunków.

8. Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych

Wielkopolska dysponuje niewielkimi zasobami wodnymi, co jest spowodowane uwarunkowaniami klimatycznymi oraz ograniczonymi hydrogeologicznymi możliwościami retencyjnymi. Potencjał wodny całego regionu Warty należy do najniższych ze wszystkich

dużych rzek w Polsce i charakteryzuje się dużą zmiennością obszarową i czasową. Niskie wartości opadów w dorzeczu środkowej Warty wynikają z położenia obszaru w tzw. cieniu opadowym Pojezierza Zachodniopomorskiego i Pojezierza Lubuskiego, co powoduje, że średnie opady z wielolecia rzadko przekraczają 500 mm. Zgodnie z raportami Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce (SMSR), Wielkopolska należy do regionów zagrożonych występowaniem suszy, co wpływa na gospodarkę, szczególnie rejonów intensywnej produkcji rolniczej zlokalizowanych na obszarze województwa. Pomimo bogato rozwiniętej sieci rzecznej oraz wysokiej jeziorności, Wielkopolska dysponuje także niedużymi zasobami wód powierzchniowych, co jest spowodowane niewielką ilością opadów atmosferycznych (opady roczne od 480 mm do 600 mm) oraz niedostatecznymi inwestycjami z zakresu retencji antropogenicznej. Niedobory wodne szacowane są w województwie na około 350 mln m³. Deficyt wód jest szczególnie widoczny w północno-wschodniej i środkowej części regionu. Wyjątkowo ubogie zasoby wodne występują w zlewniach Wełny, Proсны, Górnej Noteci, gdzie opady atmosferyczne wynoszą około 2 l/s/km². Są to wartości skrajnie niskie w odniesieniu do średniej wartości odpływu jednostkowego dla Polski. Niekorzystna sytuacja spowodowała, że województwo wielkopolskie zostało zakwalifikowane do pierwszej grupy województw o niedoborach wód powierzchniowych i związanych z tym potrzeb zwiększenia zasobów wód. W granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego.

5. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizję stanu obszaru rewitalizacji (OR) po przeprowadzeniu rewitalizacji można zdefiniować jako stan docelowy, do jakiego dąży się w wyniku realizacji programu rewitalizacji gminie. Innymi słowy jest to swoista „fotografia” (obraz) obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji w przyjętym horyzoncie czasowym. W przypadku niniejszego dokumentu jest to **rok 2032**. Wizja określona została w oparciu o wyniki przeprowadzonej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji w gminie z uwzględnieniem skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Wizja stanu obszaru rewitalizacji (OR) brzmi:

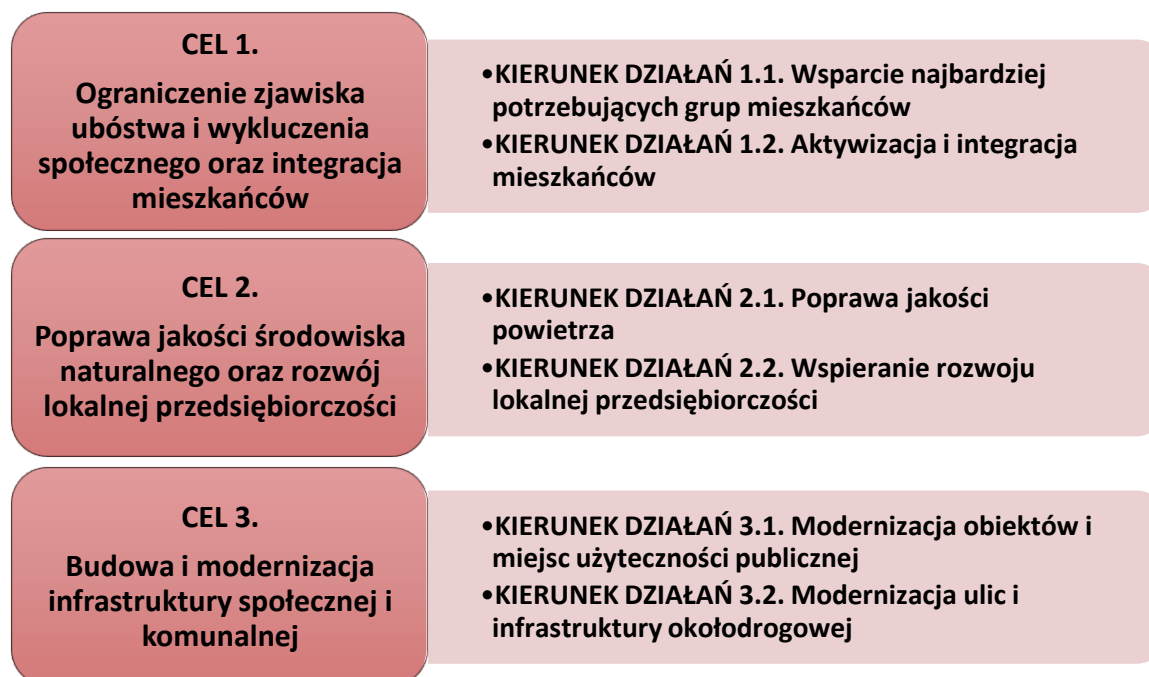

OBSZAR PO PRZEPROWADZONYM PROCESIE REWITALIZACJI W 2032 ROKU BĘDZIE MIEJSCEM O ZNACZNIE NIŻSZEJ SKALI UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO, Z ROZWINIĘTĄ INFRASTRUKTURĄ KOMUNALNĄ, W TYM REKREACYJNO-SPORTOWĄ I KULTURALNĄ. ATRAKCYJNA OFERTA USŁUG SPOŁECZNYCH DLA LUDNOŚCI ORAZ POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO WPŁYNĄ TAKŻE NA POPRAWĘ WARUNKÓW ZAMIESZKANIA.

6. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK ZIDENTYFIKOWANYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Cele rewitalizacji przedstawione w niniejszym dokumencie powiązane są ściśle z wnioskami wynikającymi z części diagnostycznej oraz **wynikają z wizji stanu obszaru rewitalizacji (OR)** po przeprowadzeniu rewitalizacji, **stanowiącej rdzeń opracowania**.

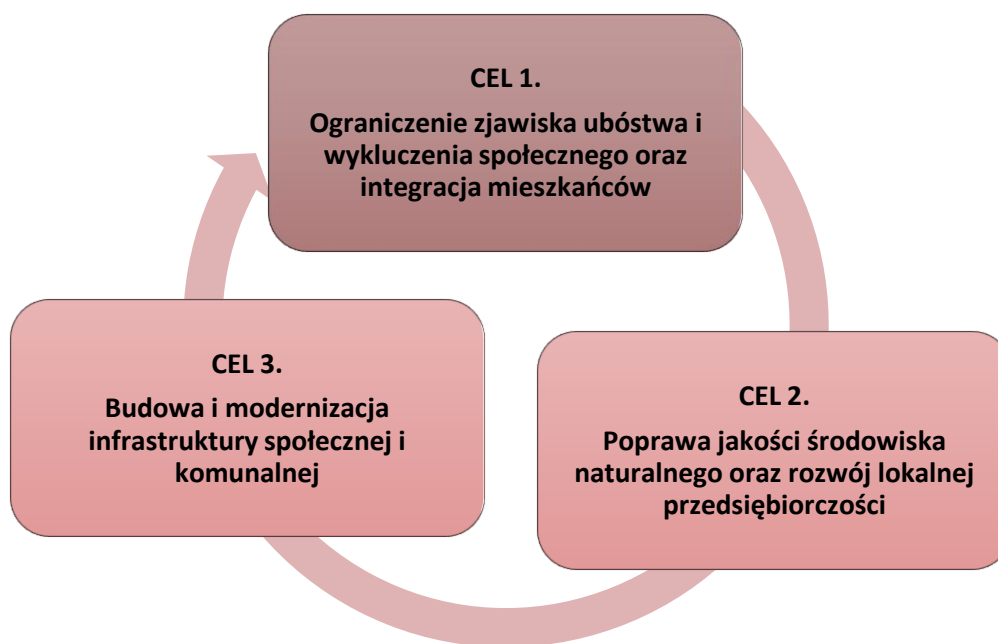
Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych. Do poszczególnych celów przypisano **kierunki działań** odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Upřednio przeprowadzona pogłębiona diagnoza uwidoczniała także złożoność problemów występujących w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2023-2032 sformułowano następujące cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań:

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto, w procesie tworzenia gminnego programu rewitalizacji przyjęto podejście zintegrowane, które przejawia się w:

- ▶ Konstrukcji celów rewitalizacji, których wzajemne powiązanie wpływa bezpośrednio na efekty i rezultaty procesu rewitalizacji w ramach wszystkich analizowanych sfer

Źródło: Opracowanie własne

- ▶ Identyfikacji zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zgodnie z przyjętym podejściem są jednoznacznie nastawione na realizację celów rewitalizacji, obejmują więcej niż jedną analizowaną sferę, są realizowane w ramach wiązki powiązanych ze sobą zadań i zostały wspólnie przygotowane z udziałem interesariuszy rewitalizacji, co szczegółowo opisano w Rozdziale 18. Uspołecznienie programu rewitalizacji.
- ▶ Komplementarności nie tylko na poziomie pojedynczych zadań, ale także na poziomie wiązek zadań, stanowiących zintegrowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, co szczegółowo opisano w Punkcie 9.2. Komplementarność problemowa.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 25. Tabela integracji celów rewitalizacji

CELE REWITALIZACJI:	CEL KORESPONDUJE ZE SFERĄ:				
	Społeczną	Gospodarczą	Funkcjonalno przestrzenną	Środowiskwą	Techniczną
<p style="text-align: center;">CEL 1.</p> <p style="text-align: center;">Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców</p>	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
<p style="text-align: center;">CEL 2.</p> <p style="text-align: center;">Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości</p>	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE
<p style="text-align: center;">CEL 3.</p> <p style="text-align: center;">Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej</p>	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK

Źródło: Opracowanie własne

Oczekiwane **wskaźniki rezultatu i produktu** powiązane z realizacją celów programu rewitalizacji szczegółowo opisano w Rozdziale 12. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.

7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, W SZCZEGÓLNOŚCI O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM ORAZ GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYM LUB TECHNICZNYM

Program rewitalizacji powinien zawierać **listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja założonych celów rewitalizacji oraz przypisanych im kierunków działań nie będzie możliwa. Ponadto, jeżeli zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne wymagają komplementarnych i skoordynowanych działań, w programie rewitalizacji ująć należy **przedsięwzięcia zintegrowane**.

Poniżej, przedstawiono **listę** oraz **opis** (w formie tabelarycznej) **podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**. Mają one **charakter zintegrowany**, tj. obejmują więcej niż jedną analizowaną sferę, są realizowane w ramach wiązki powiązanych ze sobą zadań i zostały wspólnie przygotowane z udziałem interesariuszy rewitalizacji, co szczegółowo opisano w Punkcie 18. Uspołecznienie programu rewitalizacji.

Do **podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**¹³ należą:

1. Ożywienie Starego Rynku w Grodzisku Wlkp. wraz z przyległymi ulicami
2. Modernizacja Parku Miejskiego w Grodzisku Wlkp.
3. Modernizacja kamienicy na Starym Rynku wraz z nadaniem jej nowych funkcji
4. Nadanie zespołowi budynków pobrowarnych nowych funkcji społecznych
5. Adaptacja pomieszczeń piwnicznych Centrum Kultury.

¹³ W odniesieniu do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 1, 2 oraz 3, które zakradają przebudowę i modernizację dróg, w tym reorganizację układu komunikacyjnego Starego Rynku i przylegających do niego uliczek, Parku Miejskiego oraz modernizację kamienicy wraz z budową parkingu przy Starym Rynku 4, istnieje konieczność przeprowadzenia w związku z tymi zadaniami wyprzedzających archeologicznych badań wykopaliskowych, na które należy uzyskać stosowne pozwolenia konserwatorskie. Prowadzenie wyprzedzających planowane zadania archeologicznych badań wykopaliskowych wynika z konieczności ochrony średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych miasta polegających na zabezpieczeniu zabytków archeologicznych oraz ich właściwego zadokumentowania zanim ulegną zniszczeniu, w wyniku prowadzonych robót budowlanych.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 26. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 1.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 1	
Tytuł przedsięwzięcia	Ożywienie Starego Rynku w Grodzisku Wlkp. wraz z przyległymi ulicami
Sfera oddziaływania	<u>Spoleczna</u> <u>Techniczna</u> <u>Środowiskowa</u> <u>Gospodarcza</u> <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Komplementarność problemowa	Przedsięwzięcie podstawowe nr 2, Przedsięwzięcie podstawowe nr 3, Przedsięwzięcie podstawowe nr 4
Cel rewitalizacji	Cel 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 2. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 2. 1. Poprawa jakości powietrza Kierunek działań 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wlkp.
Podmioty współpracujące/partnerzy	Centrum Kultury w Grodzisku Wlkp. i inne podmioty gminne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, osoby i podmioty prywatne
Lokalizacja przedsięwzięcia	Stary Rynek dz. nr 2082/1, 2084, 2083, 2082/2 oraz ulice: Przykop, Bernarda, Rakoniewicka (część), Poznańska (część), Ks. Kanonika Tuszyńskiego, Żydowska, Kościelna i Mickiewicza
Uzasadnienie przedsięwzięcia - opis potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji	Stary Rynek i przylegające do niego uliczki, to wizytówka miasta. Tu mieszczą się zabytki, w tym ratusz z XIX, studnia Ojca Bernarda, kościoły i brukowane, urokliwe uliczki. Niestety, zauważa się brak aktywności przedsiębiorców oraz brak ożywienia turystycznego i rekreacyjnego. Przedsięwzięcie odpowiada w szczególności na następujące potrzeby rewitalizacyjne: zwiększenie skali aktywności i integracji społecznej, poprawa atrakcyjności turystycznej poprzez rozszerzenie oferty dla mieszkańców i turystów,

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

	<p>rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców, poprawa jakości powietrza oraz poprawa stanu obiektów (budynków i budowli) na OR.</p>
<p>Opis oraz zakres rzeczowy realizowanych zadań w ramach przedsięwzięcia</p>	<p><u>Zadanie 1 – Prace techniczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Przebudowa i modernizacja dróg, w tym reorganizacja układu komunikacyjnego ▶ Urządzenie zieleni ▶ Mała architektura, w tym budowa nowej fontanny ▶ Remonty kamienic prywatnych, w tym poprawa estetyki sklepów i przestrzeni wokół w celu zachęcenia mieszkańców do robienia zakupów w centrum <p><u>Zadanie 2 – Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Promocja lokalnej przedsiębiorczości z OR ▶ Przeznaczanie lokali komunalnych na usługi, w szczególności gastronomię ▶ Obniżenie czynszu za wynajem lokali i powierzchni na ogródki letnie ▶ Zakup stoisk wystawienniczych (niewielkie drewniane domki), które mogą służyć wystawcom podczas np. jarmarku Wielkanocnego i Bożonarodzeniowego <p><u>Zadanie 3 - Ożywienie społeczno-kulturalne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Organizacja wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> – Piknik organizacji pozarządowych – Pchli targ – Organizacja letnich, wieczornych koncertów i występów na płycie rynku – lokalni artyści i zespoły – Organizacja kina letniego – Organizacja konkursów i wystaw czasowych na płycie rynku – Organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>5 000 000 zł</p>
<p>Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia</p>	<p>Środki UE, środki krajowe, budżet gminy, środki prywatnych przedsiębiorców, środki właścicieli kamienic</p>
<p>Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia (lata)</p>	<p>2024-2028</p>
<p>Prognozowane rezultaty (efekty) przedsięwzięcia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zapewnienie mieszkańcom i gościom atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu ▶ Poprawa jakości usług podmiotów gospodarczych

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

	<ul style="list-style-type: none">▶ Zwiększenie liczby turystów▶ Poprawa jakości życia mieszkańców▶ Większe wpływy do budżetu gminy▶ Poprawa wizerunku miasta▶ Zwiększenie liczby miejsc pracy dzięki zwiększonemu popytowi na usługi
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none">▶ Zmodernizowany Stary Rynek – 1 szt.▶ Zmodernizowana powierzchnia – 250 m²▶ 5 zrewitalizowanych kamienic▶ Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury drogowej – ok. 3 km
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none">▶ Liczba osób, korzystających z Starego Rynku – 2 500 osób rocznie▶ Liczba wydarzeń, odbywających się na Starym Rynku – 6 rocznie

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 27. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 2.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 2	
Tytuł przedsięwzięcia	Modernizacja Parku Miejskiego w Grodzisku Wlkp.
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna Techniczna Środowiskowa Gospodarcza</u> <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Komplementarność problemowa	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1, Przedsięwzięcie podstawowe nr 4, Przedsięwzięcie pozostałe nr 1
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wlkp.
Podmioty współpracujące/partnerzy	Centrum Kultury w Grodzisku Wlkp. oraz organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza Obszarem Rewitalizacji (OR), na terenie bezpośrednio przylegającym do wyznaczonego OR - Park Miejski, dz. Nr 2312/5, 2320/2, 2324, 2325, 2318 – staw, 2319 – rów skwer dz. Nr 2336, 3814, 3815 teren między ulicami: 27 Stycznia, Nowa, Rakoniewicka, Wypoczynkowa
Uzasadnienie przedsięwzięcia - opis potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji	Przedsięwzięcie odpowiada w szczególności na następujące potrzeby rewitalizacyjne: zwiększenie skali aktywności i integracji społecznej, poprawa atrakcyjności turystycznej poprzez rozszerzenie oferty dla mieszkańców i turystów, rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców oraz poprawa stanu obiektów (budynków i budowli) na OR.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Opis oraz zakres rzeczowy realizowanych zadań w ramach przedsięwzięcia	<p><u>Zadanie 1 – Prace „techniczne”:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Przygotowanie koncepcji architektonicznej rozbudowy i modernizacji Parku Miejskiego ▶ Budowa muszli koncertowej¹⁴ ▶ Zagospodarowanie skweru zieleni za pałacem¹⁵ ▶ Doposażenie Centrum Edukacyjno-Ekologicznego „Pod Chmurką” <p><u>Zadanie 2 - Ożywienie społeczno-kulturalne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Organizacja wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> – Pikniki organizacji pozarządowych – Organizacja imprez o charakterze edukacyjno-ekologicznym – Organizacja koncertów, festiwali, festynów i przedstawień
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 000 000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Środki UE, środki krajowe, budżet gminy
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia (lata)	2024-2027
Prognozowane rezultaty (efekty) przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zapewnienie mieszkańcom i gościom atrakcyjnego miejsca do spędzania wolnego czasu ▶ Wzrost liczby turystów odwiedzających Grodzisk Wielkopolski
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zmodernizowany Park Miejski – 1 szt. ▶ Wybudowana muszla koncertowa - 1 szt. ▶ Zmodernizowana powierzchnia – 1.991 m²
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Liczba osób, korzystających z Parku Miejskiego – 5 000 osób rocznie ▶ Liczba wydarzeń, odbywających się na Parku Miejskim - 6 rocznie

Źródło: Opracowanie własne

¹⁴ Lokalizacja i budowa muszli koncertowej jest możliwa poza obszarem historycznego parku pałacowego wpisanego do rejestru zabytków pod nr 304/A decyzją z dnia 17.10.1968 r.

¹⁵ Powinna zostać zachowana pierwotna funkcja polany widokowej, bez wprowadzania elementów małej architektury, wysokiego zakrzewienia i zadrzewienia.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 28. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 3.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 3	
Tytuł przedsięwzięcia	Modernizacja kamienicy na Starym Rynku wraz z nadaniem jej nowych funkcji
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna</u> <u>Techniczna</u> <u>Środowiskowa</u> <u>Gospodarcza</u> <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Komplementarność problemowa	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1, Przedsięwzięcie podstawowe nr 3, Przedsięwzięcie podstawowe nr 5, Przedsięwzięcie pozostałe nr 2, Przedsięwzięcie pozostałe nr 3
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych <i>(Proszę wpisać, w jaki kierunek działań wpisuje się przedsięwzięcie)</i>	Kierunek działań 1.1. Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wlkp.
Podmioty współpracujące/partnerzy	Nie dotyczy
Lokalizacja przedsięwzięcia	Stary Rynek 4 (dz. nr 2090)
Uzasadnienie przedsięwzięcia - opis potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji	Przedsięwzięcie odpowiada w szczególności na następujące potrzeby rewitalizacyjne: poprawa warunków świadczenia usług administracyjnych i społecznych dla mieszkańców oraz warunków pracy urzędników

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Opis oraz zakres rzeczowy realizowanych zadań w ramach przedsięwzięcia	<p><u>Zadanie 1 – Prace „techniczne”:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Wyburzenie istniejącej kamienicy (Stary Rynek 4) i budowa nowego obiektu na potrzeby urzędu miejskiego ▶ Budowa parkingu za budynkiem na potrzeby pracowników i klientów Urzędu¹⁶ <p><u>Zadanie 2 – Opis nowych funkcji</u></p> <p>Wejście – dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Piwnica – archiwum, serwerownia</p> <p>Parter (116,4 m² + 32,5 m² przejście) – winda + klatka schodowa, biuro podawcze, sanitariaty, biuro Referatu Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych</p> <p>Parter- oficyna – 249,2 m²:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Świetlica socjoterapeutyczna (szatnia, sala zabaw, sala dydaktyczna, kuchnia, toalety) 2. Wydział Profilaktyki Alkoholowej i Narkotykowej (biuro Naczelnika, sala konferencyjna/punkt konsultacyjny, poczekalnia, kuchnia, toalety) <p>I Piętro (141,7 m²)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Winda + klatka schodowa 2. Sanitariaty 3. Biuro Wydziału ds. Wsi i Ochrony Środowiska 4. Wydział Gospodarki i Nieruchomościami <p>I Piętro - oficyna (257,3 m²)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biuro Wydziału IT 2. Stołówka
Szacowana wartość przedsięwzięcia	12 000 000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Środki UE, środki krajowe, budżet gminy
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia (lata)	2024-2028
Prognozowane rezultaty (efekty) przedsięwzięcia	▶ Zapewnienie pracownikom UM odpowiednich warunków pracy w celu świadczenia usług mieszkańcom gminy

¹⁶ Budowa parkingu nie powinna wiązać się z wycinką drzew drzewostanu znajdującego się w obrębie działki.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Poprawa jakości usług dla mieszkańców - klientów UM, w tym z niepełnosprawnościami ▶ Poprawa warunków pracy Świetlicy Socjoterapeutycznej ▶ Konsolidacja Wydziałów UM w dwóch budynkach, znajdujących się w bliskim sąsiedztwie, celem usprawnienia funkcjonowania Urzędu
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zmodernizowana kamienica – 1 szt. ▶ Zmodernizowana powierzchnia – 580 m² ▶ Zagospodarowanie terenu za budynkiem (zieleń, kosze na śmieci, stojaki na rowery)
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Liczba osób, korzystających ze zmodernizowanego obiektu – 2000 rocznie

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 29. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 4.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 4	
Tytuł przedsięwzięcia	Nadanie zespołowi budynków pobrowarnych nowych funkcji społecznych
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna</u> <u>Techniczna</u> <u>Środowiskowa</u> <u>Gospodarcza</u> <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Komplementarność problemowa	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1, Przedsięwzięcie podstawowe nr 3, Przedsięwzięcie podstawowe nr 5, Przedsięwzięcie pozostałe nr 1, Przedsięwzięcie pozostałe nr 2
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 2. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 2.2. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wlkp.
Podmioty współpracujące/partnerzy	CK Rondo, Biblioteka Publiczna
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kolejowa 10 (działka nr 1449)
Uzasadnienie przedsięwzięcia - opis potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji	Przedsięwzięcie odpowiada w szczególności na następujące potrzeby rewitalizacyjne: zwiększenie skali aktywności i integracji społecznej, poprawa atrakcyjności turystycznej poprzez rozszerzenie oferty dla mieszkańców i turystów, rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców, ograniczenie skali wykluczenia społecznego osób starszych, zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży, rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców oraz poprawa stanu obiektów (budynków i budowli) na OR.

<p>Opis oraz zakres rzeczowy realizowanych zadań w ramach przedsięwzięcia</p>	<p><u>Zadanie 1 – Prace „techniczne”:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ Przygotowanie koncepcji architektonicznej przebudowy zespołu budynków pobrowarnych▶ Przeniesienie biblioteki publicznej do nowego obiektu▶ Prace aranżacyjne terenu <p><u>Zadanie 2 – Działalność:</u></p> <p>W odrestaurowanych zabytkowych budynkach dawnego Browaru Grodziskiego, z odnowioną elewacją z czerwonej cegły z zachowanymi elementami infrastruktury browaru w połączeniu z nowoczesnymi przeszklonymi elementami komponującymi się ze starą częścią budynku powstanie Multiteka - Centrum literackie, multimedialne, kulturalne i naukowe, w którym swoje miejsce znajdzie przeniesiona z ul. Kolejowej 12 Grodziska Biblioteka Publiczna. Będzie to miejsce wielopokoleniowe, gdzie każdy znajdzie dobrą lekturę, kolekcję różnorodnych multimedii i będzie mógł skorzystać z oferty kulturalnej i edukacyjnej rozszerzonej o działania, na które obecnie brak pomieszczeń i brak przestrzeni.</p> <p>Użytkownicy będą mogli spędzić czas w przyjaznych pomieszczeniach, a sposób ukształtowania przestrzeni, organizacja usług mają służyć realizacji popularnej w świecie idei biblioteki otwartej, zgodnie z którą kontakt czytelnika z książką nie jest ograniczony barierami przestrzennymi i organizacyjnymi.</p> <p>W wydzielonych obszarach MULTITEKI powstaną strefy:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wypożyczalnia dla dorosłych2. Wypożyczalnia dla młodzieży,3. Czytelna ogólna,4. Oddział dla dzieci,5. Dział MultiMuzyki, ze zbiorami audiowizualnym, zbiorami płyt winylowych, audio i e-booków, oraz instrumentami muzycznymi połączonymi z komputerami dającymi możliwość eksperymentowania w sferze muzyki.6. Ośrodek Wiedzy Regionalnej z bogatymi zasobami zbiorów tzw. dokumentów życia społecznego Grodziska Wielkopolskiego i regionu gromadzonych przez bibliotekę od 1970 r., W chwili obecnej w zbiorach biblioteki znajduje się ok. 6,5 tys. różnego rodzaju dokumentów życia społecznego – plakatów ulotek, folderów wydawnictw regionalnych, które przechowywane są w pomieszczeniu obecnej Czytelni, a dostęp do ich wykorzystania i ekspozycji
--	--

	<p>jest ograniczony ze względu na brak miejsca.</p> <ol style="list-style-type: none">7. Galeria wystawowa, z profesjonalnym wyposażeniem i zabezpieczeniem, której brak uniemożliwia organizowanie w mieście wystaw („z górnej półki”)8. Ogród literacki, Bibliogród, Książkogród - w części dziedzińca powstanie przeszklony całoroczny ogród z roślinnością, mini kawiarnią, leżakami, wygodnymi fotelami – taka strefa chillout dla wszystkich grup użytkowników. <p>Dzięki powstaniu tak przyjaznej przestrzeni powstanie nowoczesna otwarta instytucja, która stanie się miejscem, w którym się bywa, a nie tylko przychodzi.</p> <p>Oprócz stref, w których odbywać się będą podstawowe statutowe formy działalności bibliotek przewidujemy powstanie w tym miejscu, w ramach partnerstwa z Centrum Nauki Kopernik w Toruniu tzw.</p> <p>Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności (SOWA) - lokalne centrum nauki, którego celem będzie popularyzowanie idei nauki, techniki, edukacji, sztuki i kultury.</p> <p>W strefie tej znajdzie miejsce:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wystawa - kilkanaście angażujących, interaktywnych eksponatów, ukazujących doświadczalny charakter nauki, poświęcona przyrodzie i zachodzącym w niej zjawiskom, w której uczestnicy będą mogli samodzielnie eksperymentować na zainstalowanych stacjach doświadczalnych prezentujących zjawiska naturalne,2. Majsternia - miejsce, w którym każdy z odwiedzających, niezależnie od wieku, wiedzy i umiejętności, przekona się, że „myśli lepiej, niż myśli”. Przy stołach warsztatowych można samodzielnie podejmować wyzwania inżynierskie, naukowe, logiczne, mając do dyspozycji przedmioty codziennego użytku –papier, spinacze, kulki, gumki czy patyczki. Bez dokładnych instrukcji, bez ocen, bez limitów czasowych. Każdy ma szansę na odkrycie.3. W ramach Strefy Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności (SOWA) udostępniony też jest przez Centrum Nauki w Toruniu pakiet dobrych praktyk, w tym scenariusze zajęć prowadzonych w Koperniku, pomysły na wydarzenia oraz
--	---

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

	<p>propozycje dołączenia do programów takich jak Klub Młodego Odkrywcy (KMO), ESERO czy Razem dla lepszej przyszłości.</p> <p>Umieszczenie tej instytucji w tym miejscu będzie korzystne z punktu widzenia użytkowników. Budynek dawnego Browaru Grodziskiego znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Kultury Rondo, a w niewielkiej odległości znajduje się dworzec kolejowy i autobusowy, Liceum Ogólnokształcące, Gimnazjum, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, prywatne przedszkole, niepubliczna szkoła podstawowa oraz prywatne Policealne Studium Kosmetyczne.</p> <p>Oprócz kontynuacji prowadzonych obecnie przez Grodziską Bibliotekę Publiczną form pracy, w powstałej MULTITECE będzie możliwość prowadzenia aktywnych działań kulturalnych i inicjowanie różnorodnych wydarzeń założonych w opracowanej „Strategii Rozwoju Grodziskiej Biblioteki Publicznej na lata 2024-2027”. Instytucja ta, oprócz podstawowych zadań statutowych, udostępniania zbiorów i promocji czytelnictwa w, będzie zachęcać użytkowników do udziału w kreatywnych projektach i przyciągać bogactwem oferty kulturalnej, edukacyjnej i naukowej.</p> <p>Powstały w tym miejscu kompleks MULTITEKA będzie doskonałym połączeniem w jednym miejscu tradycyjnej biblioteki publicznej z nowoczesnym centrum popularyzacji wiedzy i nauki. Umożliwi prowadzenie warsztatów i spotkań dla grup zorganizowanych, a także indywidualne uczestnictwo w strefach nauki, które przyczynią się do wzrostu zainteresowania różnymi dziedzinami wiedzy, a także w atrakcyjny, zabawowy sposób przybliżą różne aspekty nauki.</p>
Szacowana wartość przedsięwzięcia	20 000 000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	środki UE, budżet gminy
Ramy czasowe realizacji	2024-2029

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

przedsięwzięcia (lata)	
Prognozowane rezultaty (efekty) przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zapewnienie mieszkańcom i gościom dostępu do wiedzy ▶ Zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży ▶ Poprawa wizerunku miasta poprzez odrestaurowanie ruin budynku ▶ Organizacja wydarzeń kulturalnych i popularnonaukowych
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zmodernizowany zespół budynków pobrowarnych – 1 kompleks ▶ Zmodernizowany powierzchnia – 0,2041 ha
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Liczba osób, korzystających z MULTITEKI – 8 000 osób rocznie ▶ Liczba wydarzeń, odbywających się w zmodernizowanym obiekcie -10 rocznie

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 30. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 5.

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 5	
Tytuł przedsięwzięcia	Adaptacja pomieszczeń piwnicznych Centrum Kultury
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna</u> <u>Techniczna</u> <u>Środowiskowa</u> <u>Gospodarcza</u> <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Komplementarność problemowa	Przedsięwzięcie podstawowe nr 3, Przedsięwzięcie podstawowe nr 4, Przedsięwzięcie pozostałe nr 2, Przedsięwzięcie pozostałe nr 3
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wlkp.
Podmioty współpracujące/partnerzy	Centrum Kultury Rondo
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kolejowa 12, dz. nr 1353/6
Uzasadnienie przedsięwzięcia - opis potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji	Przedsięwzięcie odpowiada w szczególności na następujące potrzeby rewitalizacyjne: zwiększenie skali aktywności i integracji społecznej, zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży, rozwój infrastruktury kultury i integracji mieszkańców oraz poprawa stanu obiektów (budynków i budowli) na OR.
Opis oraz zakres rzeczowy realizowanych zadań w ramach przedsięwzięcia	<u>Zadanie 1 – Prace „techniczne”:</u> Adaptacja pomieszczeń piwnicznych pod sala bankietową. Aktualnie w pomieszczeniach znajduje się garderoba Grupy Teatralnej Arlekin oraz sala prób zespołów lokalnych. Poza tym w części podpiwniczonej znajdują się jeszcze trzy pomieszczenia, które aktualnie nie są użytkowane, ze względu na ich stan (zawilgocenie, brak wentylacji i ogrzewania). Pomieszczenie sali prób będzie przeznaczone na profesjonalne studio nagrań, do czego również będzie

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

	<p>potrzebne przystosowanie pomieszczenia, które aktualnie jest garderobą grupy teatralnej. Pozostałe pomieszczenia planujemy przeznaczyć na salki prób zespołów muzycznych i grup wokalnych oraz pomieszczenie do przechowywania sprzętu muzycznego.</p> <p>Adaptacja pomieszczeń piwnicznych pod oddziałem dziecięcym biblioteki.</p> <p>Aktualnie znajduje się tam kotłownia budynku, która spełnia swoje zadanie. Pozostałe pomieszczenia wymagają gruntownego remontu (izolacji przeciwwilgociowej). Pomieszczenia są po dawnym składzie węgla. (pomieszczenia nieużytkowane).</p> <p>Pomieszczenia będą przeznaczone na magazyn strojów i rekwizytów grupy Teatralnej Arlekin oraz pomieszczenia magazynowe dla sekcji plastycznej, jak również do sprzętów wystawienniczych (sztalugi, ramy, potykacze, namioty, stoły).</p> <p>Adaptacja pomieszczenia nad salką klubową, korytarzem i biurami CK RONDO (strych).</p> <p>Aktualnie pomieszczenia nie są użytkowane poprzez brak możliwości wejścia (wejście przez właz dachowy).</p> <p>Są to pomieszczenie, które mogłyby być przeznaczone przede wszystkim na salki dydaktyczne, które umożliwią zwiększenie oferty sekcyjnej w CK Rondo oraz na profesjonalną garderobę strojów Zespołu Tańca Ludowego Cybinka - Grodzisk.</p> <p>Zadanie 2 – Organizacja czasu wolnego w ramach sekcji CK Rondo</p> <p>Są to pomieszczenia, które mogłyby być przeznaczone przede wszystkim na salki dydaktyczne, które umożliwiłyby zwiększenie oferty sekcyjnej. Utworzenie nowych sekcji, takich jak na przykład: sekcja fotograficzna z ciemnią, sekcja nauki śpiewu, sekcja muzykoterapii, nauki gry na instrumentach czy wszelkiego rodzaju warsztaty rękodzielnicze - pozwoliłoby zwiększyć atrakcyjność oferty. Jednocześnie zajęcia, które odbywają się aktualnie w CK RONDO blokujące sale widowiskową, mogłyby być przeniesione do salek dydaktycznych. Część pomieszczenia można by przeznaczyć na profesjonalną garderobę strojów Zespołu Tańca Ludowego Cybinka - Grodzisk (około 100 m²).</p>
Szacowana wartość	2 000 000 zł

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

przedsięwzięcia	
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Budżet UE, budżet gminy, środki krajowe
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia (lata)	2024-2026
Prognozowane rezultaty (efekty) przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zapewnienie mieszkańcom rozwoju w ramach sekcji ▶ Udział w wydarzeniach kulturalnych ▶ Możliwość udziału w szkoleniach i warsztatach w ramach sekcji CK Rondo
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Zmodernizowany budynek Centrum Kultury – 1 szt. ▶ Zmodernizowany powierzchnia - 250 m²
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Liczba osób, korzystających ze zmodernizowanych powierzchni – 1 000 osób rocznie ▶ Liczba wydarzeń, odbywających się w zmodernizowanym obiekcie - 6 rocznie ▶ Organizacja prac sekcji – 5 ▶ Liczba szkoleń dla członków sekcji – 5 rocznie

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie wyżej opisane przedsięwzięcia i wchodzące w ich skład zadania będą zrealizowane w sposób, zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

8. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W programie rewitalizacji ujęto także **pozostałe, dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne**, charakteryzujące się mniejszą skalą oddziaływania, ale, podobnie jak przedsięwzięcia podstawowe, realizujące w wysokim stopniu cele programu.

Do **pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych** należą:

1. Modernizacja zabytkowej trybuny stadionu miejskiego
2. Remont piwnicy w budynku dworca kolejowego
3. Remont sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 2
4. Remont budynków nr 1 i 1A Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim – etap II
5. Przebudowa boiska szkolnego przy Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim
6. Remont budynku Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono **charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 31. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 1

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 1	
Tytuł przedsięwzięcia	Modernizacja zabytkowej trybuny stadionu miejskiego
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna, Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, Przewstrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza Obszarem Rewitalizacji (OR), na terenie bezpośrednio przylegającym do wyznaczonego OR - ul. Powstańców Chocieszyńskich, dz. nr 928/2
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wielkopolski
Podmioty współpracujące/partnerzy	Nie dotyczy
Szacowana wartość przedsięwzięcia	4 000 000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Środki UE, środki krajowe (MSiT), budżet gminy
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Prace techniczne: <ul style="list-style-type: none"> – Odnowienie murowanej części parteru oraz drewnianej konstrukcji trybuny i dachu nad trybuną – Usunięcie zniszczonych elementów konstrukcyjnych i zastąpienie nowymi – Wymiana pokrycia dachu, remont instalacji elektrycznej, sanitarnej i c.o. ▶ Prowadzenie działań/usług: <ul style="list-style-type: none"> – Organizacja imprez sportowych <p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Poprawa stanu zabytkowej trybuny ▶ Dbłość o zabytki ▶ Zwiększenie atrakcyjności turystyczno-sportowej miasta

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 32. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 2

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 2	
Tytuł przedsięwzięcia	Remont piwnicy w budynku dworca kolejowego
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna, Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel. 1. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznoego oraz aktywizacja i integracja mieszkańców Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	UL. Kolejowa 18, dz. nr 254/30
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim
Podmioty współpracujące/partnerzy	CES, OPS, PUP
Szacowana wartość przedsięwzięcia	260 000,00 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Środki UE WUP, MRPIPS, PUP, budżet gminy
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p>Inicjatywa jest potrzebna, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ poprawi warunki higieniczne i sanitarne oraz stan techniczny budynku ▶ zwiększy funkcjonalność budynku ▶ zwiększy estetykę i wartość rynkową budynku ▶ zapewni przyjazną przestrzeń do rozwijania i doskonalenia umiejętności zawodowych: remontowo-malarskich. <p><u>Realizacja działań (wykorzystanie pomieszczeń) dla organizacji przestrzeni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ socjalnej (kuchnia, łazienka z prysznicem i wc, miejsce do odpoczynku w przerwach, spożywania posiłków) ▶ edukacji zawodowej ▶ magazynowej sprzętu i narzędzi remontowych ▶ do przechowywania dokumentacji (umów, instrukcji, planów, itp.)

	<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ przygotowanie podłoża; usuwanie starego tynku, gładzenie ścian, szpachlowanie nierówności▶ malowanie ścian i sufitów▶ układanie nowej posadzki▶ instalacja nowej instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej elektryki,▶ montaż lamp▶ montaż systemu grzewczo-chłodniczego – klimatyzacji▶ montaż wentylacji▶ zakup wyposażenia w sprzęt, farby, pędzle, wałki malarskie, narzędzia tj. szpachlownice, rusztowanie do malowania elewacji regały do prac remontowych▶ wyposażenie aneksu kuchennego w meble, sprzęt AGD▶ wyposażenie w szafki do przechowywania rzeczy osobistych▶ wyposażenie punktu biurowego stół, krzesło, laptop <p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ zwiększenie możliwości szkoleniowych i podniesienia kwalifikacji zawodowych uczestników Klubu Integracji Społecznej▶ zwiększenie szans na zatrudnienie osób z przygotowaniem do wejścia na rynek pracy uczestników KIS za pomocą staży pracy▶ integracja, współpraca i budowanie relacji z otoczeniem osób marginalizowanych i wykluczonych społecznie▶ wzrost dostępności usług społecznych dla mieszkańców Gminy▶ wzrost spójności społeczności lokalnej
--	---

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 33. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 3	
Tytuł przedsięwzięcia	Remont sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 2
Sfera oddziaływania	<u>Spółeczna</u> , Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	Ul. 3 Maja 5 dz. nr 1257/4
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Gmina Grodzisk Wielkopolski
Podmioty współpracujące/partnerzy	Szkoła Podstawowa nr 2
Szacowana wartość przedsięwzięcia	2 000 000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Środki UE, środki krajowe (MSiT)
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p>W Szkole Podstawowej nr 2 w Grodzisku Wielkopolskim uczy się ponad 600 dzieci. Szkoła posiada salę gimnastyczną, która wymaga remontu. W okresie wiosenno-letnim uczniowie korzystają z obiektów Orlika, natomiast w okresie zimowym, z uwagi na zły stan sali, prowadzenie zajęć wychowania fizycznego, sekcji sportowych czy organizacja imprez sportowych, jest utrudnione. Remont Sali przyczyni się do wzrostu aktywności sportowej na przestrzeni całego roku.</p> <p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ remont budynku sali gimnastycznej ▶ wymiana instalacji ▶ renowacja pakietu ▶ remont zaplecza szatniowo – sanitarnego ▶ wyposażenie sali gimnastycznej <p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży ▶ Zmniejszenie liczby przestępstw ▶ Aktywizacja mieszkańców gminy do uprawiania sportu ▶ Wzrost liczby imprez sportowych

Źródło: Opracowanie własne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 34. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 1

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 4	
Tytuł przedsięwzięcia	Remont budynków nr 1 i 1A Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim – etap II
Sfera oddziaływania	<u>Spoleczna</u>, Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	Grodzisk Wlkp. ul. Żwirki i Wigury 1
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Powiat Grodziski
Podmioty współpracujące/partnerzy	-
Szacowana wartość przedsięwzięcia	6.000.000,00 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Fundusze Europejskie; dofinansowania ze środków krajowych
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p>Oba budynki są budynkami użyteczności publicznej mieszczącymi siedzibę Starostwa Powiatowego (budynek nr 1) oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (budynek 1A). Budynek nr 1A stanowił budynek mieszkalny, w którym w roku 2027 parter przerobiono na pomieszczenia biurowe, w których zlokalizowano Powiatowy Punkt Pomocy Wzajemnej w ramach działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Oba obiekty objęte są ochroną konserwatorską Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Budynki te, o niewątpliwie wielkiej wartości architektonicznej, wymagają już natychmiastowych prac remontowych na dużą skalę. W związku z powyższym w ramach przedsięwzięcia zrealizowany miałby być remont budynków nr 1 i 1A Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wlkp., polegający na:</p>

	<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ Wykonanie remontu elewacji obu budynków z uwzględnieniem renowacji cegły, kamienia, tynków oraz drewna w konstrukcji szachulcowej zarówno polichromowanego jak i niepolichromowanego▶ Wykonanie remontu dachu i więźby dachowej budynku nr 1▶ Wykonanie remontu z wymianą poszycia oraz remontu więźby dachowej budynku nr 1A. <p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ Wyremontowane 2 budynki użyteczności publicznej wpisane do rejestru zabytków▶ Poprawa stanu i estetyki 2 budynków zabytkowych
--	--

Źródło: Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 35. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 2

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 5	
Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa boiska szkolnego przy Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim
Sfera oddziaływania	<u>Spoleczna</u> , Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	Grodzisk Wlkp. ul. 3 Maja 7
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Powiat Grodziski
Podmioty współpracujące/partnerzy	Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wlkp.
Szacowana wartość przedsięwzięcia	3.000.000,00 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Fundusze Europejskie; dofinansowania ze środków krajowych np. program Ministra Sportu i Turystyki – Sportowa Polska itp., budżet powiatu
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p>Budynek Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego i jego otoczenie znajduje się w strefie zabytków. Obecne boisko jest boiskiem betonowym, zniszczonym i urazogennym, w związku z czym wymaga przebudowy. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykonanie:</p> <p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Wykonanie boiska wielofunkcyjnego ▶ Wykonanie boiska do siatkówki/ streetball ▶ Wykonanie skoczni do skoku w dal/ trójskoku ▶ Wykonanie bieżni 60 m ▶ Wykonanie stołu do ping-ponga ▶ Wykonanie piłkochwyków, stołów do gry w szachy, obiektów małej architektury ▶ Wykonanie oświetlenia terenu

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032

	<p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▶ Przebudowane boisko, nowoczesne i atrakcyjne▶ Poprawa oferty zajęć z wychowania fizycznego dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego▶ Uatrakcyjnienie czasu spędzanego na przerwach oraz po zajęciach lekcyjnych▶ Poprawa sprawności fizycznej młodzieży korzystającej z boisk
--	---

Źródło: Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

Tabela 36. *Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 3*

PRZEDSIĘWZIĘCIE POZOSTAŁE NR 6	
Tytuł przedsięwzięcia	Remont budynku Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim
Sfera oddziaływania	<u>Spoleczna</u> , Techniczna, Środowiskowa, Gospodarcza, <u>Przestrzenno-funkcjonalna</u>
Cel rewitalizacji	Cel 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	Grodzisk Wlkp. ul. 3 Maja 7
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Powiat Grodziski
Podmioty współpracujące/partnerzy	Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wlkp.
Szacowana wartość przedsięwzięcia	6.000.000 zł
Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia	Fundusze Europejskie; dofinansowania ze środków krajowych, budżet powiatu
Charakterystyka przedsięwzięcia oraz prognozowane rezultaty	<p>Budynek Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego i jego otoczenie znajduje się w strefie zabytków. Budynek wymaga remontu. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykonanie:</p> <p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Wykonanie remontu elewacji ▶ Wykonanie remontu pomieszczeń wewnątrz budynku, zarówno sal lekcyjnych oraz innych pomieszczeń użytkowych i użytkowanych w budynku, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania szkoły <p><u>Prognozowane rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Wyremontowany budynek użyteczności publicznej o charakterze edukacyjnym ▶ Poprawa estetyki budynku ▶ Poprawa oferty edukacyjnej dla młodzieży ▶ Poprawa komfortu prowadzenia zajęć lekcyjnych

Źródło: Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Wszystkie wyżej opisane przedsięwzięcia i wchodzące w ich skład zadania będą zrealizowane w sposób, zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

9. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W PKT 7., ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Komplementarność to kluczowa cecha programów rewitalizacji. Rewitalizacja jest procesem przemiany wyznaczonego obszaru gminy, który charakteryzuje się szczególną koncentracją problemów, w tym przede wszystkim społecznych. W programie rewitalizacji należy zatem zastosować mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych na potrzeby opracowania programu rewitalizacji należy rozumieć jako **wzajemne dopełnianie się interwencji prowadzące do osiągnięcia wcześniej wyznaczonych celów rewitalizacji**. W Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski zapewniono komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych we wszystkich wymaganych wymiarach.

9.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. **Zapewnienie komplementarności przestrzennej przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ma służyć temu, by **program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały obszar rewitalizacji** (nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk **przedsięwzięcia rewitalizacyjne oddziaływać będą na cały obszar rewitalizacji** dzięki ich równomiernemu, przestrzennemu rozłożeniu oraz wzajemnemu przestrzennemu „dopełnianiu się”. **Zachowanie komplementarności przestrzennej wykazano** w Rozdziałach: 7. i 8., w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o przedsięwzięciach, **w wierszu „Lokalizacja przedsięwzięcia” wskazując konkretne miejsce realizacji przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji**. Tym samym dowodzi się, że przedsięwzięcia te nie są skupione w jednym punkcie obszaru rewitalizacji, lecz zlokalizowane na całym jego terytorium.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 37. Lokalizacja podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
1.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1. Ożywienie Starego Rynku w Grodzisku Wlkp. wraz z przyległymi ulicami	Stary Rynek dz. nr 2082/1, 2084, 2083, 2082/2 oraz ulice: Przykop, Bernarda, Rakoniewicka (część), Poznańska (część), Ks. Kanonika Tuszyńskiego, Żydowska, Kościelna i Mickiewicza
2.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 2. Modernizacja Parku Miejskiego w Grodzisku Wlkp.	Park Miejski, dz. Nr 2312/5, 2320/2, 2324, 2325, 2318 – staw, 2319 – rów, skwer dz. Nr 2336, 3814, 3815, teren między ulicami: 27 Stycznia, Nowa, Rakoniewicka, Wypoczynkowa
3.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 3. Modernizacja kamienicy na Starym Rynku wraz z nadaniem jej nowych funkcji	Stary Rynek 4 (dz. nr 2090)
4.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 4. Nadanie zespołowi budynków pobrowarnych nowych funkcji społecznych	ul. Kolejowa 10 (działka nr 1449)
5.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 5. Adaptacja pomieszczeń piwnicznych Centrum Kultury	ul. Kolejowa 12, dz. nr 1353/6
6.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 1. Modernizacja zabytkowej trybuny stadionu miejskiego	ul. Powstańców Chocieszyńskich, dz. nr 928/2
7.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 2. Remont piwnicy w budynku dworca kolejowego	ul. Kolejowa 18, dz. nr 254/30
8.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 3. Remont sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 2	ul. 3 Maja 5, dz. nr 1257/4

Źródło: Opracowanie własne

9.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji takich przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się **wzajemnie dopełniały tematycznie** sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we **wszystkich niezbędnych aspektach** (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma **przeciwdziałać fragmentacji działań** (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, czy „rewitalizacji społecznej” –

określeń często błędnie stosowanych) koncentrując uwagę na **całościowym spojrzeniu** na przyczyny kryzysu obszaru rewitalizacji.

Poszczególne **przedsięwzięcia rewitalizacyjne**, ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski, **uzupełniają się tematycznie oraz oddziałują na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych sferach**, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. **Zachowanie komplementarności problemowej** wykazano w Rozdziałach: 7. i 8., w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o przedsięwzięciach podstawowych, **w wierszu „Komplementarność problemowa”, wskazując na bezpośrednie powiązania** opisywanych przedsięwzięć z innymi przedsięwzięciami ujętymi w programie rewitalizacji.

9.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Komplementarność proceduralno–instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Dla zapewnienia **komplementarności proceduralno-instytucjonalnej** niezbędne jest **osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle**. Zachowanie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej wykazano i opisano w Rozdziałach: 11 Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu oraz 12. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa sprowadza się do **zachowania ciągłości programowej** polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności UE w latach 2014–2021. Ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności UE w latach 2014–2021.

Poniżej wykazano, które przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2014–2021:

- ▶ **Przedsięwzięcie podstawowe nr 1.** stanowi kontynuację projektu działań proekologicznych na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski pn. Cztery żywioły – OGIEŃ, WODA, ZIEMIA, POWIETRZE – projekt działań edukacji ekologicznej w gminie Grodzisk Wielkopolski (w ramach Osi Priorytetowej 4 „Środowisko”, Działanie 4.5 „Ochrona Przyrody”, Poddziałania 4.5.4 dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, całkowita wartość 200 834,38 zł, dofinansowanie z EFRR 128 609,92 zł). Projekt polegał między innymi na organizacji EkoRynku, tj. imprezy organizowanej

na Starym Rynku, mającej na celu, oprócz aspektu ekologicznego, ożywienie Starego Rynku i poprawę funkcjonowania podmiotów gospodarczych funkcjonujących na tym obszarze. Podmioty gospodarcze prezentowały produkty wytwarzane w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej mając na celu zainteresowanie mieszkańców ofertą co wpłynie ożywienie gospodarze.

- ▶ **Przedsięwzięcie podstawowe nr 2.** stanowi rozwinięcie projektu działań proekologicznych na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski pn. Cztery żywioły – OGIEŃ, WODA, ZIEMIA, POWIETRZE – projekt działań edukacji ekologicznej w gminie Grodzisk Wielkopolski (w ramach Osi Priorytetowej 4 „Środowisko”, Działanie 4.5 „Ochrona Przyrody”, Poddziałania 4.5.4 dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, całkowita wartość 200.834,38 zł; Dofinansowanie z EFRR 128.609,92 zł). W ramach projektu zrealizowano m.in. zadania polegające na doposażeniu Centrum Edukacyjno-Ekologicznego „Pod Chmurką” w Grodzisku Wielkopolskim i obiektów użyteczności publicznej wraz z prowadzeniem działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska.
- ▶ **Przedsięwzięcie pozostałe nr 2.** stanowi kontynuację projektu Przebudowa i adaptacja budynku po byłym dworcu PKP w Grodzisku Wielkopolskim w celu utworzenia Centrum Ekonomii Społecznej (projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020; Całkowita wartość 4.823.171,19 zł, Dofinansowanie z EFRR 3.740.803,59 zł). Przedmiotem projektu była adaptacja budynku dworca na Centrum Ekonomii Społecznej. W piwnicy zorganizowano serwerownię, magazyny i pomieszczenia gospodarcze służące funkcjonowaniu obiektu. Na parterze budynku obszerny hall, pełniący rolę przestrzeni wystawienniczej - sali targów ekonomii społecznej, dla prac wykonanych na zajęciach artystycznych uczestników KIS i WTZ. W pomieszczeniach obok hallu zlokalizowano po jednej jego stronie część szkoleniową oraz część administracyjno-socjalną, odpowiednio skomunikowaną z wyjściem na dziedziniec rekreacyjny zorganizowany na zewnątrz budynku. Po drugiej stronie budynku zorganizowano część gastronomiczną - bar szybkiej obsługi oraz zaplecze kuchenne. Część główna sali konsumpcyjnej połączona jest przedsionkiem z klatką schodową. W przedsionku, zlokalizowano łazienkę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych oraz szatnię oraz wejście do windy osobowej, przystosowanej dla osób niepełnosprawnych. Na pierwszym piętrze zlokalizowano salę dydaktyczną, w której przewidziano punkt krawiecki, punkt kosmetyczny oraz miejsce na przeprowadzanie kursów czy szkoleń. Obok sali dydaktycznej znajduje się sala komputerowa wyposażona w siedem stanowisk komputerowych wraz z regałami. Na piętrze utworzono salę rehabilitacyjną, salę animacji oraz sanitariaty. W przedsionku windy zlokalizowano

łazienkę dla osób niepełnosprawnych. Na poddaszu, powstała strefa sztuki dworzec: sala spotkań z artystami i pracownia terapii zajęciowej, tj. rzeźby, ceramiki, malarstwa. Na zewnątrz - otwartą strefę aktywności dla dorosłych i dzieci. Realizacja zadania odwołuje się do zdiagnozowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Grodzisk Wlkp. problemów obszarów wymagających rewitalizacji, którymi są przede wszystkim: - bezrobocie, - ubóstwo, - niski poziom edukacji.

Ponadto przedsięwzięcia rewitalizacyjne, odpowiadające kierunkowi działań 3.1. Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej, korespondują ze zrealizowanymi w ramach polityki spójności w latach 2014–2021 projektami takimi, jak m.in. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Grodzisku Wielkopolskim czy Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Zespołu Szkół w Ptaszkowie.

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania w kontekście polityki spójności w latach 2021-2027 oznacza, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji, opierają się na **konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia** ze środków EFRR, EFS+ i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Komplementarność źródeł finansowania oznacza także **zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania** przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Planowane główne źródła finansowania podstawowych i pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski przedstawiają się następująco:

- a. **Środki unijne:** Przedsięwzięcie podstawowe nr 1., Przedsięwzięcie podstawowe nr 2., Przedsięwzięcie podstawowe nr 3., Przedsięwzięcie podstawowe nr 4., Przedsięwzięcie podstawowe nr 5., Przedsięwzięcie pozostałe nr 1., Przedsięwzięcie pozostałe nr 2., Przedsięwzięcie pozostałe nr 3.
- b. **Środki własne gminy:** Przedsięwzięcie podstawowe nr 1., Przedsięwzięcie podstawowe nr 2., Przedsięwzięcie podstawowe nr 3., Przedsięwzięcie podstawowe nr 4., Przedsięwzięcie podstawowe nr 5., Przedsięwzięcie pozostałe nr 1., Przedsięwzięcie pozostałe nr 2.,
- c. **Środki własne powiatu:** Przedsięwzięcie pozostałe nr 4, Przedsięwzięcie pozostałe nr 5, Przedsięwzięcie pozostałe nr 6
- d. **Środki własne województwa:** nie dotyczy
- e. **Środki krajowe:** Przedsięwzięcie podstawowe nr 1., Przedsięwzięcie podstawowe nr 2., Przedsięwzięcie podstawowe nr 3., Przedsięwzięcie podstawowe nr 5., Przedsięwzięcie pozostałe nr 1., Przedsięwzięcie pozostałe nr 2., Przedsięwzięcie pozostałe nr 3.
- f. **Środki podmiotów współpracujących:** nie dotyczy

- g. **Środki WFOŚiGW:** nie dotyczy
- h. **Środki prywatne:** Przedsięwzięcie podstawowe nr 1.

10. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z SZACUNKOWYM WSKAZANIEM ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZE ŹRÓDEŁ PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH

Ramy finansowe powinny wskazywać potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł. Podstawą do określenia ram finansowych są: zakres przedmiotowy i podmiotowy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, horyzont czasowy obowiązywania programu oraz identyfikacja dostępnych źródeł finansowania występujących na szczeblach lokalnym, regionalnym oraz krajowym.

Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 przedstawia Tabela 37.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 38. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 - 2032

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt			Planowane źródło finansowania
				Środki publiczne	Środki prywatne	Razem	
1.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1. Ożywienie Starego Rynku w Grodzisku Wlkp. wraz z przyległymi ulicami	Gmina Grodzisk Wlkp.	2024-2028	4,5 mln zł	0,5 mln zł	5 mln zł	Środki UE, środki krajowe, budżet gminy, środki prywatnych przedsiębiorców, środki właścicieli kamienic
2.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 2. Modernizacja Parku Miejskiego w Grodzisku Wlkp.	Gmina Grodzisk Wlkp.	2024-2027	7 mln zł	0 zł	7 mln zł	Środki UE, środki krajowe, budżet gminy
3.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 3. Modernizacja kamienicy na Starym Rynku wraz z nadaniem jej nowych funkcji	Gmina Grodzisk Wlkp.	2024-2028	12 mln zł	0 zł	12 mln zł	Środki UE, środki krajowe, budżet gminy
4.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 4. Nadanie zespołowi budynków pobrowarnych nowych funkcji społecznych	Gmina Grodzisk Wlkp.	2024-2029	20 mln zł	0 zł	20 mln zł	środki UE, budżet gminy

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

5.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 5. Adaptacja pomieszczeń piwnicznych Centrum Kultury	Gmina Grodzisk Wlkp.	2024-2026	2 mln zł	0 zł	2 mln zł	Budżet UE, budżet gminy, środki krajowe
7.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 1. Modernizacja zabytkowej trybuny stadionu miejskiego	Gmina Grodzisk Wlkp.	Okres obowiązywania GPR	4 mln zł	0 zł	4 mln zł	Środki UE, środki krajowe (MSiT), budżet gminy
8.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 2. Remont piwnicy w budynku dworca kolejowego	Gmina Grodzisk Wlkp.	Okres obowiązywania GPR	0,26 mln zł	0 zł	0,26 mln zł	Środki UE WUP, MRPIPS, PUP, budżet gminy
9.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 3. Remont sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 2	Gmina Grodzisk Wlkp.	Okres obowiązywania GPR	2 mln zł	0 zł	2 mln zł	Środki UE, środki krajowe (MSiT)
10.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 4. Remont budynków nr 1 i 1A Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim – etap II	Powiat Grodziski	Okres obowiązywania GPR	6 mln zł	0 zł	6 mln zł	Środki UE, środki krajowe, budżet powiatu
11.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 5. Przebudowa boiska szkolnego przy Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim	Powiat Grodziski	Okres obowiązywania GPR	3 mln zł	0 zł	3 mln zł	Środki UE, środki krajowe (MSiT), budżet powiatu
12.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 6. Remont budynku	Powiat Grodziski	Okres obowiązywania GPR	6 mln zł	0 zł	6 mln zł	Środki UE, środki krajowe budżet

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

	Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim		ania GPR				powiatu
ŁĄCZNIE				66,76 mln zł	0,5 mln zł	67,26 mln zł	

Źródło: Opracowanie własne

11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI, WSKAZANIE KOSZTÓW TEGO ZARZĄDZANIA WRAZ Z RAMOWYM HARMONOGRAMEM REALIZACJI PROGRAMU

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji wymaga osadzenia rewitalizacji w ogólnym systemie zarządzania rozwojem gminy oraz określenia kluczowych elementów, jakimi są: system wdrażania, monitorowania i modyfikacji programu rewitalizacji. Umożliwia to z jednej strony skuteczną i efektywną realizację programu, z drugiej strony natomiast pozwala na optymalne wykorzystanie środków finansowych w celu zmaksymalizowania spodziewanych efektów. Ponadto, kompleksowy monitoring zapewnia również odpowiednią ocenę aktualności dokumentu oraz stopnia jego realizacji.

Program rewitalizacji powinien być dokumentem „żywym”, podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki rewitalizacji i wskazującym sposoby osiągnięcia założonych celów. Aby zaakceptowane przez radę gminy zapisy programu były realizowane, niezbędny jest organ odpowiedzialny za kompleksowy proces zarządzania procesem rewitalizacji. Ze względu na istotność programu rewitalizacji dla rozwoju gminy, **organem tym jest Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego**, który realizował będzie powyższe zadania za pośrednictwem **Zespołu ds. realizacji programu rewitalizacji**, który zostanie powołany w celu **zarządzania całym procesem rewitalizacji w gminie**, tj. **wdrażania, monitorowania oraz przygotowania niezbędnych modyfikacji** dokumentu. Członkowie Zespołu, w tym partnerzy społeczno-gospodarczy, reprezentować będą różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej oraz posiadać będą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie (pracownicy Urzędu Miejskiego, radni, szefowie jednostek gminnych, przedstawiciele organizacji pozarządowych), co gwarantuje sprawne i kompleksowe zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, w szczególności **wdrażanie programu rewitalizacji**. Całość prac zespołu koordynować będzie Koordynator ds. Rewitalizacji będący jednocześnie przewodniczącym zespołu. Koszty zarządzania programem rewitalizacji sprowadzą się m.in. do przyznania ewentualnych dodatków specjalnych do podstawowych wynagrodzeń pracowniczych i pokryte zostaną w ramach wydatków na administrację Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim.

Ponadto, ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji wskazuje, że jednym z kluczowych narzędzi realizacji programu rewitalizacji, zapewniających m.in. jego uspołecznienie, jest **Komitet rewitalizacji**. Powołany Komitet rewitalizacji stanowić będzie zatem forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego. Osoby zasiadające w Komitecie rewitalizacji

będą pełniły tę funkcję społecznie, nie otrzymując za swoją pracę wynagrodzenia, a obsługę administracyjną zapewni urząd miejski.

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Wielkopolski, **stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy** w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 (GPR) oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego w zakresie rewitalizacji. Komitet reprezentuje interesariuszy rewitalizacji, tj. przedstawicieli mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. **Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Grodzisk Wielkopolski.** Komitet uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim oraz zarządzeń Burmistrza Gminy Grodzisk Wielkopolski, związanych z rewitalizacją. Zgodnie z uchwałą, posiedzenia Komitetu odbywają się w razie potrzeby, nie rzadziej niż raz na rok. Komitet zajmuje stanowisko w sprawach w formie opinii, która jest formułowana w drodze uzgodnienia stanowisk.

Ramowy harmonogram realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawia Tabela 38.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 39. Ramowy harmonogram realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2031	2032
I. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne											
1.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 1. Ożywienie Starego Rynku w Grodzisku Wlkp. wraz z przyległymi ulicami										
2.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 2. Modernizacja Parku Miejskiego w Grodzisku Wlkp.										
3.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 3. Modernizacja kamienicy na Starym Rynku wraz z nadaniem jej nowych funkcji										
4.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 4. Nadanie zespołowi budynków pobrowarnych nowych funkcji społecznych										
5.	Przedsięwzięcie podstawowe nr 5. Adaptacja pomieszczeń piwnicznych Centrum Kultury										
II. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne											
1.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 1. Modernizacja zabytkowej trybuny stadionu miejskiego										
2.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 2. Remont piwnicy w budynku dworca kolejowego										
3.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 3. Remont sali gimnastycznej z zapleczem w Szkole Podstawowej nr 2										
4.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 4. Remont budynków										

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

	nr 1 i 1A Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wielkopolskim – etap II										
5.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 5. Przebudowa boiska szkolnego przy Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim										
6.	Przedsięwzięcie pozostałe nr 6. Remont budynku Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim										

Źródło: Opracowanie własne

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Kluczowym elementem kompleksowego zarządzania procesem rewitalizacji w gminie jest **system monitorowania** rewitalizacji. Należy zatem monitorować realizację uchwalonego programu rewitalizacji. System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski przedstawia się następująco i dotyczy następujących płaszczyzn:

- a. monitorowania podstawowych parametrów programu na etapie przyjęcia oraz późniejszych jego aktualizacji (m.in. ludność, powierzchnia oraz przestrzenny obraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w programie wraz z podaniem szacowanych kosztów oraz przewidywanych rezultatów, ramy finansowe programu wraz z prognozowanym montażem finansowym),
- b. monitorowania stopnia realizacji celów określonych w programie (co najmniej raz na dwa lata),

Gminny program rewitalizacji powinien definiować oczekiwane efekty planowanych przedsięwzięć oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Monitorowanie stopnia realizacji celów w trakcie wdrażania programu podlegać będzie osiągnięciu założonych wartości docelowych wskaźników rezultatu i produktu. Przyjęta wartość bazowa poszczególnych wskaźników dotyczy stopnia zaawansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach programu, a nie bezwzględnego poziomu ich obecnej wartości.

CEL 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz integracja mieszkańców:

▶ Wskaźnik produktu:

Liczba zmodernizowanych/wyremontowanych/przebudowanych obiektów i budowli służących aktywizacji i integracji mieszkańców (sztuki)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 sztuk
- Wartość docelowa w 2032 r.: 12 sztuk

▶ Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury społecznej (osoby/rok)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 osób/rok
- Wartość docelowa w 2032 r.: 18 tys. osób/rok

Liczba nowych wydarzeń kulturalnych/aktywizujących/integrujących
(sztuki/rok)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 sztuk/rok
- Wartość docelowa w 2032 r.: 29 sztuk/rok

CEL 2. Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości:

▶ Wskaźnik produktu:

Liczba zmodernizowanych/wyremontowanych/przebudowanych obiektów i budowli zwiększających atrakcyjność turystyczną i rozwój lokalnej przedsiębiorczości (sztuki)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 sztuk
- Wartość docelowa w 2032 r.: 4 sztuki

▶ Wskaźnik rezultatu:

Liczba nowych wydarzeń zwiększających atrakcyjność turystyczną i rozwój lokalnej przedsiębiorczości (sztuki/rok)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 sztuk/rok
- Wartość docelowa w 2032 r.: 9 sztuk/rok

CEL 3. Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i komunalnej:

▶ Wskaźnik produktu:

Zmodernizowana infrastruktura społeczna i komunalna (sztuki)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 sztuk
- Wartość docelowa w 2032 r.: 18 sztuk

▶ Wskaźnik rezultatu:

Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury społecznej i komunalnej (osoby/rok)

- Wartość bazowa w 2024 r.: 0 osób/rok
- Wartość docelowa w 2032 r.: 20,5 tys. osób/rok

- c. monitorowania skutków realizacji programu, poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji – wskaźniki stanu kryzysowego (co najmniej raz na dwa lata od momentu przyjęcia dokumentu do końca okresu obowiązywania),

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

Tabela 40. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR)

L.p.	Wskaźnik przyjęty do analizy	Wartość bazowa wskaźnika dla OR	Szacowana wartość wskaźnika w 2032 roku ¹⁷
SFERA SPOŁECZNA			
1.	Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	2,97%	1,40%
2.	Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłek osłonowy	14,62%	10,30%
3.	Odsetek osób pobierających zasiłek rodzinny	4,71%	3,30%
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych	2,07%	0,90%
5.	Odsetek „Niebieskich Kart”	0,47%	0,20%
6.	Frekwencja w wyborach samorządowych	50,00%	50,00%
7.	Odsetek czytelników bibliotek	49,12%	49,12%
8.	Liczba uczniów szkół podstawowych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły	5	5
9.	Spadek liczby mieszkańców gminy	-7,83%	-0,59%
10.	Odsetek mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym	19,71%	15,89%
SFERA GOSPODARCZA			
11.	Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze CEiDG na 100 mieszkańców	14,56	14,56
SFERA ŚRODOWISKOWA			
12.	Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków	0,15%	0,15%
13.	Odsetek gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. Niskiej emisji	53,68%	50,58%
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
14.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	NIE	TAK
15.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	TAK	TAK

¹⁷ Co do zasady, szacowana wartość wskaźnika w 2032 roku ustalona została na poziomie bieżącej wartości referencyjnej dla całej gminy. W pozostałych przypadkach, przyjęto założenie, że nie nastąpi pogorszenie wartości wskaźnika dla OR.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2024-2032**

16.	Dostępność obiektów kultury i innych miejsc integracji społecznej (dom kultury, biblioteka, kino lub świetlica itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	TAK	TAK
17.	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	TAK	TAK
SFERA TECHNICZNA			
18.	Odsetek obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym	4,11%	2,08%

Źródło: opracowanie własne

- d. bieżącego monitorowania poziomu wdrażania programu – aktualizowana na bieżąco będzie lista przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego, wraz z podaniem poniesionych kosztów, montażu finansowego, a także ewentualnych rezultatów ich wdrożenia – efekty rzeczowe.

Monitorowanie ww. płaszczyzn, prowadzone przez **Zespół ds. realizacji programu rewitalizacji**, sprowadzać się będzie m.in. do przygotowania w cyklach minimum dwuletnich sprawozdań/raportów z realizacji programu, służących ocenie jego aktualności, stopnia skuteczności i efektywności przyjętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Sprawozdania/raporty, zawierające m.in. informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego, postępu rzeczowego i finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz stopnia realizacji celów określonych w programie, przekazywane będą do Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego (UMWW) w Poznaniu, co dwa lata, począwszy od 2024 roku. Podstawą opracowania sprawozdań/raportów z realizacji programu będzie „Formularz monitorowania efektów programów rewitalizacji” przygotowany przez UMWW w Poznaniu.

W wyniku kompleksowego monitorowania rewitalizacji, zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz zgłaszanych potrzeb, może zaistnieć potrzeba modyfikacji zapisów programu rewitalizacji, w szczególności dotyczących przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Za przygotowanie niezbędnych **modyfikacji programu** odpowiedzialny jest organ wykonawczy gminy – **Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego**, który przy udziale **Zespołu ds. realizacji programu rewitalizacji**, oceni zasadność oraz możliwość wprowadzenia korekt. W przypadku uznania korekt za zasadne, Zespół zastosuje procedurę wprowadzania zmian, tożsamą z procedurą przy tworzeniu programu, w szczególności uwzględniającą dojrzałe formy partycypacji społecznej oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

13. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY I ZASAD WYNAJMOWANIA LOKALI W TYM ZASOBIE

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 - 2032 nie wpływają na konieczność zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego gminy i zasad wynajmowania lokali w tym zasobie.

14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE W SPRAWIE ZASAD WYZNACZANIA SKŁADU ORAZ ZASAD DZIAŁANIA KOMITETU REWITALIZACJI

Na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 - 2032 nie podjęto uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim dotyczącej zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

15. WSKAZANIE, CZY NA OBSZARZE REWITALIZACJI MA ZOSTAĆ USTANOWIONA SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI WRAZ ZE WSKAZANIEM OKRESU JEJ OBOWIĄZYWANIA

Miasto i Gmina Grodzisk Wielkopolski nie planuje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

16. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

16.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 nie naruszają ustaleń obowiązujących w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i są z nim spójne, co szczegółowo wykazano w Rozdziale 4.

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 nie naruszają ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i nie wymagają uchwalenia nowych planów.

16.3. W przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu

Miasto i Gmina Grodzisk Wielkopolski nie planuje uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

17. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)

Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ nakłada Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Określa ona rodzaje dokumentów, dla których wymagane jest przeprowadzanie oceny oraz zasady jej przeprowadzania lub odstąpienia od niej.

W opinii organu przygotowującego projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski, nie stanowi on dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko, na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 zwrócono się z prośbą do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski. Zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiono stosowne uzasadnienie w tym zakresie. W przedmiotowym przypadku **odstąpienie to zostało uzgodnione** ze wskazanym wyżej organem (pismo WOO-III.410.764.2024.ET.1 z dnia 19.12.2024 roku Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu).

18. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Obowiązek uspołecznienia programu rewitalizacji wynika z Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, a także z Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawy wdrożeniowej). Partycypacja społeczna musi zatem zostać uwzględniona na każdym etapie prac nad programem, tj.: podczas diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania. W proces ten włączyć należy partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

18.1. Diagnozowanie

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Grodzisk Wielkopolski miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR). W ramach partycypacji społecznej na tym etapie prac, mieszkańcy gminy wzięli udział w badaniu ankietowym, mającym na celu poznanie ich opinii na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji społeczno-funkcjonalnej przestrzeni gminy oraz oczekiwanych działań. Opinie zbierano za pośrednictwem kwestionariusza ankietowego w formie elektronicznej, udostępnionego na stronie internetowej Gminy Grodzisk Wielkopolski. Badanie było prowadzone w okresie od października do listopada 2022 roku. Łącznie wzięło w nim udział 548 osób. Kwestionariusz składał się z 3 rozbudowanych pytań tematycznych oraz metryczki, w której respondenci wskazywali na wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy oraz miejsce zamieszkania. Badani ocenili warunki życia, wymienili zjawiska uciążliwe społecznie, wskazali grupę społeczną, która wymaga największego wsparcia.

Po przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczeniu obszaru rewitalizacji (OR) przeprowadzone zostały konsultacje społeczne dokumentu. Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego, działając na podstawie art. 6 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.), zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski. Konsultacje miały na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag do wyżej wymienionego projektu uchwały. Konsultacje przeprowadzone zostały w dniach **od 8 maja 2023 r. do 7 czerwca 2023 r.** w postaci:

- ▶ Zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag. Formularz dostępny był: na stronie internetowej: <https://grodzisk.wlkp.pl/>, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej:

<http://bip.grodzisk.wlkp.pl/> oraz w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski

- ▶ Zbierania uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski w godzinach pracy Urzędu
- ▶ Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego omówienie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się 7 czerwca 2023 roku w godz. 10:00-11:00 w formie konsultacji on-line. Nie zgłosił się na nie żaden chętny, jednak po zamieszczeniu informacji o planowanym spotkaniu nadesłano jedno zapytanie w formie elektronicznej (dotyczyło doprecyzowania obszaru poddanego konsultacjom społecznym).

Po przeprowadzonych konsultacjach przygotowany został Raport z konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Grodzisk Wlkp. Z zapisów raportu wynika, że w **związku z brakiem odnotowanych uwag, opinii, propozycji dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** tj. przedstawionych szczegółowo granic wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski, przedmiotowe dokumenty zostały skierowane w formie wniosku Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego do Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim celem podjęcia stosownej uchwały.

W wyniku powyższych działań wyznaczono na terenie Gminy obszar rewitalizacji, dla którego sporządzony został Gminny program rewitalizacji z zaplanowanymi przedsięwzięciami, których realizacja powinna doprowadzić do poprawy sytuacji (w pierwszej kolejności społecznej) na tym obszarze. Aby sformułować adekwatną listę przedsięwzięć, należy najpierw zidentyfikować przyczyny sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji oraz miejscowe potencjały, których wykorzystanie powinno pomóc w poprawie tej sytuacji. Kluczową kwestią jest także analiza wzajemnych powiązań analizowanych sfer, tj.: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej oraz technicznej. Służyła temu **szczegółowa, pogłębiona diagnoza OR**, obowiązek przeprowadzenia której wynika bezpośrednio z zapisów Ustawy o rewitalizacji. Obowiązek bezpośredniego uczestnictwa przedstawicieli lokalnej społeczności i biznesu nakłada wprost Ustawa o rewitalizacji (art. 5 ust. 1.) w następującym zapisie: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy”. Ponadto, z Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawy wdrożeniowej) wynika, że w proces ten włączyć należy także partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,

podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

W przypadku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy OR w gminie Grodzisk Wielkopolski **wykorzystano następujące formy partycypacji:**

- ▶ Wywiady standaryzowane z interesariuszami – osobno każda grupa - pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp. (kierownictwo i pracownicy socjalni, działający na OR), przedstawiciele Policji (w tym dzielnicowi) i Powiatowego Urzędu Pracy, dyrektorzy placówek oświatowych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i zarządcy nieruchomości, przedstawiciele instytucji kultury, pracownicy Urzędu Miejskiego (zajmujący się sprawami gospodarki przestrzennej, ochrony środowiska, gospodarki komunalnej i rozwoju lokalnego). Wywiady odbyły się 4 grudnia 2023 roku w budynku Centrum Ekonomii Społecznej w Grodzisku Wlkp.
- ▶ Badanie ankietowe organizacji pozarządowych, działających na OR, w tym partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji

Dla potrzeb pogłębionej diagnozy, w celu precyzyjnego zidentyfikowania przyczyn sytuacji kryzysowej, do udziału w badaniu ankietowym zaproszono przedstawicieli organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji– stowarzyszeń, fundacji, grup nieformalnych, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni, stowarzyszeń ogrodowych, rad osiedli/dzielnic. Badanie przeprowadzono w styczniu 2024 roku i wzięło w nim udział 22 reprezentantów/reprezentantek m.in. stowarzyszeń (54,55% ankietowanych), grup nieformalnych (18,18%), rad osiedli/dzielnicy (9,09%), a także wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni, fundacji, Rad Seniorów (po 4,55% tj. po 1 ankietowanym). Respondenci w pytaniach wielokrotnego wyboru dokonali wskazań grup społecznych najbardziej zagrożonych ubóstwem oraz korelacji poszczególnych dysfunkcji z powstawaniem ubóstwa. Ankietowani określali czynniki utrwalające biedę oraz zjawiska stanowiące najważniejszy problem na obszarze rewitalizacji. Inne kwestie podjęte w badaniu to: najważniejsze przyczyny przestępczości, przyczyny bezrobocia w otoczeniu respondentów.

W części ankiety dotyczącej przyczyn sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej poproszono uczestników badania o ocenę: ogólnej estetyki przestrzeni ((czystość, ład przestrzenny, obecność terenów lub obiektów zaniedbanych), ocenę stanu technicznego i wyposażenia obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, urząd, świetlice,

boiska, place zabaw, itp.), ocenę czystości środowiska naturalnego (jakość powietrza, wody, terenów zielonych) i ocenę efektywności zagospodarowania przestrzeni (czy tereny i obiekty są wykorzystywane optymalnie). Ostatnie pytanie dotyczyło określenia lokalnych potencjałów.

Z załączonej do badania metryczki wynika, że ankietowani reprezentowali następujące obszary działalności: Rekreacja i sport – 31,82%; Edukacja – 22,73%; Kultura i rozrywka – 18,18%; Pomoc społeczna, Zdrowie, Inne (w tym środowisko senioralne) – po 9,09%.

▶ Badanie ankietowe lokalnych przedsiębiorców

Drugą, po przedstawicielach organizacji społecznych, reprezentacją poproszoną o aktywność opiniodawczo-doradczą na etapie opracowywania pogłębionej diagnozy, byli przedsiębiorcy działający na obszarze rewitalizacji. Badanie ankietowe dla tej grupy odbyło się w styczniu 2024 r., uzyskując 17 wypełnień. Prawie połowę respondentów stanowili przedstawiciele jednoosobowej działalności gospodarczej (47,06%), tyle samo podmioty gospodarcze zatrudniające do 10 pracowników, a 5,88% podmioty z zatrudnieniem 11-49 pracowników. Najwięcej respondentów reprezentowało Budownictwo i Handel (po 29,41%), dalej Usługi (23,53%) oraz Rzemiosło, Finanse/Reklama, Edukacja (po 5,88%).

29,41% ankietowanych rozpoczęło działalność gospodarczą w latach 1991-2004, tyle samo w latach 2005-2015. Ankietowani w pytaniach wielokrotnego wyboru wskazali na najważniejsze problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji i najważniejsze utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Udzielili odpowiedzi przeczącej lub twierdzącej, dotyczącej działań podejmowanych przez gminę w celu wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tego, czy gmina pomaga w promocji firm. Pozostałe pytania ankietowe dotyczyły takich kwestii, jak:

- ▶ Koncentracja niezbyt korzystnych rodzajów działalności gospodarczych, np. punktów sprzedaży alkoholu oraz punktów związanych z grami losowymi, hazardem
- ▶ Skłonność mieszkańców do wyrażania zgody na lokowanie nowych, dużych zakładów w pobliżu miejsca zamieszkania
- ▶ Skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej
- ▶ Ustalenie lokalnych potencjałów – do zaznaczenia maksymalnie 5 najważniejszych spośród wskazanych.

Obie ankiety – ta skierowana do organizacji pozarządowych, i ta dedykowana przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji – dostępne były zarówno w formie online (poprzez link do platformy Webankieta), jak i drukowanej. Informację o ankietach przekazano za pośrednictwem strony internetowej www.grodzisk.wlkp.pl, mediów społecznościowych, zawieszono na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim.

- ▶ Spacer studyjny po wyznaczonym OR (podczas spaceru odwiedzono kilkanaście punktów handlowych, gastronomicznych, usługowych i rzemieślniczych, przeprowadzając rozmowy z ich właścicielami lub pracownikami). Spacer studyjny odbył się w dniu 10 maja 2024 roku.

18.2. Programowanie

Ważnym elementem opracowania projektu Gminnego programu rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski było aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej.

- ▶ Ankiety z pomysłami na przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Mieszkańcy gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, zostali również zaproszeni do udziału w procesie tworzenia listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze inwestycyjnym lub nieinwestycyjnym, poprzez zamieszczenie własnych propozycji w dedykowanej ankiecie zawierającej kwestionariusz. Propozycje można było zamieszczać w odniesieniu do następujących kierunków działań: Wsparcie najbardziej potrzebujących grup mieszkańców; Aktywizacja i integracja mieszkańców, Poprawa jakości powietrza, Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; Modernizacja obiektów i miejsc użyteczności publicznej; Modernizacja ulic i infrastruktury okołodrogowej. Dodatkowo można było zamieszczać propozycje do innej inwestycji lub działania/wydarzenia o charakterze kulturalnym lub turystycznym na obszarze całej gminy.

Od marca do maja 2024 roku za pośrednictwem kwestionariuszy online (informacja dostępna na stronie <https://grodzisk.wlkp.pl/aktualnosci/komunikat-w-sprawie-programu-rewitalizacji>) zebrano 12 propozycji. Z załączonej do kwestionariuszy metryczki wynika, że 3 spośród 12 autorów propozycji przedsięwzięć to mieszkańcy gminy z obszaru rewitalizacji (czyli 25%), a większość tj. 8 osób (66,7% wszystkich wskazań) przyporządkowała siebie jako interesariuszy rewitalizacji do grupy „mieszkaniec/mieszkanka”.

Tematycznie 1 propozycja dotyczyła poprawy jakości powietrza, 1 wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, 3 modernizacji obiektów użyteczności publicznej, najwięcej bo aż 5 dotyczyło modernizacji ulic i infrastruktury okołodrogowej. Dwa kwestionariusze dotyczyły propozycji innych inwestycji/ działań/wydarzeń o charakterze kulturalnym lub turystycznym na obszarze całej gminy.

Osoby wypełniające kwestionariusz miały do wpisania następujące informacje: nazwa proponowanego przedsięwzięcia, lokalizacja, do kogo skierowane jest to przedsięwzięcie,

wykonawca przedsięwzięcia, krótki opis i uzasadnienie. W kwestionariuszu zawarto adnotację o możliwości obszerniejszej prezentacji proponowanego przedsięwzięcia poprzez kontakt e-mail z Urzędem Miejskim.

► Spotkanie konsultacyjne w Urzędzie Miejskim w dniu 24 kwietnia 2024 roku

Zostało przeprowadzone osobne spotkanie z udziałem przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim i jednostek gminnych, które było poświęcone omówieniu propozycji, zgłoszonych podczas wyżej opisanego, ankietowego zbierania pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz zebraniu propozycji uczestników spotkania – władz wykonawczych gminy, pracowników Urzędu Miejskiego oraz przedstawicieli wszystkich jednostek gminnych, szczególnie tych, które działają z sferze społecznej (pomoc społeczna, oświata, kultura, sport).

► 3. Konsultacje projektu zgodnie z ustawą o rewitalizacji

Projekt programu poddany został konsultacjom społecznym w oparciu o zarządzenie Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego w sprawie prowadzenia konsultacji społecznych, podjętą na podstawie art. 6 Ustawy o rewitalizacji.

▪ Formy konsultacji społecznych projektu

Konsultacje prowadzone były z wykorzystaniem następujących form:

1. Zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag dostępnego:
 - a) na stronie internetowej: <https://grodzisk.wlkp.pl/aktualnosci/zapraszamy-do-konsultacji>
 - b) na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.grodzisk.wlkp.pl/a,22606,zarzadzenie-nr-117-burmistrza-grodziska-wielkopolskiego-z-dnia-20-grudnia-2024-roku-w-sprawie-przepr.html>
 - c) w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
 2. Zbierania uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski (pokój nr 9) w godzinach pracy Urzędu.
 3. Spotkań otwartych z interesariuszami rewitalizacji (w celu omówienia głównych założeń konsultowanych Projektów), w formie on-line za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku.
- Grupy docelowe

Grupę docelową stanowią wszystkie uprawnione osoby i podmioty zwane „interesariuszami rewitalizacji”, wymienione w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2024 poz. 278), w szczególności cyt.:

„1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nie-ruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);

2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;

3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje poza-rządowe i grupy nieformalne;

5. jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;

6. organy władzy publicznej;

7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa”.

▪ Przebieg konsultacji

Działając na podstawie art. 6, art. 7 ust. 3 oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w związku z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, Zarządzeniem nr 117 z dnia 20 grudnia 2024 roku Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032, w terminie od dnia 8 stycznia do dnia 10 lutego 2025 roku.

Informacja o konsultacjach społecznych została ogłoszona:

- na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej:
<https://bip.grodzisk.wlkp.pl/a,22606,zarzadzenie-nr-117-burmistrza-grodziska-wielkopolskiego-z-dnia-20-grudnia-2024-roku-w-sprawie-przepr.html>
- na stronie internetowej www.grodzisk.wlkp.pl (zakładka Aktualności)
- na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim.

Dodatkowo informacje o konsultacjach wraz z linkiem do strony podmiotowej gminy w BIP opublikowano na profilu Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim w

mediach społecznościowych.

Projekt „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 – 2032” wraz z załącznikami i formularzem zgłaszania uwag dostępny był:

- a) w wersji elektronicznej na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.grodzisk.wlkp.pl/a,22606,zarządzenie-nr-117-burmistrza-grodziska-wielkopolskiego-z-dnia-20-grudnia-2024-roku-w-sprawie-przepr.html>
- b) w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski.

1. Zbieranie uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag.

W terminie od dnia 8 stycznia do dnia 10 lutego 2025 roku do Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim nie wpłynął żaden formularz uwag.

2. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski (pokój nr 9) w godzinach pracy Urzędu.

3. W terminie od dnia 8 stycznia do dnia 10 lutego 2025 roku do Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim nie wpłynęły uwagi w powyższej formie.

4. Spotkania otwarte z interesariuszami rewitalizacji (w celu omówienia głównych założeń konsultowanych Projektów), w formie on-line za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku.

Termin spotkań konsultacyjnych online został podany do wiadomości interesariuszy rewitalizacji w zarządzeniu Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego. Spotkania za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku zostały zaplanowane na dzień 17 stycznia 2025 r. o godz. 10.00 i o godz. 11:00. Osoby zainteresowane udziałem w spotkaniach mogły wysłać zgłoszenie chęci uczestnictwa w spotkaniach na adres: grodzisk@grodzisk.wlkp.pl. Osobom zgłoszonym do uczestnictwa w spotkaniach konsultacyjnych on-line, na 1 dzień przed wyznaczonym terminem spotkania miał zostać przesłany właściwy link do spotkania. Na zaplanowane spotkania online nie zgłosił się żaden chętny.

Szczegółowy raport z przebiegu konsultacji społecznych projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 – 2032”, został opublikowany na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej <https://bip.grodzisk.wlkp.pl/>.

18.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji

Partycypacja społeczna uwzględniona została również w planowanym procesie wdrażania oraz monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski. Powołany zostanie **Zespół ds. realizacji programu rewitalizacji**, składający się z szerokiego grona osób reprezentujących różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej, którego zadaniem będzie zarządzanie całym procesem rewitalizacji w gminie, w tym wdrażanie oraz monitorowanie programu. Do wspomnianego gremium będą należeli, pod przewodnictwem Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego, przedstawiciele kadry kierowniczej - pracownicy Urzędu Miejskiego i jednostek podległych, powiązani kompetencyjnie z tematyką realizowanych zadań. W prace Zespołu będą zaangażowani również przedstawiciele Rady Miejskiej, osoby reprezentujące istotnych dla rozwoju Grodziska Wlkp. partnerów społeczno-gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe i inne zainteresowane osoby. W razie potrzeby do współpracy z Zespołem zostaną zaproszeni eksperci i specjaliści zewnątrzni.

Ponadto, ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji wskazuje, że jednym z kluczowych narzędzi realizacji programu rewitalizacji, zapewniających m.in. jego uspołecznienie, jest **Komitet rewitalizacji**. Projekt uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji wraz z załącznikami (Załącznik Nr 1 Regulamin Komitetu Rewitalizacji, Załącznik Nr 2 Formularz Zgłoszeniowy na Członka Komitetu Rewitalizacji) został poddany konsultacjom społecznym w oparciu o Zarządzenie Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego (Zarządzenie Nr 117 Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2024 r.) w terminie od 8 stycznia 2025 r. do 10 lutego 2025 r. w formie zgłaszania pisemnych uwag w postaci papierowej lub elektronicznej na Formularzu uwag. Konsultacje zostały przeprowadzone także w formie zbierania uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim oraz spotkania konsultacyjnego realizowanego za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku.

Konsultacje umożliwiły udział interesariuszy zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji. Ogłoszenie o konsultacjach ukazało się, podobnie jak w przypadku konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, na stronie internetowej Gminy Grodzisk Wielkopolski, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim. Dodatkowo informacje o konsultacjach wraz z linkiem do strony podmiotowej gminy w BIP opublikowano na profilu Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim w mediach społecznościowych.

Projekt uchwały wraz z załącznikami dostępny był dla interesariuszy rewitalizacji:

- a) w wersji elektronicznej na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.grodzisk.wlkp.pl/a,22606,zarządzenie-nr-117-burmistrza-grodziska-wielkopolskiego-z-dnia-20-grudnia-2024-roku-w-sprawie-przepr.html>
- b) w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Grodzisku Wielkopolskim, ul. Stary Rynek 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski.

W toku konsultacji nie odnotowano żadnych uwag dotyczących wzmiankowanego projektu uchwały. Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego po zakończeniu konsultacji (wspomniany wyżej „Raport z przebiegu procesu konsultacji i opiniowania” projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski” opublikowany na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej, obejmował zakresem również konsultacje projektu uchwały o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji), przedstawił projekt Radzie Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim do uchwalenia. Uchwała została podjęta

Więcej informacji na temat umocowania prawnego, składu oraz kompetencji Zespołu oraz Komitetu przedstawiono w Rozdziałach 11 i 12.

18.4. Podsumowanie uspołecznienia rewitalizacji

Uspołecznienie w oparciu o ustawę o rewitalizacji

Jak wykazano w podrozdziałach 18.1.-18.3., partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji została zapewniona zgodnie z ustawą o rewitalizacji, zgodnie z katalogiem interesariuszy, wymienionym w art. 2 ust. 1, w zakresie zgodnym z art. 5 i w formach – sposobach, miejscach i terminach zgodnych z zapisami art. 6., tj.:

► Na etapie diagnozowania partycypacja dotyczyła:

1. Poznania opinii na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji społeczno-funkcjonalnej przestrzeni gminy oraz oczekiwanych działań (ankietyzacja) – interesariusze zamieszkujący obszar gminy, w tym mieszkańcy gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na tym obszarze działalność gospodarczą, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną.
2. Wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – do konsultacji zaproszono mieszkańców Gminy Grodzisk Wielkopolski, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na terenie Gminy Grodzisk

Wielkopolski działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych (osoby i podmioty).

3. Identyfikacji przyczyn sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji oraz miejscowych potencjałów, których wykorzystanie powinno pomóc w poprawie tej sytuacji, poprzez:
 - a) Wywiady standaryzowane z interesariuszami – w wywiadach wzięli udział pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp. (kierownictwo i pracownicy socjalni, działający na OR), przedstawiciele Policji (w tym dzielnicowi) i Powiatowego Urzędu Pracy, dyrektorzy placówek oświatowych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i zarządcy nieruchomości, przedstawiciele instytucji kultury, pracownicy Urzędu Miejskiego (zajmujący się sprawami gospodarki przestrzennej, ochrony środowiska, gospodarki komunalnej i rozwoju lokalnego).
 - b) Ankietyzację – ocenę sytuacji społecznej i środowiskowej na obszarze rewitalizacji – do badania zaproszono organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, w tym podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz włączenia społecznego czy praw osób niepełnosprawnych.
 - c) Ankietyzację – ocenę działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji – do badania zaproszono podmioty gospodarcze, w tym z obszaru rewitalizacji lub zamierzające prowadzić działalność na tym obszarze.
 - d) Spacer studyjny po wyznaczonym OR – o wyrażenie ustnych opinii proszono przedstawicieli przedsiębiorczości w punktach handlowych, gastronomicznych, usługowych i rzemieślniczych

► Na etapie programowania partycypacja dotyczyła:

1. Zaproszenia do współtworzenia programu rewitalizacji poprzez składanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (kwestionariusze z propozycjami, zgodne z określonymi na wcześniejszych etapach kierunkami działań) – do udziału zaproszono mieszkańców Gminy Grodzisk Wlkp., podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na terenie Gminy Grodzisk Wlkp. działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych (osoby i podmioty).
2. Konsultacji merytorycznych w odniesieniu do propozycji, zgłoszonych między innymi poprzez kwestionariusze (pkt. 1) oraz zebraniu propozycji uczestników spotkania – władz wykonawczych gminy, pracowników Urzędu Miejskiego oraz przedstawicieli wszystkich jednostek gminnych, szczególnie tych, które działają w sferze społecznej (pomoc społeczna, oświata, kultura, sport).
3. Określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Wielkopolski - konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie

określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Wielkopolski – do konsultacji zaproszono mieszkańców gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych (osoby i podmioty).

4. Konsultacji społecznych i opiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032:

a) Konsultacje społeczne skierowane do grupy docelowej wymienionej w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

b) Opiniowanie w oparciu o art. 17 ust.2 pkt 4): Zarząd Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Wojewoda Wielkopolski w Poznaniu, Marszałek Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Zarząd Powiatu Grodzkiego w Grodzisku Wielkopolskim, Starosta Grodziski w Grodzisku Wielkopolskim, Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu, Wojewódzki Sztab Wojskowy w Poznaniu, Nadodrzański Oddział Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura w Poznaniu, Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu, Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu Wydział Zarządzania Kryzysowego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Grodzisku Wielkopolskim, Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim, Wojskowe Centrum Rekrutacji w Poznaniu, Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu, Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego w Warszawie, Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim, Wydział Inwestycyjno-Gospodarczy i Dróg w Grodzisku Wielkopolskim, Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, Generalny Dyrektor Dróg i Autostrad w Poznaniu, Polskie Sieci Elektroenergetyczne Zachód w Poznaniu, Polska Spółka Gazownictwa, Oddział Zakład Gazowniczy w Poznaniu, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział w Zielonej Górze, Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz-System” S.A. Oddział w Poznaniu, ENEA S.A. Oddział Dystrybucji Poznań, Rejon Dystrybucji w Opalenicy, ENEA Operator, Sp. z o.o. w Poznaniu, Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna w Grodzisku Wielkopolskim, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Grodzisk Wielkopolski, Nadleśnictwo Kościan, Grodzkie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o., PKP Polskie Linie Kolejowe w Poznaniu, PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Poznaniu, PKP Energetyka S. A. w Warszawie, Urząd Transportu Kolejowego, Oddział Terenowy w Poznaniu, Krajowy Zasób Nieruchomości w Warszawie, ORANGE Polska S.A. w Warszawie, Fiberhost S.A. w Poznaniu, Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim, Wydział Budownictwa i Środowiska, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

► Na etapie wdrażania partycypacja społeczna będzie się opierała m.in. na :

1. **Zespole ds. realizacji programu rewitalizacji** – gremium pod przewodnictwem Burmistrza, którego obszerny skład osobowy i kompetencyjny powinien zapewnić sprawne wdrażanie programu rewitalizacji, sporządzanie dokumentów wykonawczych, monitoring, ewaluację oraz aktualizację Gminnego Programu Rewitalizacji. Zespół będzie również podejmował aktywną współpracę z Komitetem Rewitalizacji.
2. **Komitecie Rewitalizacji** - forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji to grono osób pełniących *pro bono* funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Grodziska Wlkp., działający w oparciu o Regulamin Komitetu Rewitalizacji, stanowiący Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Grodzisk Wielkopolski. Zgodnie z Rozdziałem III Regulaminu „Posiedzenia Komitetu odbywają się w razie potrzeby, nie rzadziej niż raz na rok, z udziałem Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego lub osoby przez niego wyznaczonej, na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski. Dopuszczalne jest także odbywanie posiedzeń przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość”.
3. **Komunikacji z interesariuszami rewitalizacji w ramach wdrażania i monitoringu.** W cyklach minimum dwuletnich Zespół ds. realizacji rewitalizacji będzie przygotowywał i publikował sprawozdania/raporty z realizacji programu rewitalizacji. Publikacje będą dostępne:
 - na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej
 - na stronie internetowej Urzędu Miejskiego
 - w mediach społecznościowych
 - informacje o publikacji będą wywieszane na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego wraz z adnotacją, gdzie na terenie Urzędu dostępna jest wersja drukowana publikacji.

Ponadto informacje na temat realizacji programu rewitalizacji zostaną każdorazowo ujęte w sporządzanym przez Burmistrza Grodziska Wlkp. i przedkładanym Radzie Miejskiej rokrocznie Raporcie o stanie gminy (Art. 28aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym), obejmującym podsumowanie działalności burmistrza w

roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

4. **Radzie Miejskiej**, której członkowie mogą aktywnie uczestniczyć w pracach Zespołu ds. realizacji rewitalizacji. Rada – zgodnie z Regulaminem Komitetu Rewitalizacji - posiada swoją reprezentację w Komitecie Rewitalizacji, a ponadto do Rady Miejskiej należy ostateczna decyzja dotycząca ewentualnej aktualizacji programu rewitalizacji – cyt. *W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę* (Art. 22 ust. 3 Ustawy o rewitalizacji).

Uspółcnienie w odniesieniu do Gminnego Programu Rewitalizacji jako Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT)

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, zwana ustawą wdrożeniową, przyjmuje Gminny Program Rewitalizacji za Inny Instrument Terytorialny (IIT), umożliwiając tym samym gminie ubieganie się o środki unijne w ramach FEWP 2021-2027. Aby Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 – 2032 spełnił wymogi ustawy jako IIT, musi m.in., w oparciu o art. 36 ust. 8 pkt. 4), zawierać „opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT”.

W tym zakresie zarówno katalog interesariuszy, jak i formy uspółcnienia rewitalizacji (w tym opiniowanie, konsultacje, udział interesariuszy w Komitecie Rewitalizacji, we wdrażaniu i monitorowaniu rewitalizacji), zawarte w ustawie o rewitalizacji, korelują z ustawą wdrożeniową, co przedstawiono w całym rozdziale 18.

19. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY PRZEDSTAWIAJĄCY PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI SPORZĄDZONY NA MAPIE W SKALI CO NAJMNIEJ 1:5000 OPRACOWANEJ Z WYKORZYSTANIEM TREŚCI MAPY ZASADNICZEJ, A W PRZYPADKU JEJ BRAKU – Z WYKORZYSTANIEM TREŚCI MAPY EWIDENCYJNEJ W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 17 MAJA 1989 R. – PRAWO GEODEZYJNE I KARTOGRAFICZNE

19.1. Załącznik 1. - Podział na arkusze

19.2. Załącznik 2. – Arkusz nr 1

19.3. Załącznik 3 – Arkusz nr 2

19.4. Załącznik 4 - Arkusz nr 3

SPIS TABEL

Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji	7
Tabela 2. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA).....	9
Tabela 3. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych	11
Tabela 4. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach	17
Tabela 5. Zmiana liczby ludności na obszarze rewitalizacji w latach 2018-2021.....	22
Tabela 6. Odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku poprodukcyjnym w 2022 r.	22
Tabela 7. Drzewo problemów dla problemu „Depopulacja i starzenie się mieszkańców obszaru rewitalizacji”	23
Tabela 8. Skala ubóstwa na obszarze rewitalizacji	24
Tabela 9. Drzewo problemów dla problemu „Ubóstwo”	25
Tabela 10. Skala przestępczości na obszarze rewitalizacji	26
Tabela 11. Drzewo problemów dla problemu „Przestępczość”	27
Tabela 12. Skala przemocy w rodzinie na obszarze rewitalizacji	29
Tabela 13. Drzewo problemów dla problemu „Przemoc w rodzinie”	30
Tabela 14. Skala aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji.....	31
Tabela 15. Skala niskich efektów nauczania na obszarze rewitalizacji	32
Tabela 16. Drzewo problemów dla problemu „Niski poziom edukacji”	33
Tabela 17. Analiza sfery środowiskowej.....	36
Tabela 18. Drzewo problemów dla problemu „Zagrożenie dla środowiska obszaru rewitalizacji”	37
Tabela 19. Analiza sfery technicznej.....	38
Tabela 20. Drzewo problemów dla problemu „Zdegradowane technicznie budowle”	39
Tabela 21. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	40
Tabela 22. Zgodność kierunków działań z celami strategicznymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Grodzisk Wlkp. na lata 2022-2027.....	49
Tabela 23. Zgodność kierunków działań z celami strategicznymi Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.....	50
Tabela 24. Tabela integracji celów rewitalizacji.....	60
Tabela 25. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 1.	62
Tabela 26. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 2.	65
Tabela 27. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 3.	67
Tabela 28. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 4.	70
Tabela 29. Tabela przedsięwzięcia podstawowego nr 5.	75
Tabela 30. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 1	79
Tabela 31. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 2	80
Tabela 32. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 3	82
Tabela 33. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 1	83
Tabela 34. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 2	85
Tabela 35. Tabela pozostałego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego – Przedsięwzięcia Powiatu nr 3	87
Tabela 36. Lokalizacja podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	90

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI NA LATA 2024-2032

<i>Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024 - 2032.....</i>	95
<i>Tabela 38. Ramowy harmonogram realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....</i>	100
<i>Tabela 39. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR)</i>	104

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA).....</i>	10
<i>Rysunek 2. Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ).....</i>	13
<i>Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR).....</i>	14

Uzasadnienie

do Uchwały nr

Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 27 marca 2025 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032.

Rewitalizacja stanowi kompleksowy oraz skoordynowany proces zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten, skoncentrowany terytorialnie, ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Przygotowanie, skoordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. W celu prowadzenia działań rewitalizacyjnych i pozyskiwania środków zewnętrznych, konieczne jest opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024–2032, co wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Podjęcie przedmiotowej uchwały zostało poprzedzone wejściem w życie zapisów Uchwały nr LX/468/2023 Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 24 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski

Na podstawie uprzednio przygotowanej Diagnozy na rzecz wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Grodzisk Wielkopolski, przyjęto jako takie obszary dwóch jednostek analitycznych: JA10–ZOM - jednostka obejmuje swoim zasięgiem część miasta Grodzisk Wlkp., w skład której wchodzi następujące ulice: 27 Stycznia, Bernarda, Boczna, część Europejskiej, Gołębia, Kasztanowa, Kraszewskiego, Kościańska, Kościelna, Krzywa, Księdza Tuszyńskiego Mickiewicz, Ogrodowa, Poznańska, Przykop, Rakoniewicka, Ratuszowa, Sadowa, Stary Rynek oraz Staszica. JA11–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część miasta Grodzisk Wlkp., w skład której wchodzi następujące ulice: 3 Maja, Garbary, Kolejowa, Kręta, Krótka, Mossego, Parkowa, Plac Powstańców Wielkopolskich, Plac Świętej Anny, Polna, Półwiejska, Przemysłowa, Szeroka, Wawrzyniaka, Więzienna, Zielona, Żwirki i Wigury, Żwirowa oraz Żydowska.. Po przystąpieniu do sporządzenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032 Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego zawiadomił o konsultacjach społecznych dotyczących ww. projektu. Konsultacje trwały od 8 stycznia 2025 r. do 10 lutego 2025 r. i miały na celu zebranie opinii, uwag i sugestii mieszkańców. Konsultacje odbyły się w formie zgłaszania pisemnych uwag w postaci papierowej lub elektronicznej na Formularzu uwag do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032, zbierania uwag ustnych oraz otwartego spotkania konsultacyjnego. Wyniki tych konsultacji zostały uwzględnione w procesie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grodzisk Wielkopolski na lata 2024-2032. Ww. projekt podlegał również zaopiniowaniu przez odpowiednie podmioty i instytucje zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Informacja podsumowująca przebieg konsultacji społecznych wraz z odniesieniem do zmian wynikających z uzyskanych opinii została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.